

**CENTRUM SZKOLENIA
STRAŻY GRANICZNEJ**

im. Żołnierzy Korpusu Ochrony Pogranicza

49

PROBLEMY OCHRONY GRANIC

BIULETYN

Kętrzyn

2011

PROBLEMY OCHRONY GRANIC

BIULETYN

NR 49

KĘTRZYN

2011

KOMITET REDAKCYJNY: Dariusz Lutyński (przewodniczący),
Katarzyna Dzieszkiewicz (sekretarz),
Damian Podbielski, Sławomir Różycki,
Andrzej Sikorski, Andrzej Skóra,
Beata Szczepanowska, Cezary Szczepański,
Krzysztof Ślaski, Henryk Urbaniak
Andrzej Wawrzusiszyn, Aneta Wojtanowska-
-Zimoń, Wioletta Zglińska
(członkowie)

Redaktor wydawniczy
Katarzyna Dzieszkiewicz

© Wszelkie prawa zastrzeżone.

ISSN 1505-1757

CENTRUM SZKOLENIA
STRAŻY GRANICZNEJ
im. Żołnierzy Korpusu Ochrony Pogranicza
Kętrzyn 2011
ark. wyd. 7,25
ark. druk. 10

Druk: „Poligrafia” CSSG Kętrzyn
Zam. nr/2011, nakład 115 egz.

Od redakcji

Terroryzm jako zjawisko nieprzewidywalne, nieustannie ewaluujące, obejmuje swym zasięgiem ogromne obszary wielu państw. Również Polska jest krajem należącym do strefy zagrożeń terroryzmem. O samym zjawisku, przyczynach i ich zwalczaniu możemy uzyskać wiedzę z art. „Zagrożenia działaniami terrorystycznymi w Polsce”.

Z chwilą wejścia przepisów prawnych państw znajdujących się w strefie Schengen odstąpiono od dokonywania kontroli granicznej osób na granicy wewnętrznej Unii Europejskiej. Konsekwencją tych zmian stała się wzmożona działalność grup przestępczych fałszujących dokumenty uprawniające do przekraczania granicy, czy pobytowych na terenie strefy Schengen. O metodach walki z fałszerzami dokumentów dowiemy się z art. „Technik kryminalistyki Straży Granicznej jako specjalista”. Natomiast problematyce uzyskania wizy na granicy zewnętrznej poświęcony został art. „Wizy na granicy zewnętrznej Unii Europejskiej”.

Potencjalnego kandydata do SG zainteresować powinny rozważania na temat warunków, jakie należy spełniać, aby móc zostać poddany badaniu wariografem. Namawiamy do przeczytania pracy pt. „Warunki efektywności badania wariograficznego”.

Jak zwykle nie zabrakło w naszym periodyku prac historycznych, do których przeczytania serdecznie zachęcamy.

Zapraszamy potencjalnych autorów do składania do druku swoich artykułów, analiz, rozważań.

Spis treści

Od redakcji.....	3
------------------	---

ARTYKUŁY I ROZPRAWY

Andrzej B i e r n a c k i: Zagrożenia działaniami terrorystycznymi w Polsce.....	7
Mariusz K i e l c: Wizy na granicy zewnętrznej UE	25
Grzegorz Z a r e m b a: Wschodnia granica Polski i jej ochrona przez Wojska Ochrony Pogranicza w latach 1945-1991.....	41
Piotr K o z ł o w s k i: Losy strażnicy Wojsk Ochrony Pogranicznych ZSSR w m. Michałówka pow. Duńkowice w czerwcu 1941 r. w świetle odnalezionych dokumentów	57

MISCELLANEA

Olimpia K ę d r a, Wojciech G r o c h: Technik kryminalistyki Straży Granicznej jako specjalista	67
Sebastian S k a l s k i: Znaczenie prężności w radzeniu sobie w sytuacjach trudnych.....	75
Beata B e k u l a r d: Warunki efektywności badania wariograficznego	85
Wioletta M a j s t e r e k - R a k: Czy król jest nagi? Czyli o tym jak nie dać się zmanipulować przez podwładnych	91
Arkadiusz J e z i e r s k i: Zdrowy styl życia	97
Edward M i l e w s k i, Miłosz F i l i p o w i a k: Straż Graniczna na Rówieńszczyźnie w 72. rocznicę września 1939 roku.....	101
Wojciech Z a w a d z k i: 40. Jubileuszowy Ogólnopolski Rajd Górski „Szlakami obrońców granic” Bieszczady 2011 roku	111

OPINIE I RECENZJE

- Andrzej Biernacki: J. Alcader, *Prawdziwe oblicze islamu*, Wydaw.
ANTYK, Komorów 2010. 119
- Damian Łabaj: W. Skrzypczak, M. Majewski, P. Reszka, *Moja wojna*,
Wydaw. ZYSK I S-KA, Warszawa 2010 123
- Aneta Wojtanowska-Zimón: KALENDARIUM..... 125

ARTYKUŁY I ROZPRAWY

ppłk SG Andrzej Biernacki

CS SG Kętrzyn

ZAGROŻENIA DZIAŁANAMI TERRORYSTYCZNYMI W POLSCE

Przyczyny zagrożeń działaniami terrorystycznymi w Polsce

Terroryzm, wymieniany jest obok przestępczości zorganizowanej, jako jedno z największych zagrożeń współczesnego świata. Zwalczanie terroryzmu stanowi obecnie niezwykle poważne wyzwanie stojące przed współczesnym światem.

Polska współdziałając na arenie międzynarodowej z wieloma podmiotami prawa międzynarodowego w aspekcie zapewnienia bezpieczeństwa i pokoju na świecie przyjęła na siebie szereg wynikających z tego tytułu zobowiązań.

Nasz kraj, jako członek Organizacji Narodów Zjednoczonych, sojuszu polityczno-militarnego NATO, Unii Europejskiej, aktywnie uczestniczy w koalicji antyterrorystycznej na terenie Afganistanu, w misjach pokojowych czy też realizuje wewnątrz kraju działania organizacyjno-prawne na rzecz dostosowania prawa krajowego do standardów międzynarodowych.

Zaangażowanie Polski w budowanie bezpieczeństwa na świecie dostrzegane jest nie tylko przez społeczność międzynarodową, ale niestety również przez organizacje terrorystyczne, wobec których działania te są wymierzone. Powyższy fakt generuje realne zagrożenie działaniami terrorystycznymi na terenie naszego kraju.

Krajowi eksperci dokonując oceny zagrożenia Polski terroryzmem uspokajają, iż nasze państwo nie jest aktualnie zaliczane do grona priorytetowych celów ataku dla terrorystycznych ugrupowań islamskich. Ale jednocześnie dodają, iż istnieje realne niebezpieczeństwo przeprowadzenia na terytorium naszego kraju zamachu o charakterze odwetowym.

Obecnie rekomendowany przez Międzyresortowy Zespół ds. Zagrożeń Terrorystycznych¹ poziom zagrożenia terrorystycznego w RP oceniany jest jako niewysoki², jednakże sytuacja ta może szybko ulec radykalnej zmianie.

¹ Międzyresortowy Zespół do Spraw Zagrożeń Terrorystycznych utworzony został na podstawie Zarządzenia nr 162 Prezesa Rady Ministrów z 25 października 2006 r. Jest to organ pomocniczy Rady Ministrów, który zapewnia współdziałanie administracji rządowej w zakresie rozpoznawania, przeciwdziałania i zwalczania terroryzmu. Do podstawowych zadań Zespołu należy m.in.: monitorowanie zagrożeń o charakterze terrorystycznym, przedstawianie opinii i wniosków dla Rady Ministrów, opracowywanie projektów standardów i procedur w zakresie zwalczania terroryzmu, inicjowanie i koordynowanie działań podejmowanych przez właściwe organy administracji rządowej, organizowanie współpracy z innymi państwami w zakresie zwalczania terroryzmu etc. Skład gremium: przewodniczący – minister MSWiA; zastępcy – minister finansów, minister obrony narodowej, minister spraw zagranicznych oraz minister sprawiedliwości; członkowie: sekretarze lub podsekretarze stanu w MSWiA, Sekretarz Kolegium do Spraw Służb Specjalnych, Szef Obrony Cywilnej Kraju, Szef Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Szef Agencji Wywiadu, Szef Biura Ochrony Rządu, Komendant Główny Policji, Komendant Główny Straży Granicznej, Komendant Główny Państwowej Straży Pożarnej, Szef Sztabu Generalnego Wojska Polskiego, Szef Służby Wywiadu Wojskowego, Szef Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Komendant Główny Żandarmerii Wojskowej, Generalny Inspektor Kontroli Skarbowej, Generalny Inspektor Informacji Finansowej, Szef Służby Celnej, Dyrektor Rządowego Centrum Bezpieczeństwa lub osoba go zastępująca.

² Aktualny poziom zagrożenia terrorystycznego RP rekomendowany przez Międzyresortowy Zespół ds. Zagrożeń Terrorystycznych dostępny jest na rządowej stronie internetowej, poświęconej ochronie antyterrorystycznej RP: http://www.antyterroryzm.gov.pl/porta1/CAT/151/423/Poziom_zagrozenia_terrorystycznego_w_RP.html składa się on z czterech poziomów oznaczonych kolorami, które oznaczają:

Poziom I – Uzyskanie informacji o możliwości wystąpienia zdarzenia o charakterze terrorystycznym lub innego zdarzenia, których rodzaj i zakres jest trudny do przewidzenia.

Wśród czynników, które wpływają na podniesienie poziomu zainteresowania naszym krajem, jako potencjalnym miejscem dokonania ataku terrorystycznego przez ugrupowania terrorystyczne, należy przede wszystkim wymienić³:

- 1) prozachodnią politykę naszego państwa, zwłaszcza strategiczny sojusz ze Stanami Zjednoczonymi, członkostwo w Pakcie Północnoatlantyckim i Unii Europejskiej;
- 2) udział naszych wojsk w misjach i działaniach antyterrorystycznych na świecie;
- 3) przedłużanie zaangażowania polskiego kontyngentu wojskowego w działaniach Międzynarodowych Sił Wspierania Bezpieczeństwa (International Security Assistance Force – ISAF) w Afganistanie;
- 4) brak oznak widocznej stabilizacji w Afganistanie i wzrost liczebności przebywającego tam kontyngentu polskiego;
- 5) rozpowszechnianie w światowych mediach doniesień organizacji praw człowieka Human Rights Watch o rzekomym funkcjonowaniu w Polsce tajnych więzień CIA;
- 6) wzrost liczby wyizolowanych ze społeczeństwa, przeważnie słabo wykształconych, tworzących klany uchodźców kaukaskich,

Poziom II – Uzyskanie informacji o możliwości wystąpienia zdarzenia o charakterze terrorystycznym lub innego zdarzenia, powodujących zagrożenie bezpieczeństwa Rzeczypospolitej Polskiej.

Poziom III – Uzyskanie informacji o osobach lub organizacjach przygotowujących działania terrorystyczne godzące w bezpieczeństwo RP lub wystąpienia aktów terroru godzących w bezpieczeństwo innych państw albo w przypadku uzyskania informacji o możliwości wystąpienia innego zdarzenia godzącego w bezpieczeństwo RP lub innych państw.

Poziom IV – Wystąpienie zdarzenia o charakterze terrorystycznym lub innego zdarzenia, powodującego zagrożenie bezpieczeństwa RP lub innych państw.

³ J. Szafrąński, Bezpieczeństwo i obrona państwa w aspekcie zagrożeń terrorystycznych, [w:] J. Szafrąński, *Współczesne zagrożenia terroryzmem oraz metody działań antyterrorystycznych*, Szczytno 2007, s. 21-22.

- którzy stanowią podatny grunt do działalności grup przestępczych i radykałów islamskich;
- 7) stałe docieranie do społeczności muzułmańskiej w Polsce przedstawicieli ortodoksyjnych organizacji islamskich identyfikowanych jako ekstremistyczne lub terrorystyczne;
 - 8) możliwe instrumentalne wykorzystywanie uchodźców czeczeńskich do przeprowadzenia zamachu na terenie Polski;
 - 9) radykalizacja muzułmanów na całym świecie prowadzona przez ekstremistów za pomocą Internetu oraz poprzez filmy propagandowe (wystąpienia liderów Al-Kaidy, Talibów, nagrania z zamachów itp.).

Dlatego też istotne jest przedstawienie celów, jakie stawiają przed sobą ugrupowania dopuszczające jako metodę walki działania o charakterze terrorystycznym. Bezspornie wspólnym mianownikiem podejmowanych przez terrorystów działań pozostaje dążenie do wywołania chaosu i rozbicia więzi w atakowanym społeczeństwie oraz doprowadzenie do zaburzeń w procesach podejmowania decyzji w państwie⁴.

Poza dążeniem do destabilizacji w funkcjonowaniu społeczeństwa lub aparatu państwowego należy uwzględnić realne cele polityczne, jakimi mogą być żądania wycofania wojska z określonego rejonu, uwolnienia przetrzymywanych więźniów, dymisja konkretnego urzędnika bądź doprowadzenie do istotnych zmian na scenie politycznej.

W obecnych realiach społeczno-politycznych najbardziej zagrożonymi celami ataków terrorystycznych w Polsce będą osoby lub obiekty znajdujące się na terytorium państwa, gdzie nasz kraj uczestniczy w misjach wojskowych lub państw, na obszarze których działają ugrupowania terrorystyczne. Takimi celami mogą stać się zarówno siedziby placówek dyplomatycznych i konsularnych RP, jak i siedziby polskich przedsiębiorstw, firm i przedstawicielstw, miejsca zgrupowania wojsk lub sił porządkowych oraz dyplomacji, przedsiębiorcy, żołnierze i dziennikarze. Potwierdzeniem tezy, iż terroryści coraz częściej obierają Polaków za cel swoich ataków, mogą być trzy dramatyczne wydarzenia z ostatnich lat z udziałem obywateli naszego kraju:

⁴ A. P. Przemyski, Potencjalne obiekty ataków terrorystycznych (studium procesu wyboru celu zamachu), [w:], red. E. Pływaczewski, *Przestępczość zorganizowana, świadek koronny w ujęciu praktycznym*, Kraków 2005, s. 520.

Pierwszy z nich, miał miejsce w dniu 7 maja 2004 r. w Iraku. Samochód polskiej ekipy telewizyjnej jadącej z Bagdadu do Karbali i Nadżafu został bez powodu ostrzelany z broni maszynowej przez członków grupy terrorystycznej stworzonej przez Salaha Chabbasa, powiązanej z Al-Kaidą. W wyniku ataku zginął znakomity dziennikarz i korespondent wojenny Waldemar Milewicz oraz algierski montażysta z polskim obywatelstwem Mounir Bouamrane, natomiast operator kamery Jerzy Ernst został ranny⁵.

Drugi atak terrorystyczny miał również miejsce w Iraku. Był to zamach na polskiego ambasadora w Iraku gen. Edwarda Pietrzyka dokonany w dniu 3 października 2007 r. w Bagdadzie. Konwój wiozący ambasadora został zaatakowany. Detonowano bomby pułapki. Gdy z samochodu, który w wyniku eksplozji stanął w płomieniach zaczęli wysiadać pasażerowie, zostali ostrzelani. Według doniesień irackiej policji zamachu terrorystycznego na gen. Edwarda Pietrzyka dokonała Al-Kaida. W wyniku eksplozji zginął funkcjonariusz BOR oraz cywil, obywatel Iraku. Dypłomata i dwaj pozostali funkcjonariusze BOR zostali poważnie ranni⁶.

Trzeci, najbardziej wstrząsający atak terrorystyczny miał miejsce w Pakistanie. Piotr Stańczak, inżynier-geolog pracownik firmy Geofizyka Kraków, należącej do PGNiG, realizującej kontrakt „Soghri 3D” dla pakistańskiego przedsiębiorstwa Oil & Gas Development Company Limited został porwany w dniu 28 września 2008 r. przez terrorystów z ugrupowania Tehrik-i-Taliban Pakistan. W momencie porwania podróżował w okolicach miejscowości Pind Sultani około 100 km od Islamabadu. Samochód, którym jechał, został ostrzelany. Towarzyszący mu kierowcy oraz ochroniarz pochodzenia pakistańskiego zostali zabici. Polaka porywacze uprowadzili własnym samochodem. W ostatnich dniach stycznia 2009 r. porywacze wystosowali ultimatum do władz Pakistanu z żądaniem uwolnienia więzionych Talibów i wycofania sił bezpieczeństwa z terytoriów plemiennych. Zagrozili zabiciem zakładnika w razie niespełnienia żądań do 4 lutego 2009 r. Ultimatum zostało następnie przedłużone o 48 godzin. W dniu 7 lutego rano pakistańska telewizja Geo TV przekazała informację, że polski geolog został zabity przez porywaczy.

⁵ http://pl.wikipedia.org/wiki/Waldemar_Milewicz

⁶ <http://szczecin.gazeta.pl/szczecin/1,34959,4595425.html>

Następnego dnia Talibowie przekazali agencji Reutera wideo, na którym zarejestrowano egzekucję. Według relacji dziennikarza na filmie widać dwóch zamaskowanych mężczyzn ścinających zakładnikowi głowę. Na taśmie zarejestrowano również, jak inżynier przed śmiercią apelował do polskiego rządu, by nie wysyłał wojsk do Afganistanu. Wzywał też do zerwania przez Polskę stosunków z Pakistanem, który „nie uczynił nic dla jego uwolnienia”⁷.

Talibski dowódca, z którym rozmawiała agencja **France Presse stwierdził, że** ścięto głowę polskiemu inżynierowi, bo rządy Polski i Pakistanu **nie chciały** przystać na ich żądania. Mężczyzna nie ujawnił swej tożsamości, jednak według AFP to właśnie on regularnie informował o roszczeniach pakistańskich Talibów. Według agencji Reuters **za ciało Polaka terroryści zażądali ponad 2 tys. dolarów**. W obliczu tragedii premier polskiego rządu Donald Tusk powiedział, nie ma rządu na świecie, który płaci porywaczom okup. **„Rząd, który decyduje się na płacenie okupu, skazuje kolejnych obywateli swojego państwa na groźbę porwania”** – podkreślił premier. Niestety nie jest to prawdą, bo okupy płacą Niemcy, Anglicy czy Amerykanie. Postawa nie płacenia, czy nie negocjowania okupu powoduje tylko śmierci przetrzymywanego obywatela. Porwaną w tamtejszych warunkach osobę można było tylko albo wykupić, albo odbić z pomocą komandosów. Innych możliwości nie było. Premier przypomniał, że porywacze stawiali żądania rządowi pakistańskiemu, który **„nie potrafił tym żądaniom sprostać, czy nie chciał”**.⁸

Niezwykle trudno jest ocenić prawdopodobieństwo i miejsce potencjalnego ataku terrorystycznego w Polsce. Wśród klasycznych celów działań terrorystycznych, które w bliskiej perspektywie mogą znaleźć się w naszym kraju w zainteresowaniu terrorystów, należy wskazać przede wszystkim obiekty rządowe i przedstawicielstwa dyplomatyczne państw zaangażowanych w działania antyterrorystyczne na świecie. Jednocześnie nie można wykluczyć, że grupy terrorystyczne zastosują nowe formy zamachów, prowadzące do wywołania poważnych zakłóceń w zakresie funkcjonowania struktur całego państwa i społeczeństwa.

⁷ <http://www.tvn24.pl/0,9500,0,1,raport>

⁸ <http://www.tvn24.pl/0,9500,0,1,raport>; <http://www.eioba.pl/a/21ub/talibowie-zamordowali-polskiego-inzyniera>.

Mając powyższe na uwadze, pomimo że na terytorium Polski dotychczas nie odnotowano przypadków zamachów terrorystycznych o podłożu politycznym, można wytypować cele atrakcyjne dla terrorystów. W raporcie międzyresortowej grupy do spraw przeglądu i oceny stanu narodowej infrastruktury krytycznej pt. „Infrastruktura krytyczna w Polsce” wskazano sektory szczególnie zagrożone atakami terrorystycznymi. W ocenie grupy do tych sektorów należą:

- **telekomunikacja** – sieci i systemy obsługujące oraz umożliwiające transmisję i wymianę danych elektronicznych pomiędzy końcowymi użytkownikami;
- **sieci energetyczne** – elektrownie, sieci przemysłowe i dystrybucyjne, wytwarzające i dostarczające energię elektryczną do końcowego użytkownika, umożliwiające użytkownikowi osiągnięcie i utrzymanie normalnego stanu funkcjonowania, zapasy paliw oraz środki do ich transportowania;
- **instalacje i systemy wydobycia, składowania i transportu ropy naftowej i gazu** – zbiorniki i składy gazu, ropy naftowej, bazy paliwowe, magazyny produktów naftopochodnych, rafinerie, rurociągi, tankowce, środki transportu kołowego i kolejowego, za pomocą których odbywa się transport surowców ropopochodnych i gazu ziemnego do systemów zależnych od zasilania w nie;
- **systemy bankowe i finansowe** – organizacje handlowe, instytucje inwestycyjne, giełdy, domy handlowe, systemy rezerw finansowych oraz podmioty obsługujące ich operacje, agendy rządowe i obsługujące je podmioty, które w jakikolwiek sposób uczestniczą w transakcjach finansowych, włączając w to przechowywanie środków płatniczych, ich inwestowanie, przekazywanie oraz dystrybucję;
- **transport** – środki transportu lotniczego, kołowego, kolejowego, morskiego oraz systemy ich obsługi, za pomocą których odbywa się przemieszczanie osób i towarów, umożliwiając wymianę handlową, funkcjonowanie państwa oraz realizację indywidualnych spraw obywateli;
- **systemy zaopatrzenia w wodę** – źródła poboru wody, infrastruktura techniczna i transportowa, stacje filtrów i uzdatniania, rurociągi, systemy chłodzenia i inne instalacje dostarczające wodę na

potrzeby gospodarstw domowych i przemysłu, włączając instalacje oczyszczania ścieków oraz systemy zasilania w wodę do celów przeciwpożarowych;

- **służby ratunkowe** – systemy Pogotowia Ratunkowego, Policji, Straży Pożarnej i Ratownictwa oraz ich zasoby ludzkie oraz techniczne;
- **systemy zapewniające ciągłość funkcjonowania administracji państwowej** – całość zasobów systemowych, ludzkich i materialnych, administracji na szczeblu centralnym, wojewódzkim i lokalnym niezbędnych do zapewnienia nieprzerwanego funkcjonowania państwa w zakresie opieki i pomocy medycznej, bezpieczeństwa oraz opieki i świadczeń socjalnych⁹.

Z uwagi na to, że jednym z podstawowych celów stawianych przez terrorystów jest uzyskanie znaczącego efektu medialnego poprzez spowodowanie wielkich strat w zasobach ludzkich, z pewnością zagrożone będą miejsca gromadzenia się ludności takie jak:

- kościoły,
- stadiony i inne miejsca organizacji imprez masowych,
- szkoły,
- teatry,
- kina,
- dyskoteki,
- dworce kolejowe.

Polska poprzez aktywny udział w koalicji antyterrorystycznej narażona jest na potencjalne ataki ze strony ugrupowań terrorystycznych. Mając na względzie zapewnienie bezpieczeństwa wewnątrz naszego państwa zasadne jest podejmowanie aktywnych działań na rzecz przeciwdziałania i eliminowania zjawiska terroryzmu, w szczególności poprzez:

- udział w tworzeniu i implementowaniu przepisów prawa międzynarodowego;

⁹ E. Ścibek, Prawne i organizacyjne aspekty typowania obiektów szczególnie ważnych dla bezpieczeństwa i obronności państwa, [w:] red. E.W. Pływaczewski, *Przestępczość zorganizowana...*, op. cit., s. 644-645.

- aktywne uczestnictwo w działaniach praktycznych grup państw oraz działaniach organizacji międzynarodowych w dziedzinie jego zwalczania;
- właściwe zabezpieczenie i organizowanie wewnętrznych struktur i instytucji służących zwalczaniu terroryzmu, właściwe zabezpieczenie infrastruktury państwowej, wszechstronną i dającą skuteczne narzędzie w walce z terroryzmem legislację oraz odpowiednią edukację społeczeństwa w tym zakresie¹⁰.

Terroryzm jest zjawiskiem nieprzewidywalnym, ewaluującym w błyskawicznym tempie, a inwencja twórcza sprawców zamachów nie ma żadnych ograniczeń. Terrorystom obce są moralne zasady przyjęte w świecie chrześcijańskim, a zakładany do osiągnięcia cel generuje potrzebę zastosowania każdego skutecznego i dostępnego środka.

Organizacje i środowiska mogące stanowić zagrożenie terrorystyczne w Polsce

W Polsce w okresie ostatnich kilkunastu lat nastąpił systematyczny napływ dużej liczby uchodźców z Afganistanu, państw zakaukaskich, a nawet arabskich czy azjatyckich. Sytuacja ta wynika głównie z faktu przystąpienia Polski do Unii Europejskiej oraz strategicznego tranzytowego położenia naszego kraju na szlaku przerzutowym do państw Europy Zachodniej. Determinuje to zagrożenie, iż na terenie naszego kraju mogą obecnie przebywać nie tylko zwolennicy organizacji terrorystycznych, ale również ich aktywni członkowie. Dlatego też nie sposób wykluczyć, iż wśród osób, które przedostały się na terytorium Polski czy to drogą nielegalną przez tzw. „zieloną granicę”, czy w sposób legalny w celu poprawy warunków życiowych poprzez m.in. podjęcie pracy zarobkowej, nauki na wyższej uczelni, zawarcie często za opłatą fikcyjnego związku małżeńskiego z obywatelami RP, mogą znajdować się „uśpieni” członkowie grup terrorystycznych, czekający latami na rozkaz od swoich przywódców, aby przeprowadzić atak, do którego zostali wcześniej przeszkoleni i przygotowani.

Potencjalnym źródłem zagrożenia może być także aktywność przedstawicieli fundamentalistycznych organizacji islamskich w środowisku

¹⁰ K. Lidel, *Terroryzm znak naszych czasów*, Warszawa 2005, s. 75.

przebywających w Polsce cudzoziemców z państw muzułmańskich. Według danych Kolegium Najwyższego Muzułmańskiego Związku Religijnego w Polsce przebywa około 25-30 tys. muzułmanów.

To przede wszystkim Tatarzy, Czeczeńcy i Arabowie¹¹. Zakłada się, że około 10 tys. z nich to nielegalni imigranci pochodzący głównie z muzułmańskich republik Azji Środkowej.

Największe skupisko muzułmanów w Polsce to Białystok. Mieszka tam ponad 2 tys. polskich Tatarów, którzy zachowali tożsamość religijną od 600 lat. Do połowy XX w. byli oni jedyną muzułmańską mniejszością wyznaniową w naszym kraju. W drugiej połowie ubiegłego stulecia zaczęli pojawiać się jednak inni muzułmanie, napływowi. Byli to głównie studenci lub osoby chcące pojąć działalność biznesową, przede wszystkim z państw arabskich, ale także z Iranu czy Afganistanu.

Kolejne duże zbiorowiska mieszkających w Polsce muzułmanów znajdują się na obszarach województw:

- mazowieckiego – około 2 tys. osób,
- małopolskiego – około 500 osób,
- dolnośląskiego – około 430 osób,
- pomorskiego – około 400 osób,
- wielkopolskiego – około 200 osób¹².

Na terenie Polski znajdują się obecnie 4 czynne meczety: w Bohonikach, Kruszyńskach, Warszawie i Gdańsku oraz 6 centr islamu: w Białymstoku, Wrocławiu, Warszawie, Poznaniu i Katowicach, a także domy i pokoje modlitw.

Pomimo obecności w naszym kraju obcokrajowców pochodzących z rejonów podwyższonego ryzyka terrorystycznego w przeciwieństwie do krajów Europy Zachodniej, w Polsce nie powstały rozbudowane struktury etniczno-narodowościowe lub religijne.

Niemniej jednak te, które funkcjonują w naszym kraju stanowią część większych organizacji o zasięgu międzynarodowym i istnieją obawy, iż w sposób pośredni mogą być związane z ekstremizmem lub fundamentalizmem islamskim. Działające w Polsce związki i stowarzyszenia

¹¹ http://www.musulmanie.com/index.php?option=com_content&task=view&id=44&Itemid=7

¹² <http://ekai.pl/wydarzenia/ekumenizm/x17812/musulmanie-w-polsce/>

otrzymują najprawdopodobniej regularne wsparcie finansowe i pomoc materialną od tych organizacji. Po 1990 roku część przybyszów z Bliskiego Wschodu zaczęła zakładać nieformalne struktury o charakterze fundamentalistycznym. Były one w dużym stopniu przedstawicielstwami podobnych, znacznie silniejszych organizacji działających w Europie Zachodniej i na Bliskim Wschodzie. Działalność wielu takich wspólnot jest finansowana z zewnątrz, głównie przez fundacje z Arabii Saudyjskiej. Organizacje te stosują metody werbunku nowych członków zbliżone do wykorzystywanych przez sekty. Organizują na przykład pogadanki na uniwersytetach, w trakcie których pod pozorem otwartej debaty propagują swoją ideologię, jednocześnie negatywnie odnosząc się m.in. do polityki państw Izraela, czy USA oraz udziału Polski w koalicji antyterrorystycznej¹³.

Krajowi eksperci wskazują także na nowe niebezpieczeństwo angażowania się w działalność terrorystyczną obywateli polskich, którzy przeszli na islam zafascynowani kulturą, językiem i filozofią życia muzułmańskiego. Znacząca część tych osób, ze względu na charakterystyczną dla neofitów przesadną żarliwość religijną, może stać się członkami grup terrorystycznych. Z prowadzonych obserwacji wynika bowiem, iż konwertyci religijni są na ogół bardzo radykalni i często gotowi do całkowitego poświęcenia się nowej religii.

Liczba neofitów w Polsce jest trudna do ustalenia. Wynika to stąd, iż urzędy państwowe nie mogą zbierać danych na temat wyznania obywateli naszego kraju. Muzułmański Związek Religijny RP – najstarsza organizacja zrzeszająca wyznawców Allacha – szacuje ich liczbę na około 800 osób¹⁴. Większa liczba neofitów – około 2,5 tys. – rekrutuje się z krajów muzułmańskich, głównie spośród biznesmenów i studentów, którzy dopiero w Polsce przyjęli nową religię. Należy podkreślić, iż jeszcze w latach 90. nie było w ogóle konwertytów na islam w Polsce. Według danych Ligi Muzułmańskiej – drugiej pod względem liczebności

¹³ D. Deptuła, *Islamskie organizacje terrorystyczne – geneza i rozwój. Ocena zagrożeń dla Polski*, [w:] red. J. Szafrąński, J. Kosiński, *Współczesne zagrożenia terrorystyczne oraz metody ich zwalczania*, Szczytno 2007, s. 121.

¹⁴ <http://ekai.pl/wydarzenia/ekumenizm/x17812/muzulmanie-w-polsce/>

organizacji islamskiej zrzeszającej głównie konwertytów i Arabów – konwersje nasiliły się po wydarzeniach z 11 września 2001 roku¹⁵.

W aspekcie wszechstronnej oceny bezpieczeństwa Polski za realną należy także uznać możliwość angażowania się w działalność terrorystyczną zorganizowanych grup przestępczych. Rozbicie krajowych struktur kryminalnych umożliwiło wejście na teren Polski gangów z innych państw, szczególnie z państw tzw. podwyższonego ryzyka. Największym zagrożeniem będą w tej sytuacji grupy etniczne. Stanowią one bowiem zamknięte enklawy, a swoją działalność często prowadzą jako legalnie działające interesy. W większości przypadków grupy te tworzą osoby narodowości kurdyjskiej, tureckiej, czeczeńskiej, z państw bałkańskich oraz Azjaci. Należy przypuszczać, iż grupy etniczne, za wyjątkiem azjatyckich, w określonych uwarunkowaniach mogą być podatne na współpracę z terrorystami. Nie można wykluczyć, iż obszar RP może być postrzegany także jako źródło zaopatrzenia w broń i materiały wybuchowe przez międzynarodowych handlarzy zaopatrujących organizacje terrorystyczne.

Prognozując ryzyko zagrożeń terrorystycznych w Polsce, należy mieć świadomość, że liczebność grup narodowościowych z regionów tzw. podwyższonego ryzyka na terytorium RP nie jest podstawowym kryterium oceny ewentualnych zagrożeń z ich strony. Decydujące znaczenie odgrywa pojawienie się wśród nich osób umotywowanych i zdeteminowanych do przeprowadzenia zamachu terrorystycznego.

Do zagrożeń tych należy również zaliczyć działalność rozpoznawczą prowadzoną wobec firm i przedsiębiorstw znajdujących się na terenie naszego kraju. Często obserwuje się nadmierne zainteresowanie „handlowców” z krajów muzułmańskich szczególnie związanych z daną firmą lub przedsiębiorstwem¹⁶.

Pytania o szczegółowe technologie produkcji, wyposażenie zakładu, jego zabezpieczenie, wykraczające poza rozmowy handlowe powinny wzbudzać uzasadnione podejrzenie. Wielokrotnie w związku z organizacją różnego rodzaju wystaw, czy targów gospodarczych napływały do

¹⁵ <http://www.poland-muslims.de.tl/Organizacje-Muzu%26%23322%3Bma%26%23324%3Bskie-w-Polsce.htm>

¹⁶ D. Deptuła, *Islamskie organizacje terrorystyczne – geneza i rozwój...*, op. cit., s. 122-123.

organizatorów tych imprez prośby o nadesłanie zaproszenia od przedstawicieli „firm”, które w rzeczywistości nie istniały.

Również intratna propozycja umowy o wynajęcie magazynów lub innych pomieszczeń może być początkiem budowy zaplecza logistycznego organizacji terrorystycznej, w tym na przykład „manufaktury” do produkcji materiałów wybuchowych, a następnie bomb, które będą podkładane i detonowane na terenie Polski lub innych państw europejskich.

Czynniki zwiększające ryzyko wystąpienia zamachów terrorystycznych w Polsce

Terroryzm stanowi dziś zagrożenie o charakterze globalnym. Jest rozprzestrzeniającą się chorobą współczesnego ładu międzynarodowego, zagrażającym również Polsce. Zagrożenie atakami terrorystycznymi jest częścią rzeczywistości międzynarodowej wszystkich państw. Coraz bardziej realistyczną kwestią wystąpienia zamachów terrorystycznych na terytorium Polski należy rozpatrywać w dwóch różnych obszarach generujących to zagrożenie.

Pierwszy jest ściśle związany z obecną sytuacją polityczno-militarną naszego państwa i wynikającą z niej możliwością zagrożenia przez terroryzm zewnętrzny. Głównymi przesłankami determinującymi takie postrzeżenie potencjalnego zagrożenia są:

- członkostwo w Pakcie Północnoatlantyckim;
- członkostwo w Unii Europejskiej;
- udział naszych Sił Zbrojnych oraz Policji w misjach pokojowych na terenach objętych konfliktami zbrojnymi, a zwłaszcza w krajach byłej Jugosławii, gdzie miały one również charakter wojen religijnych przeciwko muzułmanom;
- współpraca ze Stanami Zjednoczonymi w ramach stosunków strategicznego partnerstwa;
- normalizacja stosunków z Izraelem;
- polityczne popieranie oraz fizyczny udział polskiego kontyngentu Sił Zbrojnych w koalicji antyterrorystycznej w Afganistanie;
- zaangażowanie polskich Sił Zbrojnych w operację stabilizacyjną w Iraku;

- możliwość utworzenia na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej baz wojskowych Stanów Zjednoczonych;
- możliwość instalacji na Rzeczypospolitej Polskiej amerykańskiego systemu tarczy antyrakietowej;
- informacje (bez względu na ich prawdziwość) o istnieniu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej tajnych więzień dla przetrzymywanych przez USA terrorystów;
- organizacja przez Polskę wspólnie z Ukrainą Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej EURO 2012¹⁷.

Natomiast drugi obszar związany jest z wewnętrzną sytuacją społeczno-polityczną w Polsce. W chwili obecnej poziom zagrożenia ze strony rodzimych grup terrorystycznych jest zerowy, ze względu na brak takowych. Jednak powtarzające się od wielu lat strajki, blokady dróg, okupacje budynków publicznych, aktywność różnych grup anarchizujących porządek prawny i funkcjonowanie gospodarki mogą stanowić potencjalne źródło zagrożenia bezpieczeństwa kraju. Nie można wykluczyć sytuacji, w której fanatyczni ekstremiści zdecydują się sięgnąć po metody stosowane przez terrorystów. Nikt nie jest w stanie przewidzieć „zaraźliwości” licznych przykładów zamachów terrorystycznych dokonywanych w innych krajach albo posłużenia się prowokacją. Dlatego też zagrożenia terrorystycznego dla naszego kraju w najbliższej przyszłości należy upatrywać z zewnątrz i będzie ono wprost wynikało z faktu uczestniczenia Polski w trwającej obecnie tzw. „globalnej wojnie z terroryzmem”¹⁸.

Dla islamskich fundamentalistów Polska jest wrogim krajem, a zatem potencjalnym celem zamachu terrorystycznego. Dowodami na postrzeganie Polski jako realnego wroga świata islamskiego, a przez co wzrastające ryzyko wystąpienia w naszym kraju zamachów terrorystycznych, są pojawiające się co jakiś czas w światowych mediach komunikaty przywódców islamskich ugrupowań terrorystycznych grożące krajom współdziałającym z USA w koalicji antyterrorystycznej. W jednym z takich komunikatów, w dniu 1 października 2004 r. główny ideolog Al-Kaidy Ajman Al-Zawahiri zaapelował do świata muzułmańskiego słowami: „Nastał czas, by naród muzułmański stawiał opór (...). Nie wolno

¹⁷ K. Jałoszyński, *Współczesny wymiar antyterroryzmu*, Warszawa 2008, s. 72.

¹⁸ *Ibidem*, s. 73.

nam czekać aż oddziały amerykańskie, brytyjskie, francuskie, żydowskie, południowokoreańskie, węgierskie i polskie wejdą do Egiptu, na Półwysep Arabski, do Jemenu i Algierii (...). Musimy już teraz stawiać opór. Amerykanie, Brytyjczycy, Australijczycy, Francuzi, Polacy, Norwegowie, Koreańczycy, Japończycy mają swoje interesy wszędzie. Wszyscy oni brali udział w okupacji Afganistanu, Iraku i Czeczenii (...). Nie powinniśmy czekać dłużej”¹⁹. Natomiast 20 maja 2005 r. zaapelował: „Dla krzyżowców i Żydów zrozumiały jest tylko język zabójstwa i rozlewu krwi, przekonują ich dopiero trumny i zniszczone aktywa, płonące wieżowce i upadająca gospodarka. Muzułmanie, podejmijcie działania przeciw ambasadom Stanów Zjednoczonych, Anglii, Australii, Polski i Norwegii oraz przeciw ich interesom, przedsiębiorstwom i pracownikom. Palcie ziemię pod ich stopami (...). Nie dopuszczajcie Amerykanie, Brytyjczycy, Australijczycy, Polaków, Norwegów i innych krzyżowców – zabójców waszych braci w Iraku (...). Podążajcie za przykładem waszych 19 braci, którzy zaatakowali Amerykę kierując samoloty przeciwko Nowemu Jorkowi i Waszyngtonowi”²⁰.

Niemniej aktualnie Polska jest dla islamskich terrorystów celem zastępczym (rezerwowym), co wynika z realnego znaczenia naszego kraju na arenie międzynarodowej. Niemniej czynnikiem, który może determinować ryzyko wystąpienia ataków terrorystycznych w Rzeczypospolitej Polskiej jest fakt, iż w naszym kraju podobnie jak w większości krajów europejskich mogą przebywać zdeklarowani zwolennicy organizacji terrorystycznych. Na nasze terytorium mogą oni przyjechać z terenu każdego kraju sąsiedniego, jak też wyłonić się z funkcjonujących diaspor arabskich i czeczeńskich²¹.

Bodźca i inspiracji do rozwoju potencjalnych struktur terrorystycznych, mogących wykształcić się w Polsce na bazie krajowych diaspor, dostarczyliby terroryści przyjeżdżający do Polski z terytorium Niemiec, gdzie znajdują się silne i liczne diaspory arabskie, kurdyjskie i czeczeńskie, wśród których dostrzega się rosnącą aktywność kryminalną i za-

¹⁹ R. Lonca, Polska wobec obecnych zagrożeń terroryzmu globalnego, [w:], red. E. Pływaczewski, *Przestępczość...*, op. cit. s. 412.

²⁰ http://www.specops.com.pl/CSiPS/artykuly_CSiPS/RAPORT%20CSiPS%20Zagrozenie%20atakami%20terrorystycznymi%20w%20Pols.pdf ce%202006%20WERSJA%20PDF.pdf

²¹ T. Aleksandrowicz, *Terroryzm...*, op. cit., s. 153-154.

chowania terrorystyczne. Przypuszcza się, że ich działalność w Polsce byłaby nakierowana początkowo na pozyskiwanie środków finansowych służących finansowaniu terroryzmu²².

Ważne są także możliwości docierania członków ugrupowań fundamentalistycznych do obywateli polskich przebywających na emigracji zarobkowej w Wielkiej Brytanii czy Irlandii Północnej. Wzrost popularności islamu wśród obywateli państw zachodnich nie omija Polaków, szczególnie osób rozczarowanych i sfrustrowanych, podatnych na indoktrynację.

Coraz większego znaczenia nabierać będzie również zagrożenie tzw. terroryzmem kryminalnym, czyli stosowaniem przemocy w porachunkach mafijnych. Zorganizowane grupy przestępcze mogą wymuszać za pomocą aktów terrorystycznych konkretne zachowania poszczególnych organów władzy publicznej. Trudno także wykluczyć pojawienie się w Polsce tzw. one-issue terrorism, czyli terroryzmu jednej sprawy, a więc np. działań terrorystycznych związanych z wyrażaniem swoich przekonań dotyczących jednej kwestii, wywołującej silne kontrowersje²³.

Typując ewentualne cele ataku na terytorium naszego kraju, należy mieć świadomość, iż współczesne ataki terrorystyczne ukierunkowane są na maksymalizację strat. W tym kontekście należy przyjąć, iż będzie on raczej skierowany przeciwko celom położonym w dużych aglomeracjach miejskich takich jak: centra handlowe i rozrywkowe, środki komunikacji miejskiej, zakłady produkcyjne, budynki działalności kulturalno-sportowej, a także wybrane obiekty infrastruktury krytycznej. Biorąc pod uwagę uwarunkowania polskie, za możliwe cele ataku należy uznać również świątynie, nie tylko katolickie²⁴.

Potencjalny atak terrorystyczny nie musi być skierowany przeciwko polskim obiektom, mogą to być także znajdujące się na terytorium naszego kraju ambasady i przedstawicielstwa dyplomatyczne innych państw sprzymierzonych bądź sojusznicy wobec Polski, które są postrzegane przez organizacje terrorystyczne jako wrogie. W tym kontekście należy przypuszczać, iż obiektami najbardziej zagrożonymi atakami terrorystycznymi mogą być placówki, firmy i inne instytucje kojarzone z USA,

²² J. W. Wójcik, *Przeciwdziałanie finansowaniu terroryzmu*, Warszawa 2007, s. 65-66.

²³ T. Aleksandrowicz, *Terroryzm międzynarodowy*, Warszawa 2008, s. 155.

²⁴ D. Deptuła, *Islamskie organizacje terrorystyczne – geneza i rozwój...*, op. cit., s. 123.

Izraelem, państwami członkowskimi NATO, a w przypadku terrorystów kaukaskich Rosją.

Czynniki zwiększające zagrożenie zamachami terrorystycznymi w Polsce mogą wynikać także z konfliktów obecnych i przyszłych, jakie mogą toczyć się w naszym otoczeniu międzynarodowym. Wskazać można choćby na konflikt czeceński, czy prawdopodobieństwo wybuchu takiego konfliktu na Białorusi.

Aktualnie jednak najistotniejszym czynnikiem zwiększającym ryzyko wystąpienia zamachów terrorystycznych w naszym kraju jest organizacja wspólnie z Ukrainą w 2012 r. Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej. Zagrożenie to wynika z faktu, iż wielka impreza sportowa trwająca dłuższy okres czasu, uważana jest za co najmniej dobry cel zamachów terrorystycznych z kilku dość oczywistych powodów. Kraj goszczący mistrzostwa staje się na dłuższy czas miejscem, na którym skupiają się światowe mass media, co daje terrorystom gwarancję masowego przekazu z masowego zabójstwa, które planują i chcą zrealizować.

Do Polski podczas EURO 2012 napływają setki tysięcy, jeśli nie miliony zagranicznych turystów, co poważnie obciąży służby graniczne i może ułatwić terrorystom wjazd na terytorium naszego kraju. Mecze piłkarskie będą rozgrywane na obiektach skupiających masową widownię i trudnych do zabezpieczenia. Potencjalna lista dobrych celów ataków terrorystycznych wzrośnie podczas mistrzostw gwałtownie – mogą nimi być oprócz stadionów, na których rozgrywane będą mecze piłkarskie, zatłoczone centra miast, hotele, czy sieć komunikacji miejskiej i ogólnokrajowej. Wszystkie te miejsca będzie niezwykle trudno całkowicie kontrolować, biorąc pod uwagę, że mistrzostwa odbywać się będą nie w jednym, lecz kilku większych miastach naszego kraju przez dłuższy okres czasu.

Polska podejmując się organizacji EURO 2012 straciła status celu zastępczego. Nasz kraj w tym przypadku w ogóle nie będzie celem potencjalnego zamachu. Celem tym będzie wielka międzynarodowa impreza masowa odbywająca się na terenie Polski. Mistrzostwa Europy mogą zostać potraktowane przez fundamentalistów islamskich jako przejaw degeneracji cywilizacji Zachodu, gdzie mniejsze znaczenie ma sama rywalizacja sportowa, natomiast podniesiony zostanie komercyjny wymiar

przedsięwzięcia, jako klasycznego produktu społeczeństwa masowej konsumpcji i rozrywki²⁵.

Czynnikiem potęgującym ryzyko ataku terrorystycznego jest również fakt, iż nasz kraj nie posiada zbyt wielu doświadczeń w zwalczaniu terroryzmu i tworzeniu systemów zabezpieczeń oraz koordynacji działań terrorystycznych. Stąd też słabiej jesteśmy przygotowani do wykrywania prób zamachów, prowadzenia działań w sytuacji kryzysowej i opanowania skutków zamachu, niż USA, Wielka Brytania, czy Izrael. Dlatego też w oparciu o międzynarodową praktykę realizowane są w naszym kraju przedsięwzięcia mające zapewnić bezpieczeństwo podczas tej imprezy poprzez m.in. stworzenie sprawnie funkcjonującego systemu antyterrorystycznego, jako części systemu europejskiego i międzynarodowego.

W trakcie mistrzostw wykorzystywany będzie specjalistyczny sprzęt umożliwiający wykrywanie materiałów wybuchowych, radioaktywnych czy chemicznych, a podczas najważniejszych imprez zabezpieczana będzie polska przestrzeń powietrzna, tak by nie doszło do ewentualnej próby np. porwania i rozbicia samolotu. Najprawdopodobniej przywrócona zostanie również kontrola graniczna na polskiej granicy wewnętrznej UE, tzw. schengenowskiej. Przeprowadzane będą kampanie społeczne, których celem będzie zwrócenie uwagi Polaków i obcokrajowców na ewentualne zagrożenia.

W połowie lipca 2010 r. z inicjatywy MSWiA oraz Centrum Antyterrorystycznego ABW uruchomiono portal antyterroryzm.gov.pl, na którym znajdują się m.in. poradniki jak zachować się w sytuacji, gdyby doszło do zamachu lub wzięcia zakładników przez terrorystów²⁶.

Świadomość zagrożenia obywateli, znających podstawowe zasady bezpieczeństwa, jest bowiem najcenniejszym sojusznikiem w rozpoznaniu i przeciwdziałaniu zagrożeniom terrorystycznym, szczególnie w trakcie masowych imprez sportowych.

²⁵ T. Aleksandrowicz, *Terroryzm...*, op. cit., s. 156.

²⁶ http://www.gazetaprawna.pl/wiadomosci/artykuly/440028,euro_2012_sluzby_przygotowuja_sie_na_ewentualne_zamachy.html

mjr SG Mariusz Kielec

CS SG w Kętrzynie

WIZY NA GRANICY ZEWNĘTRZNEJ UNII EUROPEJSKIEJ

Po podpisaniu traktatu z Schengen państwa Strony Układu zawarły postanowienia m.in. dotyczące zniesienia kontroli granicznej i celnej na granicach wewnętrznych oraz jej przeniesienie na granice zewnętrzne Stron Układu. Niezbędne stało się więc określenie warunków zmian ruchu wizowego na terytorium Państw Sygnatariuszy.

W wyjątkowych przypadkach wiza mogą być wydawane na przejściach granicznych¹, gdy spełnione zostaną następujące warunki:

- a) osoba ubiegająca się o wizę spełnia warunki określone w art. 5 ust. 1 lit. a), c), d) i e) kodeksu granicznego Schengen;
- b) osoba ubiegająca się o wizę nie mogła wystąpić o wizę wcześniej i przedstawia, w razie potrzeby, dokumenty uzupełniające, które potwierdzają niemożliwe do przewidzenia i bezwzględne przyczyny uzasadniające konieczność wjazdu oraz
- c) ocenia się, że powrót osoby ubiegającej się o wizę do państwa pochodzenia lub zamieszkania lub jej tranzyt przez terytorium krajów innych niż państwa członkowskie w pełni stosujące dorobek Schengen jest pewny.

Jeżeli o wizę wystąpiono na granicy zewnętrznej, można odstąpić od wymogu posiadania przez osobę ubiegającą się o wizę podróznego ubezpieczenia medycznego, w przypadku gdy takie podrózne ubezpieczenie medyczne nie jest dostępne na przejściu granicznym lub ze względów humanitarnych.

Wiza wydana na granicy zewnętrznej jest wizą jednolitą uprawniającą jej posiadacza do pobytu o długości nieprzekraczającej 15 dni, w zależności od celu i warunków planowanego pobytu. W przypadku tranzytu długość dozwolonego pobytu odpowiada czasowi potrzebnemu na tranzyt.

¹ Art. 35 WKW.

Jeżeli warunki określone w art. 5 ust. 1 lit. a), c), d) i e) kodeksu granicznego Schengen nie są spełnione, organy odpowiedzialne za wydanie wizy na granicy mogą wydać wizę o ograniczonej ważności terytorialnej ważną jedynie na terytorium wydającego Państwa Członkowskiego.

Zasadniczo na granicy zewnętrznej nie wydaje się wizy obywatelom państw trzecich należącym do kategorii osób, co do których wymagane jest uprzednie zasięgnięcie opinii.

W wyjątkowych przypadkach, osobom takim można jednak wydać na granicy zewnętrznej wizę o ograniczonej ważności terytorialnej, ważną jedynie na terytorium wydającego Państwa Członkowskiego.

Niewyczerpujący wykaz dokumentów uzupełniających² wymaganych przy ubieganiu się o wydanie wizy obejmuje sprawdzenie, potwierdzenie informacji zawartych w niżej wymienionych dokumentach:

1. W przypadku podróży służbowych:
 - zaproszenie od firmy lub organu władzy do udziału w spotkaniach, konferencjach lub imprezach związanych z handlem, przemysłem lub pracą,
 - inne dokumenty wykazujące istnienie stosunków handlowych lub zawodowych,
 - w stosownych przypadkach bilety wstępu na targi i kongresy,
 - dokumenty poświadczające działalność gospodarczą przedsiębiorstwa,
 - dokumenty poświadczające zatrudnienie w przedsiębiorstwie osób ubiegających się o wizę.
2. W przypadku podróży w celach naukowych lub szkoleniowych:
 - poświadczenie zapisu na kursy zawodowe lub teoretyczne prowadzone w instytucji szkoleniowej w ramach kształcenia podstawowego i kierunkowego,
 - legitymacje studenckie lub zaświadczenia o planowanych kursach.
3. W przypadku podróży w celach turystycznych lub prywatnych:

² Zał. II WKW.

-
- dokumenty dotyczące zakwaterowania: zaproszenie od gospodarza, jeżeli dana osoba zatrzymuje się u kogoś; dokument od instytucji zapewniającej zakwaterowanie lub inny stosowny dokument zawierający informacje na temat planowanego miejsca zakwaterowania,
 - dokumenty dotyczące trasy: potwierdzenie rezerwacji wycieczki zorganizowanej lub inny stosowny dokument zawierający informacje na temat planów podróży; w przypadku tranzytu: wiza lub inne pozwolenie na wjazd do państwa trzeciego będącego celem podróży; bilety na dalszą podróż.
4. W przypadku podróży w celu wzięcia udziału w imprezach politycznych, naukowych, kulturalnych, sportowych bądź spotkaniach religijnych lub podróży planowanej z innych przyczyn:
- zaproszenia, bilety wstępu, zaświadczenia o zapisie lub programy zawierające w miarę możliwości nazwę organizacji przyjmującej oraz informacje na temat długości pobytu lub inny stosowny dokument wskazujący cel podróży.
5. W odniesieniu do podróży podejmowanych przez członków oficjalnej delegacji, którzy na oficjalne zaproszenie skierowane do rządu danego państwa trzeciego mają uczestniczyć w spotkaniach, konsultacjach, negocjacjach lub programach wymiany, a także w imprezach organizowanych na terytorium jednego z Państw Członkowskich przez organizacje międzyrządowe:
- pismo sporządzone przez organ danego państwa trzeciego potwierdzające, że osoba ubiegająca się o wizę jest członkiem oficjalnej delegacji udającej się do Państwa Członkowskiego w celu uczestnictwa w jednej z wyżej wymienionych imprez oraz kopia oficjalnego zaproszenia.
6. W odniesieniu do podróży podejmowanych w celach zdrowotnych:
- dokument urzędowy wystawiony przez instytucję medyczną poświadczający konieczność objęcia danej osoby opieką medyczną w tej instytucji oraz dowód posiadania środków finansowych wystarczających na pokrycie kosztów leczenia.

Dokumenty pozwalające ocenić, czy osoba ubiegająca się o wizę zamierza opuścić terytorium Państw Członkowskich:

- 1) bilet powrotny lub bilet na podróż w dwie strony albo rezerwacja takich biletów;
- 2) dokument potwierdzający posiadanie środków finansowych w państwie stałego pobytu;
- 3) zaświadczenie o zatrudnieniu: wyciągi bankowe;
- 4) dokument potwierdzający posiadanie własności, nieruchomości;
- 5) dokumenty potwierdzające integrację w kraju stałego pobytu: więzy rodzinne, sytuacja zawodowa.

Dokumenty dotyczące sytuacji rodzinnej osoby ubiegającej się o wizę:

- 6) zgoda rodziców lub opiekunów (jeżeli nieletni nie podróżuje z nimi);
- 7) dokument potwierdzający więzy rodzinne z gospodarzem/osobą zapraszającą.

Marynarzowi podlegającemu obowiązkowi posiadania wizy podczas przekraczania zewnętrznych granic Państw Członkowskich można wydać na granicy wizę na tranzyt w następujących przypadkach³:

- a) jeżeli spełnia on warunki określone w art. 35 ust. 1 (warunki wydania wizy na granicy) oraz
- b) jeżeli przekracza on daną granicę, aby się zaokrętować bądź ponownie zaokrętować na statek, na którym będzie pracował jako marynarz lub wyokrętować ze statku, na którym pracował jako marynarz.

Zasady wydawania wiz na granicy marynarzom podróżującym tranzytem i podlegającym obowiązkowi wizowemu⁴ – procedura:

1. Zaciągnięcie się na statek zacumowany lub oczekiwany w porcie Państwa Członkowskiego (wjazd na terytorium Państw Członkowskich):

³ Art. 36 WKW.

⁴ Zał. IX WKW.

- armator lub jego przedstawiciel informują właściwe organy w porcie Państwa Członkowskiego, w którym znajduje się lub jest oczekiwany statek, że marynarze podlegający obowiązkowi wizowemu mają wjechać na terytorium tego państwa przez port lotniczy Państwa Członkowskiego, granicę lądową lub morską; armator lub jego przedstawiciel podpisują poręczenie za tych marynarzy stwierdzające, że wszystkie koszty pobytu, a w razie potrzeby powrotu marynarzy do państwa pochodzenia pokryje armator;
- te właściwe organy sprawdzają w najkrótszym możliwym terminie, czy informacje udzielone przez armatora lub jego przedstawiciela są prawdziwe i czy spełnione zostały inne warunki wjazdu na terytorium Państw Członkowskich; sprawdzają również trasę podróży przez terytorium Państw Członkowskich, np. na podstawie biletów (lotniczych);
- jeżeli marynarze wjeżdżają na terytorium Państwa Członkowskiego przez port lotniczy Państwa Członkowskiego, właściwe organy w porcie Państwa Członkowskiego informują właściwe organy w porcie lotniczym Państwa Członkowskiego będącym punktem wjazdu o wynikach weryfikacji, przesyłając faksem, pocztą elektroniczną lub inną drogą należycie wypełniony formularz dotyczący marynarzy podlegających obowiązkowi wizowemu podróżujących tranzytem oraz wskazują, czy wiza może zasadniczo zostać wydana na granicy; jeżeli marynarze wjeżdżają przez granicę lądową lub morską, informuje się, stosując tę samą procedurę, właściwe organy na posterunku granicznym, przez który dany marynarz wjeżdża na terytorium Państw Członkowskich;
- jeżeli weryfikacja dostępnych danych zakończy się pozytywnie i jej wynik wyraźnie potwierdza oświadczenie lub dokumenty marynarza, właściwe organy w porcie lotniczym Państwa Członkowskiego będącym punktem wjazdu lub wyjazdu mogą wydać na granicy wizę, która uprawnia do pobytu o długości odpowiadającej potrzebom tranzytu; ponadto w takich przypadkach umieszcza się w dokumencie podróży marynarza stempel Pań-

- stwa Członkowskiego oznaczający wjazd lub wyjazd, po czym oddaje się dokument marynarzowi.
2. Zakończenie służby na statku, który wszedł do portu Państwa Członkowskiego (wyjazd z terytorium Państw Członkowskich):
 - armator lub jego przedstawiciel informują właściwe organy w porcie tego Państwa Członkowskiego o wjeździe marynarzy podlegających obowiązkowi wizowemu, którzy mają zakończyć służbę i opuścić terytorium Państw Członkowskich przez port lotniczy Państwa Członkowskiego, granicę lądową lub morską; armator lub jego przedstawiciel podpisują poręczenie za tych marynarzy stwierdzające, że wszystkie koszty pobytu, a w razie potrzeby powrotu marynarzy do państwa pochodzenia pokryje armator;
 - właściwe organy sprawdzają w najkrótszym możliwym terminie, czy informacje udzielone przez armatora lub jego przedstawiciela są prawdziwe i czy spełnione zostały inne warunki wjazdu na terytorium Państw Członkowskich; sprawdzają również trasę podróży przez terytorium Państw Członkowskich, np. na podstawie biletów (lotniczych);
 - jeżeli wynik weryfikacji dostępnych danych jest pozytywny, właściwe organy mogą wydać wizę uprawniającą do pobytu o długości odpowiadającej potrzebom tranzytu.
 3. Przeniesienie ze statku, który wszedł do portu Państwa Członkowskiego, na inny statek:
 - armator lub jego przedstawiciel informują właściwe organy w porcie danego Państwa Członkowskiego o wjeździe marynarzy podlegających obowiązkowi wizowemu, którzy mają zakończyć służbę i opuścić terytorium Państw Członkowskich przez port innego Państwa Członkowskiego; armator lub jego przedstawiciel podpisują poręczenie za tych marynarzy stwierdzające, że wszystkie koszty pobytu, a w razie potrzeby powrotu marynarzy do państwa pochodzenia, pokryje armator;
 - właściwe organy sprawdzają w najkrótszym możliwym terminie, czy informacje udzielone przez armatora lub jego przedstawiciela

są prawdziwe i czy spełnione zostały inne warunki wjazdu na terytorium Państw Członkowskich; w celu kontroli nawiązuje się kontakt z właściwymi organami w porcie Państwa Członkowskiego, z którego marynarze wypłyną, opuszczając terytorium państw członkowskich; celem kontroli jest ustalenie, czy statek, na który marynarze ci się zaokrętują, znajduje się lub jest oczekiwany we wskazanym porcie; sprawdza się również trasę podróży przez terytorium państw członkowskich;

- jeżeli wynik weryfikacji dostępnych danych jest pozytywny, właściwe organy mogą wydać wizę uprawniającą do pobytu o długości odpowiadającej potrzebom tranzytu.

Wnioskodawca ubiegający się o wizę uiszcza opłatę wizową w wysokości 60 EUR⁵, za wyjątkiem dzieci w wieku od lat 6 do poniżej lat 12, które uiszczają opłatę wizową w wysokości 35 EUR.

Opłatę wizową pobiera się w euro lub walucie krajowej danego państwa i jeżeli opłatę wizową pobiera się w walucie innej niż euro, wysokość tak pobieranej opłaty jest określana i regularnie weryfikowana według referencyjnego kursu euro ogłaszanego przez Europejski Bank Centralny i może być zaokrąglana w górę. Wnioskodawca otrzymuje potwierdzenie uiszczenia opłaty wizowej.

Opłatę wizową znosi się względem wnioskodawców należących do jednej z następujących kategorii:

- a) dzieci poniżej 6 roku życia;
- b) uczniowie, studenci, uczestnicy studiów doktoranckich i towarzyszący nauczyciele, którzy podróżują w celu podjęcia studiów lub udziału w szkoleniach;
- c) naukowcy z państw trzecich (...);
- d) przedstawiciele organizacji niekomercyjnych w wieku do lat 25 uczestniczący w seminariach, konferencjach, imprezach sportowych, kulturalnych i edukacyjnych organizowanych przez organizacje niekomercyjne.

⁵ Art. 16 WKW.

Również w szeregu umów międzynarodowych podpisanych przez Wspólnoty Europejskie (UE) możemy znaleźć zapisy dotyczące opłat wizowych i tak np. **umowa – między Wspólnotą Europejską a Federacją Rosyjską o ułatwieniach w wydawaniu wiz obywatelom Unii Europejskiej i Federacji Rosyjskiej (Dz.U.UE.L.2007.129.27)**.

Powyższa umowa oprócz zastosowania **zniżki w opłatach za rozpatrzenie wniosku wizowego w wysokości 35 EURO**, podaje w artykule 6 przypadki zwolnień z opłat:

- a) bliscy krewni obywatele Unii Europejskiej legalnie zamieszkujących na terytorium państw członkowskich;
- b) członkowie oficjalnych delegacji;
- c) członkowie rządów i parlamentów krajowych oraz regionalnych, a także trybunałów konstytucyjnych i sądów najwyższych;
- d) uczniowie, studenci, doktoranci oraz towarzyszący im nauczyciele, którzy odbywają podróż w celu podjęcia nauki lub odbycia szkoleń;
- e) osoby niepełnosprawne i ich opiekunowie;
- f) osoby, które przedstawiły dowody potwierdzające konieczność wyjazdu z przyczyn humanitarnych, w tym w celu przejścia pilnego zabiegu medycznego, oraz osoby im towarzyszące, lub w celu udziału w pogrzebie bliskiego krewnego albo w celu odwiezienia ciężko chorego bliskiego krewnego;
- g) uczestnicy międzynarodowych młodzieżowych imprez sportowych oraz osoby im towarzyszące;
- h) osoby biorące udział w działaniach naukowych, kulturalnych i artystycznych, w tym programach uniwersyteckich i innych programach wymiany;
- i) uczestnicy oficjalnych programów wymiany organizowanych przez miasta partnerskie.

Zgodnie z ustawą o opłacie skarbowej, nie podlega opłacie skarbowej⁶ dokonanie czynności urzędowej, wydanie zaświadczenia i zezwolenia (pozwolenia, koncesji) albo złożenie dokumentu stwierdzającego udzielenie pełnomocnictwa lub prokury albo jego odpisu, wypisu lub kopii w sprawach, **pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej**

⁶Art. 2 – ustawa z dn. 16.11.2006 r. o opłacie skarbowej, Dz. U. nr 225 z 2006 r., poz. 1635.

obywateli państw członkowskich Unii Europejskiej, państw członkowskich Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) – stron umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym lub Konfederacji Szwajcarskiej, oraz członków ich rodzin, którzy do nich dołączają lub z nimi przebywają.

W załączniku do tej ustawy pt. **Wykaz przedmiotów opłaty skarbowej, stawki tej opłaty oraz zwolnienia**, w części III Wydanie zezwolenia (pozwolenia, koncesji), pkt. 6. **Wiza wydawana przez komendanta placówki Straży Granicznej określa się opłaty:**

- 1) dla dziecka w wieku od 6 do 12 lat równowartość 35 euro;
- 2) w pozostałych przypadkach równowartość 60 euro.

Przeliczenia równowartości euro na złote dokonuje się według Referencyjnego kursu euro ogłoszonego przez Europejski Bank Centralny w ostatnim dniu roboczym poprzedzającym dzień złożenia wniosku o wydanie wizy.

Zwolnienia z opłaty wizowej dotyczą przypadków wydania wizy, gdy jest to:

- 1) wiza dla członka rodziny obywatela Państwa Członkowskiego Unii Europejskiej, Państwa Członkowskiego Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) – strony umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym lub Konfederacji Szwajcarskiej, który do niego dołącza lub z nim przebywa;
- 2) wiza dla cudzoziemca korzystającego z ochrony czasowej;
- 3) wiza dla cudzoziemca w wieku poniżej 6 lat;
- 4) wiza dla uczniów szkół, studentów, studentów podyplomowych oraz towarzyszących im nauczycieli, którzy podróżują w celu nauki, studiowania lub szkolenia;
- 5) wiza dla naukowców przybywających w celu prowadzenia badań naukowych;
- 6) wiza dla przedstawicieli organizacji niekomercyjnych w wieku do 25 lat uczestniczących w seminariach, konferencjach, imprezach sportowych, kulturalnych i edukacyjnych organizowanych przez organizacje niekomercyjne.

Wykaz najważniejszych czynności związanych z wydaniem wizy w placówce SG prezentuje poniższe zestawienie:

1. Sprawdzenie warunków artykułu 35 WKW, sprawdzenie w systemie POBYT oraz sprawdza się:
 - autentyczność i ważność przedstawionego przez wnioskodawcę dokumentu podróży;
 - tożsamość wnioskodawcy na podstawie przedstawionego dokumentu podróży;
 - przedstawiony przez wnioskodawcę dokument podróży pod kątem zamieszczenia w nim adnotacji urzędowych o odmowie wydania wizy lub odmowie wjazdu na terytorium Państw Członkowskich Unii Europejskiej;
 - przedstawione przez wnioskodawcę dokumenty, z których wynika cel podróży;
 - przedstawione przez wnioskodawcę dokumenty potwierdzające warunki planowanego pobytu oraz dokumenty potwierdzające posiadanie wystarczających środków na pokrycie kosztów utrzymania przez cały okres planowanego pobytu oraz na pokrycie kosztów powrotu do państwa pochodzenia lub zamieszkania, lub na pokrycie kosztów tranzytu do państwa trzeciego, do którego wnioskodawca ma prawo wjazdu, albo dokumenty potwierdzające, że może takie środki legalnie zdobyć;
 - czy wobec wnioskodawcy dokonano wpisu do Systemu Informacyjnego Schengen (SIS) do celów odmowy wjazdu;
 - czy wnioskodawca nie jest uważany za osobę zagrażającą porządkowi publicznemu, bezpieczeństwu wewnętrznemu, zdrowiu publicznemu lub stosunkom międzynarodowym, a zwłaszcza czy nie dokonano wobec niego wpisu do wykazu cudzoziemców, których pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest niepożądany;
 - czy wnioskodawca posiada ważne ubezpieczenie medyczne określone odrębnymi przepisami (można odstąpić, jeżeli nie ma możliwości wykupienia lub ze względów humanitarnych);

- prawidłowość wypełnienia wszystkich wymagalnych w danym przypadku rubryk wniosku.
2. Dołącza fotografię do wniosku o wydanie wizy Schengen (można odstąpić od jej zamieszczenia).

Fot.		PL0107117		Policja POLSKA STRAZ GRANICZNA w Taraspolu	
WNIOSEK O WYDANIE WIZY SCHENGEN					
Formularz wniosku jest bezpłatny					
1. Nazwisko(a)		[REDAKOWANE]		Wypełnia organ wydający wizę	
2. Nazwisko(a) rodowe (poprzednio używane nazwisko(a))		[REDAKOWANE]		Data złożenia wniosku: 10.03.2008	
3. Imiona		[REDAKOWANE]		Przyjmujący wniosek: Mr. dor. 36 Krysiak Tomkołki	
4. Data urodzenia (rok-miesiąc-dzień) 1975-08-30		5. Numer dowodu osobistego (fakultatywnie)		Dodatkowe dokumenty:	
6. Miejsce i kraj urodzenia CHABARONSK - ROSJA		8. Pierwotne obywatelstwo (narodowość) ROSYJSKIE		☒ Ważny paszport	
7. Obecne obywatelstwo(a) BIALORUSKIE		10. Stan cywilny ☐ Wolny ☒ Żonaty/Zamężna ☐ W separacji ☐ Rozwiedzony/a ☐ Wdowiec/Widowa ☐ Inne		☐ Środki finansowe	
9. Płeć ☒ Mężczyzna ☐ Kobieta		11. Imię ojca IGOR		☐ Zaproszenie	
12. Imię matki TATIANA		13. Rodzaj paszportu ☐ Paszport krajowy ☒ Paszport dyplomatyczny ☐ Paszport służbowy ☐ Dokument podróży (przewidywany w Konwencji Genewskiej z 1951 r.) ☐ Paszport obcego kraju ☐ Paszport marynarski ☐ Inny dokument podróży (wymienić):		☐ Środek transportu	
14. Numer paszportu DP0000827		15. Wydany przez MINISTERSTWO SPRAW WNETRZNYCH BIALORUSI		☐ Zdrowotne	
16. Wydany dnia 18.01.2005		17. Ważny do 18.01.2010		☐ Inne:	
18. Jeśli zamieszkuje Pan/Pani na stałe w innym kraju niż kraj pochodzenia, czy posiada Pan/Pani zezwolenie na powrót do tego kraju? ☒ Nie ☐ Tak (numer i data ważności):					
* 19. Wykonywany zawód HOJSKONY					
* 20. Pracodawca, jego adres i telefon. Dla studentów - nazwa i adres uczelni BIAŁA BIALORUSKA, MIŃSK, UL. KUJBYSCZANA 57 TEL. +375 2977387					
21. Kraj docelowy NIERCY		22. Typ wizy ☐ Lotniskowa ☐ Transzytowa ☒ Pobytowa jednolita ☐ Pobytowa krajowa		23. Liczba osób objętych wizą ☒ Jedną ☐ Więcej (ile)	
24. Wniosekowana liczba wjazdów ☒ Jednokrotny ☐ Dwukrotny ☐ Wielokrotny		25. Okres pobytu: Wiza wnioskowana na 10 dni		Liczba wjazdów: ☐ 1 ☐ 2 ☐ wiele Ważna od 10.03.2008 do 10.03.2008	
26. Inne wizy (wydane w ciągu ostatnich 3 lat) i okres ich ważności: LVA012092-10.03.2007-23.05.2007 D 31F06213-14.10.2006-09.09.2006					
27. W przypadku tranzytu, czy posiada Pan/Pani zezwolenie na wjazd do kraju docelowego? ☐ Nie ☐ Tak, ważne do: wydane przez:					
* 28. Wcześniejsze pobytu w Rzeczypospolitej Polskiej lub innych państwach obszaru Schengen 27.08.2006-10.09.2006 - NIERCY, 22.03.2007-23.05.2007 - LOTNA					
* Na pytania oznaczone symbolem * nie muszą odpowiadać członkowie rodziny obywatela UE lub EOG (małżonko, dziecko i pozostający na utrzymaniu wstępni). Członkowie rodziny obywatela UE lub EOG muszą przedstawić dokumenty potwierdzające pokrewieństwo.					

3. Odciska datownik oraz pieczęć urzędową placówki w dokumencie podróży.

4. Gdy ma to zastosowanie pobiera odciski palców.
5. Pobiera opłatę wizową zgodnie z kursem EBC z poprzedniego dnia w polskich złotych, zaokrąglając do pełnych złotych w górę.
6. Wypełnia naklejkę wizową przed wklejeniem jej do dokumentu podróży, w przypadku, kiedy nie zamieszcza się fotografii, w miejscu przeznaczonym na fotografię umieszcza się adnotację w trzech językach: polskim, francuskim i angielskim w brzmieniu: „ważna bez zdjęcia”, „valable sans photo”, „valid without photo”. Adnotację można zamieścić w formie odcisku stempla o powyższej treści.
7. Wypełnioną naklejkę wizową wkleja do dokumentu ze stroną, gdzie znajduje się pieczęć urzędowa placówki.

- Jeżeli na naklejce wizowej wykryto **błąd** przed jej umieszczeniem w dokumencie podróży, naklejkę wizową **unieważnia się**.
- Jeżeli błąd wykryto po umieszczeniu naklejki wizowej w dokumencie podróży, naklejkę unieważnia się przekreśleniem jej na krzyż atramentem niemożliwym do wywabienia⁷, a w paszporcie, na innej stronie, umieszcza się nową naklejkę.

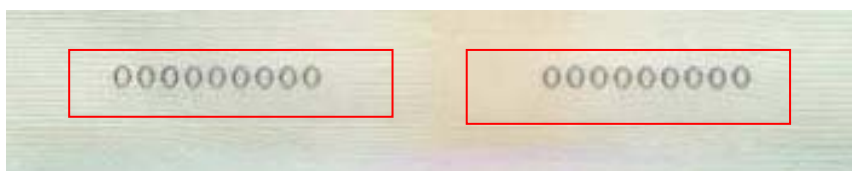
Przytwierdzanie naklejki wizowej⁸:

- Naklejkę wizową umieszcza się na pierwszej stronie dokumentu podróży, na której nie widnieją żadne wpisy ani stemple inne niż stempel informujący o dopuszczalności wniosku.
- Naklejkę umieszcza się wzdłuż brzegu strony dokumentu podróży. Strefę odczytu elektronicznego naklejki umieszcza się wzdłuż brzegu strony.
- Stempel organu wydającego wizę umieszcza się w polu „UWAGI”, tak aby częściowo wychodził poza naklejkę na stronę dokumentu podróży.
- Jeżeli konieczna jest rezygnacja z wypełniania pola przeznaczonego do odczytu elektronicznego, stempel można umieścić w tym polu, po to, aby uniemożliwić jego wykorzystanie. Rozmiar i

⁷ Art. 28 WKW.

⁸ Zał. VII WKW.

- treść stempla określa się przepisami prawa krajowego Państw Członkowskich.
- Aby uniemożliwić ponowne wykorzystanie naklejki wizowej umieszczonej na oddzielnym arkuszu przeznaczonym na wize, pieczęć organu wydającego wizę umieszcza się po prawej stronie – częściowo na naklejce, a częściowo na arkuszu – tak aby nie utrudniała odczytu tytułów rubryk ani uwag oraz aby nie zachodziła na pole przeznaczone do odczytu maszynowego.
 - Blankiety wiz Schengen wypełniane są maszynowo lub z użyciem trwałego środka piszącego.
8. Paski kontrolne, stanowiące część naklejki wizowej wkleja do wniosku o wydanie wize (jeden), drugi umieszcza się na odwrocie wniosku o wydanie wize.

9. Stempluje dokument podróży (na stronie z wklejoną wizą).

10. Ewidencjonuje fakt przekroczenia granicy w systemie informatycznym (przekroczenie granicy w ruchu wizowym).
11. Ewidencjonuje (lub zleca wpis do ewidencji) fakt wydania wizy w systemie POBYT.

Dane osobowe	Dokument	Wiza
Dokument		
Czy osoba posiada wizę?	☒	
Numer	QYZ12345	
Data wydania	2000-01-01	
Organ wydający	ATENY AMBASADA ?	
Rodzaj wizy	POBYTOWA ? OCHRONA CZASOWA ?	
Krotność wizy	WIELOKROTNA >	
Data ważności od	2000-01-01	Data ważności do 2009-01-01
Liczba dni	90	
Komentarz	<div style="border: 1px solid gray; height: 40px;"></div>	

chor. SG dr Grzegorz Zaremba

PSG Terespol – NOSG Chełm

WSCHODNIA GRANICA POLSKI I JEJ OCHRONA PRZEZ WOJSKA OCHRONY POGRANICZA W LATACH 1945-1991

Problematyka dotycząca WOP i ochrony wschodniej granicy Polski po II wojnie światowej wymaga od historyków zajmujących się tymi zagadnieniami jeszcze wielu badań. Chętnie wracamy do tradycji z czasów II Rzeczypospolitej, gdzie za ochronę wschodniej granicy Polski odpowiedzialny był Korpus Ochrony Pogranicza a granicy zachodniej strzegła Straż Graniczna. Z kolei ochrona granic PRL przez WOP jest dziś przez historyków pomijana. Niemniej jest to temat niezwykle interesujący dla badacza tego zagadnienia, ponieważ pomimo iż powiedziano na ten temat wiele, brak jest w historiografii opracowań dotyczących stricte ochrony wschodniej granicy Polski po II wojnie światowej omawiających w całości to zagadnienie.

Moc źródeł oraz opracowań dotyczy przede wszystkim ochrony granic morskich i zachodnich PRL, które ze względu na szczególne zagrożenie w czasach Polski Ludowej zasługiwały na specjalne zainteresowanie. Polska granica wschodnia pozostała w cieniu zarówno wydarzeń politycznych, jak i społecznych.

W planach Naczelnego Dowództwa Wojska Polskiego ochrona wschodniej granicy Polski w bezpośrednim okresie po II wojnie światowej nie była tak pilna i ze względów politycznych tak ważna jak granica zachodnia. Większość sił i środków w ochronie granic skierowano na zabezpieczenie granicy polsko-niemieckiej na Odrze i Nysie Łużyckiej. Silna wówczas propaganda o powrocie Polski na ziemię piastowskie oraz stosowanie retoryki „ziemi odzyskanych” powodowało, że problem zabezpieczenia polskiej granicy wschodniej wydawał się odsuwać na drugi plan. Koncepcja ochrony wschodniej granicy Polski w planach obronnych Naczelnego Dowództwa Wojska Polskiego opierała się bezpośrednio po II wojnie światowej na zabezpieczeniu jej przez oddziały liniowe Wojska Polskiego powracające z frontu.

W maju 1945 roku zabezpieczenie wschodniej granicy oparto o trzy dywizje piechoty:

- **1 DP** (Siedlce, Białystok, Biała Podlaska),
- **3 DP** (Lublin, Chełm, Kraśnik),
- **9 DP** (Rzeszów, Jarosław, Sieniawa).

Zdawano sobie sprawę z tymczasowości tego rozwiązania¹. Dlatego też przystępując do ochrony granic RP Marszałek Polski Michał Rola-Żymierski oraz Naczelnny Dowódca WP Marian Spychalski w rozkazie 0245/org. z 13.09.1945 roku powołali do życia Wojska Ochrony Pogranicza, które w latach 1945-1991 odpowiedzialne były za ochronę polskich granic.

Formowanie WOP rozpoczęto od utworzenia Departamentu WOP, 6 wydziałów WOP przy okręgach wojskowych, 11 oddziałów WOP, 53 komend odcinków i 249 strażnic WOP. Nowo powstałej formacji nadano charakter wojskowy². We wspomnianym rozkazie przewidziano 3 oddziały WOP z jedenastu, które miały strzec wschodniej granicy Polski³:

- **6 oddział WOP** – miejsce postoju – Białystok (Warszawski Okręg Wojskowy).
- **7 oddział WOP** – miejsce postoju – Chełm (Lubelski Okręg Wojskowy).
- **8 oddział WOP** – miejsce postoju – Przemyśl (Krakowski Okręg Wojskowy).

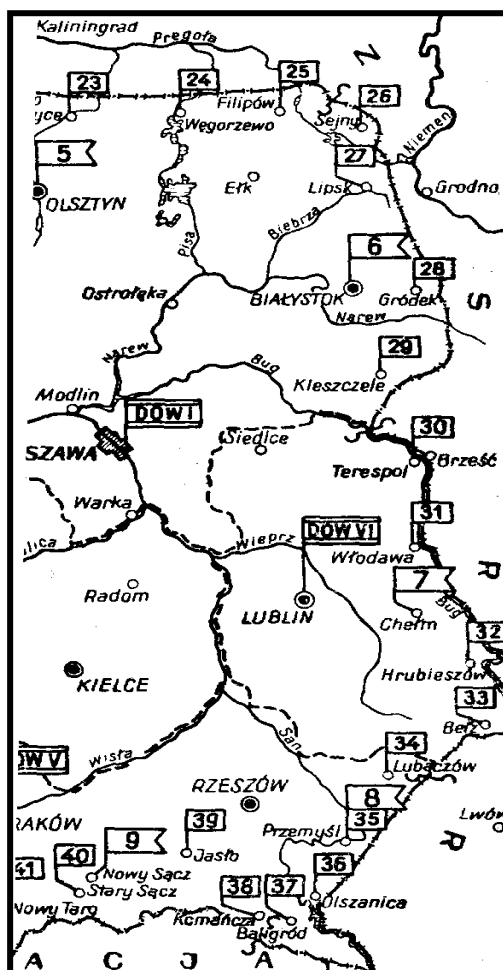
Dyslokację oddziałów oraz komend odcinków Wojsk Ochrony Pogranicza na wschodniej granicy Polski w końcu 1945 r. przedstawia poniższa mapa:

¹ H. Dominiczak, *Zarys historii Wojsk Ochrony Pogranicza 1945-1985*, Warszawa 1985, s. 42.

² H. Dominiczak, *Granice państwa i ich ochrona na przestrzeni dziejów 996-1996*, Warszawa 1997, s. 340.

³ ASG, Dowództwo WOP, Rozkaz NDWP nr 0245/Org. z 13-IX-1945, sygn. 217/5, k.1.

Mapa nr 1. Dyslokacja oddziałów oraz komend odcinków Wojsk Ochrony Pogranicza na wschodniej granicy Polski w końcu 1945 r. (fragment mapy)

Źródło: J. Ławski, *Ochrona granic Polski Ludowej*, Warszawa 1974, s. 109.

W związku z tym, że należało jak najszybciej przystąpić do ochrony granicy przez jednostki WOP oraz przywrócić porządek przy przekraczaniu granic, Naczelny Dowódca WP wydał kolejny rozkaz organizacyjny

nr 0304 dnia 28.10.1945 roku celem utworzenia przejściowych punktów kontroli⁴. W stosunku do wschodniej granicy Polski rozkaz ten przewidywał, aby w **6. Oddziale WOP** powołano 7 drogowych Przejściowych Punktów Kontroli III kat. z siedzibą⁵:

- **Czeremcha** – na szosie: Białystok – Czeremcha – Wysokie Litewskie.
- **Białowieża** – na szosie: Bielsk Podlaski – Białowieża – Prozana.
- **Bobrowniki** – na szosie: Białystok – Bobrowniki – Wołkowyśk.
- **Lipszany** – na szosie: Augustów – Grodno – Lida.
- **Szypliszki** – na szosie: Suwałki – Kowno – Ryga.
- **Gołdap** – na szosie: Gołdap – Wystrucz.
- **Pruska Hława** – na szosie: Warszawa – Szczytno – Królewiec.

Ponadto Dowódca Okręgu Wojskowego Warszawa sformułował przejściowy punkt kontrolny II kat. z siedzibą w **Kuźnicy** – na linii kolejowej: Warszawa – Białystok – Wilno – Leningrad oraz PPK Warszawa – na lotnisku w Warszawie.

W późniejszym czasie Przejściowe Punkty Kontrolne (PPK) powstały również w:

- **Rygałówce** (drogowy),
- **Siółku** (drogowy),
- **Worubiach** (drogowy),
- **Narewce** (kolejowy),
- **Czeremsze** (kolejowy).

➤ **Na odcinku 7. Oddziału WOP miały powstać 2 takie punkty⁶:**

- PPK I kat. w **Terespole** na linii kolejowej: Warszawa – Brześć – Moskwa.
- PPK III kat. wg etatu 8/12 o składzie osobowym 10 wojskowych z siedzibą:
 1. Włodawa – na linii kolejowej: Chełm – Bug Włodawski – Brześć.
 2. Terespol – na szosie: Biała Podlaska – Brześć – Kobryń.

⁴ ASG, Dowództwo WOP, Rozkaz organizacyjny NDWP nr 0304 z dn. 29.10.1945 r., sygn. 217/5, k. 66.

⁵ Ibidem, k. 69.

⁶ ASG, Departament WOP, Rozkaz organizacyjny NDWP nr 0304 z dn. 29.10.1945 r., sygn. 217/5, s. 66-69.

Natomiast **na odcinku 8. Oddziału WOP** ustalono takie punkty w następujący sposób⁷:

- A. PPK II kat. **Medyka** – na linii kolejowej Przemysł – Lwów.
- B. PPK kat. II **Łupkow** – na linii kolejowej – Sanok – Łupkow.
2. PPK kat. III (drogowe) wg etatu 8/12 w składzie 10 wojskowych.
 - A. **Jaworzyna** – na szosie – Zakopane – Jaworzyna – Porad.
 - B. **Jahlonka** – na szosie – Nowy Targ – Jabłonka – Trstyna.
 - C. **Muszyna** – na szosie – Grybów – Zmigród – Bardziejów.
 - D. **Krepna** – na szosie – Jasło – Zmigród – Bordejów.
 - E. **Radoszyce** – na szosie – Sanok – Komańcza – Radomyśl.
 - F. **Olszanica** – na szosie – Sanok – Olszanica – Sambor.
 - G. **Medyka** – na szosie – Rzeszów – Jaworów – Lwów.
 - H. **Lubycza Królewska** – na szosie – Lublin – Tomaszów – Lwów.

Wskutek dużego wysiłku organizacyjnego oraz potrzeby zabezpieczenia w pierwszej kolejności polskiej granicy zachodniej NDWP zdecydowało w rozkazie 0272/org. z 3 października 1945 roku o chwilowym wstrzymaniu prac nad organizacją wschodnich oddziałów WOP.

Nie oznaczało to jednak, że prace organizacyjne zostały przerwane. Rozkaz ten zakładał bowiem, iż z powodu braku możliwości jednoczesnej organizacji wszystkich oddziałów WOP w kraju należy rozłożyć wysiłek organizacyjny na dwa etapy. Zdecydowano przy tym, iż w pierwszym planie należy skupić się nad zabezpieczeniem zachodniej i południowej granicy państwa. Zgodnie z wydanym rozkazem prace związane z organizacją wschodnich oddziałów WOP miały być zakończone do 15.12.1945 roku. Jednak rozliczne trudności uniemożliwiły zakończenie prac nad organizacją tych oddziałów w nakazanym terminie, bowiem przeciągnęły się do połowy 1946 roku.

Natomiast proces przejmowania odcinków granicznych trwał jeszcze dłużej, przeciągając się do 1947 roku, a w 8 oddziale WOP nawet do końca 1948 roku⁸.

⁷ ASG, 26 Bieszczadzka Brygada WOP, Pismo nr 0164 Dowódców 8 i 9 Oddziału WOP z 28.11.1945 r., sygn. 20/4, k. 353.

⁸ J. Prochwicz, *Powstanie Wojsk Ochrony Pogranicza – w 50-tą rocznicę powstania*, <http://www.cs.strazgraniczna.pl/teksty/tradycje/wop2.pdf>

Oprócz tego na pograniczu wschodnim istniały dwa bardzo ważne polityczno-społeczne problemy, które rząd polski musiał brać pod uwagę przy zabezpieczaniu tejże granicy. Pierwszy z nich to masowe przesiedlenia ludności polskiej pochodzącej z kresów na tereny odzyskane, drugi to walka ze z podziemiem antykomunistycznym oraz bandami UPA skupionymi w sotniach na południowo-wschodnim pograniczu.

O ile problem przesiedlenia ludności polskiej rozwiązano stosunkowo wcześniej, to ze strony UPA oraz polskiego ruchu antykomunistycznego napotkano na bardzo silny opór przy obsadzaniu komend odcinków żołnierzami WOP. Z tego powodu dowódca OW Kraków już w listopadzie 1945 roku rozkazał, aby organizujący się w Przemyślu 8 Oddział WOP „do czasu stworzenia określonych warunków bezpieczeństwa” nie rozśrodkowywał swoich sił dla obsadzenia ściśle wyznaczonych odcinków granicy, lecz podzielony na dwa silne zgrupowania, południowe – 36 i 37 komenda odcinka oraz północne – 34 i 35 komenda odcinka, został podporządkowany dowództwu 8 i 9 dywizji piechoty, z zadaniem uczestniczenia w walkach z bandami UPA na najbardziej zagrożonych i oddalonych od większych garnizonów kierunkach⁹.

W tak pomyślanym ugrupowaniu operacyjnym niektóre pododdziały 8. i częściowo 9. oddziału WOP (Przemyśl, Nowy Sącz), z nieznacznymi zmianami pozostawały przez cały rok 1946, prowadziły aktywne rozpoznanie, walki obronne, a nawet działania zaczepne i blokujące w ramach akcji grupy operacyjnej „Rzeszów” oraz „Wisła”, by wreszcie wiosną 1947 roku obsadzić załogami strażnice i objąć ochroną wyznaczone odcinki południowo-wschodniej granicy państwowej¹⁰.

Podobny stan bezpieczeństwa notowany był w przygranicznych powiatach województwa lubelskiego (Tomaszów Lubelski, Bełz, Hrubieszów, Chełm, Włodawa, Biała Podlaska), gdzie obok wspomnianych już rejonów stacjonowania sotni UPA operowało kilkadziesiąt oddziałów WiN. Jedną z największych grup partyzanckich podziemia antykomunistycznego działających na terenie 7. oddziału WOP w Chełmie był oddział Edwarda Taraszkiewicza „Żelaznego”¹¹. Na przestrzeni roku 1946

⁹ J. Ławski, *Ochrona granic Polski Ludowej 1945-1948*, Warszawa 1974, s. 55.

¹⁰ Ibidem, s. 55.

¹¹ E. E. Taraszkiewicz, „Żelazny” – trzy pamiętniki – relacje i wspomnienia, IPN, Warszawa 2008.

sytuacja na wschodnim pograniczu nie uległa poprawie. Występowały bardzo trudne warunki lokalowe, często strażnicami WOP były ziemianki i prymitywne pomieszczenia.

Struktura WOP w wyniku licznych reorganizacji w pierwszych latach funkcjonowania była niestabilna i ulegała częstym zmianom. Nieustannie redukowano, a w ich miejsce formowano nowe pododdziały. W latach 1945-1991 Wojska Ochrony Pogranicza podlegały następującym resortom:

1. 1945-1949 – Ministerstwu Obrony Narodowej.
2. 1949-1954 – Ministerstwu Bezpieczeństwa Publicznego.
3. 1954-1965 – Ministerstwu Spraw Wewnętrznych.
4. 1965-1971/1972 – Ministerstwu Obrony Narodowej.
5. 1971/1972-1991 – Ministerstwu Spraw Wewnętrznych.

Rozkazem NDWP nr 0153/org. z 21.09.1946 roku dokonano pierwszej reorganizacji WOP. W ten sposób na wschodniej granicy Polski z 6, 7 i 8 Oddziału WOP utworzono¹²:

➤ **Białostocki Oddział Wojsk Ochrony Pogranicza nr 6 (1946-1948), na który składały się:**

1. Dowództwo, sztab i pododdziały przysztabowe.
2. Grupa manewrowa (175 żołnierzy).
3. 26. Komenda Odcinka Sejny i 4 strażnice.
4. 27. Komenda Odcinka Lipsk (Makowolany) i 4 strażnice.
5. 28. Komenda Odcinka Gródek (Michałowo) i 4 strażnice.
6. 29. Komenda Odcinka Kleszczele i 4 strażnice.

➤ **Lubelski Oddział WOP nr 7 w Chełmie (1946-1948), na który składały się:**

1. Dowództwo, sztab i pododdziały przysztabowe.
2. Grupa manewrowa.
3. 30. Komenda Odcinka Terespol i 4 strażnice (Wygoda, Krzyżew, Terespol, Kodeń).
4. 31. Komenda Odcinka Włodawa i 4 strażnice (Dołhobrody, Sobibór, Uhrusk, Swierze).
5. 32. Komenda Odcinka Hrubieszów i 4 strażnice (Dubienka, Skrychiczyn, Strzyżów, Kryłów).

¹² Z. Jackiewicz, *Wojska Ochrony Pogranicza 1945-1991. Krótki Informator Historyczny*, Kętrzyn 1998, s. 96-115.

6. 33. Komenda Odcinka Belż i 5 strażnic (Zaburze, Krystynopol, Belż, Uhnów).

I. Przejściowe Punkty Kontrolne (PPK):

- Terespol (kolejowy, drogowy),
- Dorohusk (kolejowy).
- Lubycza Królewska (drogowy).

➤ **Rzeszowski Oddział Wojsk Ochrony Pogranicza nr 8 (1946-1948), który składał się z:**

1. Dowództwa, sztabu i pododdziałów przysztabowych.
2. Grupa manewrowa.
3. 34. Komenda Odcinka Lubaczów i 4 strażnice.
4. 35. Komenda Odcinka Przemyśl i 4 strażnice.
5. 36. Komenda Odcinka Olszanica i 4 strażnice.
6. 37. Komenda Odcinka Baligród i 4 strażnice.
7. 38. Komenda Odcinka Zagórze (Komańcza) i 5 strażnic.
8. 39. Komenda Odcinka Gorlice i 5 strażnic.
9. Przejściowe Punkty Kontrolne (PPK):

- **Przemyśl** (kolejowy),
- **Medyka** (drogowy),
- **Lubaczów** (drogowy),
- **Olszanica** (kolejowy),
- **Radoszyce** (drogowy),
- **Łupków** (kolejowy).

20 marca 1948 roku nastąpiła kolejna zmiana numeracji i nazw jednostek WOP. Wówczas rozkazem 055/org. ministra obrony narodowej dokonano reorganizacji WOP. Zgodnie z tym zarządzeniem przemianowano nazwy z oddziałów na Brygady Ochrony Pogranicza¹³. W odniesieniu do brygad stacjonujących na wschodzie kraju sytuacja przedstawiała się w sposób następujący:

- **6. Białostocki Oddział WOP przemianowano na 11 Brygadę Ochrony Pogranicza.**
- **7. Lubelski Oddział WOP przemianowano na 13 Brygadę Ochrony Pogranicza.**

¹³ Ibidem. s. 66.

➤ **8. Rzeszowski Oddział WOP przemianowano na 15 Brygadę Ochrony Pogranicza.**

03.06.1950 roku na podstawie kolejnego rozkazu organizacyjnego MBP nr 043/Org. zmieniono nazwy brygadam WOP w ten sposób, że:

- **11. Brygadę OP zastąpiono 22 Brygadą Wojsk Ochrony Pogranicza.**
- **13. Brygadę OP zastąpiono 23 Brygadą Wojsk Ochrony Pogranicza.**
- **15. Brygadę OP zastąpiono 26 Brygadą Wojsk Ochrony Pogranicza.**

Zarządzenia dotyczące ochrony granicy wprowadzane w latach 1949-1955 polegały na zamknięciu Polaków i izolowaniu ich od świata „kapitalistycznego”. Obawa przed zagrożeniem dla ustroju socjalistycznego płynąca z „Zachodu” powodowała, że żelazna kurtyna stała się dla wielu Polaków barierą nie do przebycia na długie lata. Odwilż spowodowana śmiercią Stalina oraz wydarzenia w październiku 1956 roku wymusiły zmianę kursu politycznego, co znalazło odbicie w Wojskach Ochrony Pogranicza. W 1954 roku zdecydowano, iż zostaną one przekazane spod kompetencji Ministerstwa Bezpieczeństwa Publicznego pod świeżo utworzone Ministerstwo Spraw Wewnętrznych¹⁴. W omawianym okresie miało miejsce jeszcze jedno bardzo znaczące wydarzenie, które w sposób znaczący wpłynęło na zadania i strukturę organizacyjną Wojsk Ochrony Pogranicza a szczególnie brygad stacjonujących na wschodzie kraju. W latach 1954-1956 zdecydowano się bowiem na uregulowanie prawne organów bezpieczeństwa oraz ochrony granic PRL. 23 marca 1956 roku ukazał się dekret o ochronie granic. Do tej bowiem pory Wojska Ochrony Pogranicza działały na podstawie przedwojennego prawodawstwa zawartego w Rozporządzeniu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 23 grudnia 1927 roku o granicach państwa¹⁵. Zostało ono częściowo zmienione o zaostrenie przepisów karnych dotyczących przekraczania granicy, poprzez Dekret Prezydenta Rzeczypospolitej Bolesława Bieruta z 15 wrze-

¹⁴ H. Dominiczak, *Granice państw i ich ochrona...*, op. cit., s. 345.

¹⁵ Dz. U. nr 47, poz. 348 z 1937 – obwieszczenie ministra spraw wewnętrznych z dn. 22.01.1937 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 23.10.1927 r. o granicach Państwa.

śnia 1948 roku¹⁶. Wprowadzony w 1956 roku nowy dekret o ochronie granic państwa znacznie liberalizował przepisy obowiązujące na pograniczu i przy przekraczaniu granic¹⁷. Artykuł 18 tego dokumentu wymieniał następujące cele i zadania Wojsk Ochrony Pogranicza¹⁸:

1. Kontrola ruchu osobowego na przejściach granicznych.
2. Ochrona granicy morskiej z użyciem jednostek pływających i samolotów.
3. Nadzór w zakresie ochrony granic nad żeglugą i urządzeniami na morskich wodach wewnętrznych, wodach terytorialnych, wodach pasa przyległego oraz granicznych, jak również eksploatacja tych wód i dna morskiego.
4. Zabezpieczenie nienaruszalności znaków i urządzeń granicznych.
5. Ochrona bezpieczeństwa i porządku prawnego w pasie granicznym w zakresie niezbędnym do zabezpieczenia granic państwowych przed naruszeniem.

W roku 1955 Polska stała się członkiem Układu Warszawskiego. W rok po tym wydarzeniu postanowiono odstąpić od bezpośredniej ochrony wschodniej granicy Polski. Z tego też powodu rozformowano wszystkie Brygady WOP ochraniające granicę z ZSSR (Przemyską, Chełmską, Białostocką i Kętrzyńską), a w ich miejsce utworzono Grupy Manewrowe w Kętrzynie, Białymstoku, Tomaszowie Lubelskim i Przemysłu o znacznie zredukowanych etatach. Według tego projektu ochrona wschodniej rubieży opierać się miała na¹⁹:

- organizowaniu doraźnej ochrony granicy na danym kierunku operacyjnym przy użyciu sił wydzielonych okresowo z odpowiedniej grupy manewrowej,
- zorganizowaniu i prowadzeniu skutecznej pracy zwiadowczej i pracy z ludnością cywilną pasa granicznego na ważnych kierunkach operacyjnych,

¹⁶ Dz. U nr 47, poz. 348 z 1948, s. 946 – Dekret o zmianie rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 23.10.1927 r. o granicach Państwa.

¹⁷ H. Dominiczak, *Granice państw i ich ochrona...*, op. cit., s. 345.

¹⁸ W. Grobelski, *Historia i tradycje polskich formacji granicznych*, Koszalin 2007, s. 102.

¹⁹ G. Goryński, *Rola, miejsce i zadania WOP w strukturze MBP (1949-1954) i MSW (1955-1965)*, cz. II, „Problemy ochrony granic”, Biuletyn CSSG nr 12, Kętrzyn 2000, s. 53.

- kontrolowaniu ruchu osób i środków lokomocji na granicy z ZSRR w przejściach granicznych Terespol i Medyka.

Projekt ten zatwierdzony został na mocy rozkazu dowódcy Wojsk Wewnętrznych nr 013/WW w dniu 16.06.1956 roku²⁰. W miejsce zlikwidowanych na tym odcinku granicy strażnic, sztabów batalionów i brygad zdecydowano się zorganizować cztery **Samodzielne Grupy Manewrowe (1956-1957)**:

1. Kętrzyn – (Gronowo, Szczurkowo, Ołownik, Gołdap).
2. Białystok – (Rutka-Tartak, Hołny-Wolnera, Kuźnica, Jaryłówka, Białowieża, Czeremcha).
3. Chełm – (Kodeń, Włodawa, Dorohusk, Strzyżów, Dołhobyczów, Hrebenne).
4. Przemyśl – (Krowice Hołodowska, Korczowa, Medyka, Hermanowice, Krościenko, Szewczenko).

➤ **4 Samodzielne Oddziały Zwiadowcze przy Grupach Manewrowych** (w Kętrzynie, Białymstoku, Chełmie i Przemyślu, każdy w składzie 9 wojskowych. Ich zadaniem było kierowanie całokształtem pracy placówek zwiadowczych i organizowanie pracy kontrwywiadowczej w głębi pasa granicznego oraz utrzymywanie współdziałania z organami współpracującymi w strefie i pasie granicznym).

➤ **22 Placówki Zwiadu (prowadziły ochronę granicy wschodniej PRL. Stacjonowały w miejscowościach:** (Gronowo, Szczurkowo, Ołownik, Gołdap, Rutka, Hołny, Wolnera, Kuźnica, Jaryłówka, Białowieża, Czeremcha, Terespol, Włodawa, Dorohusk, Strzyżów, Dołhobyczów, Hrebenne, Sołotwina, Karczowa, Medyka, Hermanowice, Krościenko i Szewczenkovo).

Zmiany, jakie miały miejsce w latach 1955-1956 we wschodnich jednostkach WOP, nie zyskały pełnej akceptacji MSW. W roku 1957 po ponownym przeanalizowaniu sytuacji na wschodniej granicy Polski na podstawie Zarządzenia 07/WW z 24.04.1957 postanowiono zlikwidować grupy manewrowe a w ich miejsce ponownie utworzyć oddziały WOP:

- **22. Oddział Wojsk Ochrony Pogranicza (1957-1959).**
- **23. Oddział Wojsk Ochrony Pogranicza (1957-1959).**
- **26. Oddział Wojsk Ochrony Pogranicza (1957-1959).**

²⁰ Ibidem, s. 53.

Rok później zdecydowano dodać do nazw oddziałów WOP nazwy regionalne. W ten sposób na mocy zarządzenia organizacyjnego MSW nr 0203/59/WW z dnia 27.11.1959 roku utworzono²¹:

- **22. Białostocki Oddział WOP (1959-1976).**
- **23. Chełmski Oddział WOP (1959-1976).**
- **26. Przemyski Oddział WOP (1959-1976).**

Na początku lat 60-tych XX wieku opracowano w Wojsku Polskim dokument pod kryptonimem „Obrona Terytorium Kraju”. Na jego podstawie została opracowana pierwsza powojenna doktryna obronna państwa polskiego, która nosiła nazwę „Podstawowe założenia ludowej obronności”²². W dokumencie tym wskazano na konieczność organizowania obronności w dwóch układach, a mianowicie: [1] w układzie Sił Zbrojnych zdolnych do współdziałania z sojuszniczymi armiami w ramach Układu Warszawskiego w przeciwstawieniu się i rozgromieniu ewentualnego napastnika na zewnętrznym froncie działań oraz [2] w układzie wewnętrznym, najlepiej zorganizowanego obronnie kraju, zarówno pod względem militarnym jak i zdolności do przeciwstawienia się niszczącemu działaniu współczesnych broni. Siły zbrojne przeznaczone do działania w pierwszym układzie to „wojska operacyjne”, część SZ wykonujących swe zadania w drugim układzie to „wojska Obrony Terytorium Kraju”²³.

W związku z nową doktryną w roku 1965 przekazano rozkazem ministra obrony narodowej i spraw wewnętrznych z dnia 1.07.1965 roku Wojska Wewnętrzne, w skład których wchodziły m.in. Wojska Ochrony Pogranicza, do Ministerstwa Obrony Narodowej²⁴. Jednolity dotąd system ochrony granic został rozbity na dwa człony. W wyniku walk o wpływy pomiędzy działaczami PZPR, WOP zostały ponownie podporządkowane MON, a ich głównym zadaniem stała się ochrona granicy zielonej. Ochrona przejść granicznych oraz kontrola ruchu granicznego pozostała w gestii MSW. Zadania te powierzono Milicji Obywatelskiej.

²¹ Z. Jackiewicz, op. cit., s. 96.

²² H. Herman, Polskie doktryny wojenne w latach 1945-1990, [w:] *Dzieje – wojsko – społeczeństwo*, red. H. Herman, St. Jaczyński, H. Królikowski, Siedlce 2006, s. 297.

²³ Ibidem, s. 297.

²⁴ ASG, DOW WOP, Rozkaz ministra obrony narodowej i ministra spraw wewnętrznych z 1.07.1965 roku w sprawie przekazania Wojsk Wewnętrznych w podporządkowanie Ministerstwu Obrony Narodowej, sygn. 2519/28, s. 72-73.

Wojska Ochrony Pogranicza po przejściu do MON włączono w skład podległych Głównemu Inspektorowi Obrony Terytorialnej Wojsk Wewnętrznych, do których należały również Wojska Obrony Wewnętrznej. Sytuacja ta przetrwała do roku 1971. Wówczas decyzją Prezydium Rządu nr 104/71 z 30.07.1971 roku Wojska Ochrony Pogranicza podległe dotychczas ministrowi obrony narodowej zostały ponownie podporządkowane ministrowi spraw wewnętrznych.

Z dniem 01.10.1971 roku przechodziły one pod względem dowodzenia a z dniem 01.01.1972 roku pod względem gospodarczym pod kierownictwo MSW²⁵. W tej sprawie w dniu 11.10.1971 roku ukazał się rozkaz dowódcy WOP nr 01, w którym została wyznaczona kadra²⁶. Na stanowisko Dowódcy WOP wyznaczony został gen. bryg. Czesław Stopiński, Szefem Sztabu został płk dypl. Feliks Stramiak późniejszy ostatni dowódca WOP. Wspomnianym zarządzeniem ministra spraw wewnętrznych z dnia 01.01.1972 roku przechodziły do WOP wraz z obsadą etatową wszystkie przejścia graniczne. W sumie przejęto 52 GPK. Tym samym przywrócono systemowi ochrony granic jednolitość powierzając Wojskom Ochrony Pogranicza ochronę granicy „zielonej”, jak też przejść granicznych²⁷. Szczegółowe zasady i tryb przekazania WOP z MON do MSW zawierał załącznik do zarządzenia ministra obrony narodowej i spraw wewnętrznych nr 0143 z 29.09.1971 roku²⁸.

W 1976 roku w związku z wprowadzeniem nowego podziału administracyjnego kraju i utworzeniem 49 województw oraz likwidacją powiatów Dowództwo WOP zostało zmuszone do przeprowadzenia kolejnej zmiany w całej swojej strukturze organizacyjnej. W skutek tej reorganizacji na wschodniej granicy Polski na podstawie zarządzenia organizacyjnego MSW nr 05/Org. z 29.01.1976 roku na utworzono 3 brygady WOP²⁹:

²⁵ ASG, DOW WOP, Decyzja nr 104/71 Prezydium Rządu z dn. 30.07.1971 w sprawie zmiany podporządkowania WOP, sygn. 2519/28, s. 12-13.

²⁶ ASG, Chełmski OWOP, Rozkaz Dowódcy WOP nr 01 z 11.10.1971 w sprawie sformowania Dowództwa WOP, sygn. 2042/3, s. 150.

²⁷ H. Dominiczak, *Granice państwa i ich ochrona...*, op. cit., s. 348.

²⁸ ASG, DOW WOP, Zarządzenie ministrów spraw wewnętrznych i obrony narodowej nr 0143 z 29.09.1971 r. w sprawie zasad i trybu przekazania przez MON i przejścia przez MSW Wojsk Ochrony Pogranicza, sygn. 2519/28, s. 74-84.

²⁹ Z. Jackiewicz, op. cit., s. 107.

- **Podlasko-Mazurską Brygadę Wojsk Ochrony Pogranicza (1976-1991).**
- **Nadbużańską Brygadę Ochrony Pogranicza (1976-1989).**
- **Bieszczadzką Brygadę Ochrony Pogranicza (1976-1991).**

W tak pomyślanym ugrupowaniu wschodnie brygady WOP pozostały praktycznie do momentu rozformowania Wojsk Ochrony Pogranicza w Polsce tj. do 1991 roku. Niemniej jednak należy pamiętać, iż w 1989 roku w związku z napiętą sytuacją społeczno-polityczną w kraju zdecydowano przeprowadzić w WOP, szeroką redukcję stanu etatowego oraz związaną z tym likwidację wielu jednostek WOP, między innymi brygady w Chełmie, Koszalinie, Krośnie Odrzańskim i Kłodzku³⁰. W wyniku tych działań rozwiązano Nadbużańską Brygadę Wojsk Ochrony Pogranicza a w jej miejsce powołano na podstawie rozkazu Dowództwa WOP nr 030/org. z 31.07.1989 roku **Nadbużański Batalion WOP (1989-1991)**, który istniał przez 2 lata. Podlegał on Bieszczadzkiej Brygadzie WOP w Przemyślu i składał się z dowództwa, sztabu i pododdziałów dowodzenia oraz pięciu strażnic WOP: we Włodawie, Dorohusku, Hrubieszowie, Dołhobyczowie i Lubyczy Królewskiej oraz GPK Dorohusk, Hrebenne, i Hrubieszów. Na dowódcę nowo powołanej brygady wyznaczono płka Henryka Mańkowskiego. Batalion graniczny w Chełmie ochraniał granicę państwową na odcinku od słupa granicznego nr 678 do słupa granicznego nr 1156³¹. Natomiast lewy odcinek rozformowanej Nadbużańskiej Brygady WOP wraz ze strażnicami WOP Janów Podlaski, Terespol i Sławatycze oraz GPK Terespol i GPK Kukuryki przejęła Brygada WOP w Białymstoku³².

Lata osiemdziesiąte to w Polsce okres dynamicznych zmian politycznych, gospodarczych i społecznych. W tych trudnych dla Polski czasach zadania, jakie stały przed WOP, koncentrowały się w głównej mierze na zabezpieczeniu granicy państwowej przed przedostaniem się do kraju osób i towarów niepożądanych, zwalczaniu przestępczości granicz-

³⁰ H. Dominiczak „Powstanie i rozwój organizacyjny WOP w latach 1945-1991”, [w:] „WOP w 50-tą rocznicę objęcia służby w ochronie granicy Polski 1945-1995 jednostówka związku byłych zawodowych żołnierzy środowiska WOP”, Warszawa 1995, s. 2.

³¹ ASG, Bieszczadzka Brygada WOP, Zarządzenie dowódcy Bieszczadzkiej Brygady WOP nr 05 z dn. 25.01.1990 roku w sprawie całoksztaltu działalności służbowej batalionu granicznego Chełm, sygn. 2692/712, k. 1-2.

³² Z. Jackiewicz, op. cit., s. 108.

nej oraz intensyfikacji prac związanych z rozpoznaniem granicznym. Był to okres bardzo wyťažonej pracy WOP ze względu na rosnący z roku na rok ruch graniczny oraz wprowadzenie w Polsce stanu wojennego³³.

Mapa nr 2 System zabezpieczenia granic Polski w 1976 roku

Źródło: H. Dominiczak, *Granice państwa i ich ochrona na przestrzeni dziejów 966-1996*, Warszawa 1997, s. 360.

W latach 80-tych powstały na wschodzie Polski nowe przejścia graniczne. W 1978 roku zdecydowano się na przeniesienie strażnicy WOP z Hrebenego do Lubyczy Królewskiej³⁴. Dwa lata później dokonano

³³ ASG, Nadbużańska BWOP, Zarządzenie Dowódcy Nadbużańskiej BWOP płka St. Wąsa nr PF1 z dn. 23.01.1982 r. w sprawie działania brygady po 20.01.1982 roku, sygn. 2353/31, s. 1-11.

³⁴ Z. Jackiewicz, op. cit., s. 107.

otwarcia GPK Hrubieszów. 30.07.1984 roku sformowano GPK Kukuryki k/Terespola³⁵. W wyniku tego jednostka WOP w Terespolu stała się jedną z największych nie tylko na wschodniej granicy, ale i w całym kraju placówką obsługującą towarowy i osobowy ruch graniczny (GPK kolejowe, osobowe i towarowe). W rozkazie nr 03 Dowódcy WOP z 30.01.1989 roku zobowiązano dowódcę Nadbużańskiej Brygady WOP do sformowania drogowego GPK Hrebenne i Dorohusk oraz przygotowania tych przejść do rozpoczęcia odpraw granicznych obywateli PRL i ZSSR w oparciu o prowizoryczne obiekty. Ponadto Dowódca WOP szyfrogramem nr 3620 z dnia 18.06.1988 roku nakazał podjąć stosowne przedsięwzięcia organizacyjne, tak aby z dniem 01.07.1988 roku otworzyć przejście graniczne w Ogrodnikach³⁶. Również rozkazem Dowódcy WOP gen. bryg. Feliksa Stramika nr 014 z 5.03.1987 roku nakazano budowę nowej strażnicy WOP w Podlasko-Mazurskiej Brygadzie WOP w Białowieży³⁷.

Dnia 12 października 1990 r. ukazała się ustawa o Straży Granicznej, która dokonała przebudowy całego systemu ochrony granic³⁸. Na jej podstawie powstała formacja o charakterze policyjnym, nawiązująca w swej nazwie, strukturze organizacyjnej oraz podległości resortowej do tradycji międzywojennych poprzedniczek, odpowiadająca jednocześnie wzorom formacji granicznych obowiązującym w zachodniej Europie.

Ostateczna likwidacja WOP nastąpiła 15 maja 1991 r. Dzień później minister spraw wewnętrznych, Henryk Majewski, wydał zarządzenie nr 47/91, w którym nakazał rozformowanie Wojsk Ochrony Pogranicza i zorganizowanie z dniem 16 maja 1991 Straży Granicznej. Odtąd dzień ten obchodzony jest jako święto Straży Granicznej³⁹.

³⁵ Ibidem, s. 107.

³⁶ ASG, Podlasko-Mazurska Brygada WOP, Zarządzenie Dowódcy Podlasko-Mazurskiej BWOP nr PF-7 z dn. 23.06.1988 r., sygn. 2834/1 s. 93-95.

³⁷ ASG, Nadbużańska BWOP. Rozkaz dowódcy WOP gen. bryg. Feliksa Stramiaka nr 014 z dn. 05.03.1987 o zadaniach techniczno-gospodarczych i socjalno-bytowych WOP w 1987 r., sygn. 2727/82, s. 381.

³⁸ Dz. U. 1990 nr 78 poz. 462 – Ustawa o Straży Granicznej.

³⁹ ASG, KGSG, Zarządzenie nr 47/91 ministra spraw wewnętrznych z dn. 16.05.1991 w sprawie zorganizowania Straży Granicznej i rozformowania Wojsk Ochrony Pogranicza, sygn. 666/1, s. 56.

mjr dr SG Piotr Kozłowski

Bi OSG w Przemysłu

LOSY STRAŻNICY WOJSK OCHRONY POGRANICZNYCH ZSRR W M. MICHAŁÓWKA¹ POW. DUŃKOWICE W CZERWCU 1941 R. W ŚWIETLE ODNALEZIONYCH DOKUMENTÓW

Nie tak dawno otrzymałem do przeglądu prywatne domowe archiwum zawierające różne dokumenty związanych z historią Bieszczadzkiej Brygady Wojsk Ochrony Pogranicza będące w posiadaniu osoby prywatnej. Wśród dokumentów, które wówczas przejrzałem, znajdowało się między innymi pięć poślizniętych kartek maszynopisu formatu A4. Zostały one sporządzone na przełomie lat 1964/1965. Dokumenty te zostały wykonane przez oficera Wojsk Ochrony Pogranicza (dalej WOP) kpt. Ryszarda Zawisłańskiego² w formie oświadczeń mieszkańców Duńkowic i opisują wydarzenia z czasów II wojny światowej.

Z analizy oświadczeń wynikało, iż dotyczą one jednego z wielu epizodów z historii II wojny światowej. Opisują one wydarzenia, jakie miały miejsce w rejonie Duńkowic w nocy z niedzieli na poniedziałek 22 czerwca 1941 roku. Zawierają one informację o obronie strażnicy radzieckiej w miejscowości Michałówka³ na ówczesnej granicy niemiecko-radzieckiej⁴, a także o losach jej załogi.

¹ Michałówka – wieś w Polsce położona w województwie podkarpackim, w powiecie jarosławskim, w gminie Radymno, <http://pl.wikipedia.org/wiki/Michałówka>

² mjr rez. Ryszard Zawisłański rozpoczął służbę w Wojskach Ochrony Pogranicza 21.06.1951 r. w 9 Brygadzie WOP w Krośnie Odrzańskim. W 1953 r. ukończył Szkołę Oficerską WOP w Kętrzynie o kierunku zwiadu. W następnych latach pełnił służbę w ochronie granicy m.in. na Strażnicy w Kroczej. W latach 1961-1975 pełnił obowiązki dowódcy Strażnicy w Korczej podległej służbowo 26. Przemyskiemu Oddziałowi WOP w Przemysłu. Z dn. 27.11.1975 r. po 44 latach nienagannej służby na granicy ze względu na zły stan zdrowia przeszedł w stan spoczynku. W trakcie służby wielokrotnie odznaczany i nagradzany przez przełożonych. Obecnie mieszka w Jarosławiu.

³ W celu zabezpieczenia nowych granic, rozkazem Narodowego Komitetu Spraw Wewnętrznych w dn. 25.02.1940 r. na terenach południowo-wschodnich II RP, przyłączonych do ZSRR, został sformowany Zachodni Okręg Graniczny z siedzibą we Lwowie. Odcinek granicy państwowej powierzony Zachodniemu Okręgowi we Lwowie został podzielony na 5 mniejszych oddziałów, którym podlegało 98 nowo sformowanych przez

22 czerwca 1941 r. to data napaści Niemiec hitlerowskich na Związek Socjalistycznych Republik Radzieckich (dalej ZSRR). Dziś informacje zawarte w tych pozólkłych dokumentach nie stanowiłyby aż tak wielkiej sensacji. Jednakże sama ich data wytworzenia lata: 1964-1965, które przypadają na czasy PRL tj. na okres rządów „twardej ręki” Gomułki oraz sama ich treść stanowią ciekawą i nurtującą każdego historyka zagadkę.

Analizując poszczególne oświadczenia czytelnik znajdzie informację o wspólnej granicy niemiecko-radzieckiej na Sanie, o wysiedleniach mieszkańców ze strefy nadgranicznej przez okupacyjne władze radzieckie, ale także o stosunku ludności miejscowej do komunistów. Są to informacje, które z uwagi na swój ciężar gatunkowy w tych latach stanowił niewątpliwie temat tabu. Niezwykle cennym dokumentem dla historyka wśród publikowanych dokumentów jest oświadczenie Piotra Marciaka, który zawiera informację o obsadzie personalnej kadry dowódczej oraz o stanie liczebnym załogi strażnicy radzieckiej w Michałowce.

Wnikliwa lektura przedstawionych poniżej dokumentów nasuwa kilka pytań, co do sensu powstania tych dokumentów: na czyje polecenie został przeprowadzony wywiad wśród mieszkańców gminy Radymno przez oficera WOP kpt. Zawisłańskiego na temat losów strażnicy radzieckiej w Michałowce? oraz dlaczego na dokumentach nie ma żadnych sygnatur kancelaryjnych WOP, a są one jedynie potwierdzone przez władze gminne?

Kolejne pytanie, na które dziś już niestety nie znajdę odpowiedzi, (ponieważ osoba, która zgromadziła u siebie w domu te dokumenty już nie żyje) – dlaczego mając dostęp w WOP do wielu dokumentów z tam-

radzieckie władze okupacyjne strażnic (w tym i strażnica w Michałowce). Do służby w systemie ochronie granicy państwowej w Zachodnim Okręgu zostało skierowanych 1600 żołnierzy; Державна прикордонна служба України, Історія та сучасність, Київ 2007, s. 18.

⁴ W wyniku podpisanego w Moskwie w dn. 23.08.1939 r. niemiecko-radzieckiego paktu o nieagresji (pakt Ribbentrop-Mołotow) została określona strefa rozgraniczenia interesów Niemiec i ZSRR w przybliżeniu przez linię Narew-Wisła-San, co w istocie po klęsce Polski we wrześniu 1939 r. dało podstawę do wytyczenia wspólnej granicy pomiędzy agresorami. Ostatecznie kwestia przebiegu wspólnej granicy została uregulowana dnia 28.09.1939 r. w podpisanym w Moskwie niemiecko-radzieckim traktacie „o granicach i przyjaźni”; W. Roszkowski, *Najnowsza historia Polski 1914-1945*, Warszawa 2003, s. 415.

tych czasów akurat zachowała w swoim domowym archiwum niżej wymienione oświadczenia?

Należy podkreślić, że dziś po upływie 43 lat od tamtych wydarzeń wiele informacji z tego okresu mogących w sposób istotny wpłynąć na rozwiązanie powyższej zagadki uległo zatarciu z uwagi na wpływający czas.

Aby rozwiązać nurtującą mnie zagadkę postanowiłem sięgnąć do źródła, czyli odnaleźć osobę, która wówczas sporządziła te dokumenty tj. kpt. Zawiślańskiego i namówić go do wspomnień. Dlatego też z wielką radością przyjąłem informację, że oficer, który przed laty zbierał informację na ten temat, żyje i mieszka w Jarosławiu.

W trakcie przeprowadzonej rozmowy w dniu 08.12.2008 roku ustaliłem: że dokumenty te prawdopodobnie mogły być przygotowywane dla pionu politycznego WOP na prośbę służb granicznych radzieckich, które z jakiegoś sobie znanego powodu zainteresowały się losem strażnicy w Michałówce. Świadczyć to może o tym – jak stwierdził mjr rezerwy Zawiślański – że sporządzone dokumenty nie posiadają żadnych adnotacji służbowych. W latach siedemdziesiątych każdy wytworzony przez żołnierzy WOP dokument powinien posiadać odpowiednią adnotację na temat obiegu służbowego dokumentu. Ponadto gdyby były to informacje leżące w zainteresowaniu pionu zwiadu, zostałyby obligatoryjnie przekazane do Wydziału II 26. Przemyskiego Oddziału Wojsk Ochrony Pogranicza w Przemyślu, któremu wówczas Strażnica w Korczowej podlegała, co jednoznacznie wyklucza, że dostęp do tych dokumentów mógłby mieć oficer polityczny. Jak sobie przypomina po latach mjr rez. Zawiślański, wówczas prowadził rozpoznanie tylko w stosunku do osób mających związek ze wspomnianą strażnicą radziecką, ponieważ na odcinku Strażnicy w Korczowej znajdowała się tylko jedna była placówka radzieckich pograniczników.

Należy podkreślić, że przeprowadzona w dniu 08.12.2008 roku rozmowa oraz zebrane przez autora informacje nie pozwoliły na sformułowanie jednoznacznej odpowiedzi na podstawowe pytania:

- *„czy przeprowadzone na przełomie lat 1964/1965 działania wywiadowcze dotyczyły tylko i wyłącznie ustalenia przebiegu wydarzeń w Michałówce na byłej granicy niemiecko-radzieckiej?”, czy też wynikały z jakiegoś szerszego spektrum działań operacyjnych*

WOP obejmujących swoim zasięgiem całą dawną granicę z lat okupacji?”.

Zamieszczone w artykule dokumenty-oświadczenia zostały przedstawione z zachowaniem stylu oryginalnego w tym i zasad pisowni jaka obowiązywała w tym okresie, publikowane są po raz pierwszy. Ramy czasowe opublikowanych dokumentów odnoszą się do dwóch okresów tj.: 22.06.1941 roku oraz przełomu lata 1964/1965. W oświadczeniu nr 5 Jana Burdzy – nazwisko osoby posądzonej o kontakty z Gestapo⁵ – zostało zmienione i zastąpione inicjałami.

Dok nr 1

Duńkowice, dnia 11.10.1964 r.

O Ś W I A D C Z E N I E

Ja, Marciak Piotr s. Karola zamieszkały w m. Duńkowice pow. Jarosław oświadczam, iż wiadomi mi jest, że po wybuchu II-ej Wojny Światowej w r. 1939 w m. Michałówka pow. Jarosław została utworzona strażnica w celu ochrony granicy na Sanie /radziecko-niemieckiej/. Załoga strażnicy liczyła 75 żołnierzy, w tym 3-trzech oficerów tj.:

1. Dowódca nazwiskiem Slusarow – porucznik
2. Zca ds. liniowych Trusow – podporucznik
3. Zca ds. politycznych – Pietraszko podporucznik

Strażnica została rozlokowana w byłych zabudowaniach folwarcznych i w budynku byłej plebanii. Ponadto wybudowany został jeden nowy budynek, w którym mieszkała załoga. Ludność z tej miejscowości została wysiedlona do wsi położonych w sąsiedztwie oddalonych od granicy. Z osób cywilnych na strażnicy tej zatrudnieni byli na stałe ob. Helena Tomaszewska obecnie zamieszkała Duńkowice – jako kucharka, która gotowała posiłki dla kadry, oraz ja, jako pracownik gospodarczy /zaopatrzeniowy/. Pracownicy cywilni przebywali na granicy w porze dziennej.

⁵ Gestapo (niem. Geheime Staatspolizei), Tajna Policja Państwowa – została utworzona w nazistowskich Niemczech na podstawie dekretu wydanego przez H. Göringa w dn. 26.04.1933 r. W sposób bezwzględny zwalczała wszelkie przejawy oporu zarówno na terenie Niemiec jak i na terenach okupowanych. Po upadku III Rzeszy w maju 1945 r. została rozwiązana. W 1946 r. została uznana przez Międzynarodowy Trybunał Woj-skowy w Norymberdze za organizację przestępczą.

W czasie napadu Niemiec hitlerowskich na ZSRR /w nocy/ przebywałem w swoim domu w m. Duńkowice wiec nie byłem świadkiem napadu na strażnicę. Wiadomym mi jest z opowiadań ludzi, że około godziny 1³⁰ z niedzieli na poniedziałek Niemcy rozpoczęli działanie /w tym czasie w m. Duńkowice usłyszeliśmy pierwsze wybuchy granatów oraz odgłosy strzałów/. Koło mojego domu widziałem 4-ch wycofujących się żołnierzy radzieckich, z których jeden wykorzystując poręcz mostu oddał strzał do nadchodzących Niemców i jednego z nich zabił. Żołnierze ci byli tylko w spodniach i koszulach /boso bez czapek i mundurów/. Czy żołnierzom tym udało się wycofać tego nie wie, prawdopodobnie tak, ponieważ w Duńkowicach stacjonował batalion roboczy, który posiadał środki lokomocji np. samochody. Budynek mieszkalny na strażnicy został obrzucony granatami spalony wraz z żołnierzami, którzy tam się znajdowali. Wiadomo mi jest, że oficerowie strażnicy zginęli wszyscy. Dowódca strażnicy koło swojej kwatery tj. obecnie tam znajduje się szkoła, jeden z zastępców ppor. Turow zabity został w rejonie mostu żelaznego na rzece San, kiedy udawał się konno w patrol. Jeden z żołnierzy radzieckich został ranny w nogę i w czasie napadu ukrywał się w trawie w pobliżu Sanu. Po zauważeniu ob. Migockiego Jana zamieszkałego Duńkowice zwrócił się do niego z prośbą, żeby powiadomił mnie, bym pojechał do niego i udzielił mu pomoc. Było to tego samego dnia w porze dziennej /po południu/. Kiedy zostałem powiadomiony zaprzęgłem konie i jechałem w tym kierunku, lecz zostałem zawrócony przez ludzi prawie z samego miejsca, w którym miał się znajdować ranny, którzy oświadczyli mi, że został on zabrany przed pięcioma minutami przez niemiecki wóz sanitarny. Z wyjątkiem budynku, który został spalony pozostałe znajdują się w tej miejscowości do chwili obecnej.

Oświadczenie przyjął:

(podpis nieczytelny)

.....
Kpt. R. Zawisliński

Oświadczenie złożył:

Marciak Piotr

.....
Marciak Piotr

Autentyczność podpisów potwierdzam

Okrągła herbowa pieczęć tuszowa koloru amarantowego o treści:
Prezydium Gromadzkiej Rady Narodowej w Duńkowicach

Przewodniczący Prezydium GRN

(podpis nieczytelny)

(-) Michał Podolak

Oryginał, maszynopis powielony.
Ze zbiorów autora.

Dok nr 2

Michałówka, dnia 16.10.1964 r.

O Ś W I A D C Z E N I E

Ja, Stanisława Szałaj, c. Tomasza zamieszkała Michałówka pow. Jarosław oświadczam, że kiedy została zorganizowana strażnica ZSRR w 1940 r w m. Michałówka, dla ochrony granicy radziecko-niemieckiej na rzece San zostałam tam zatrudniona, jako kucharka dla przyrządzania posiłków oficerom. Z racji tej wiadomo mi jest, że strażnica ta posiadała trzech oficerów. Z nazwisk pamiętam tylko jednego tj. Turowa. Pozostałych znałam tylko z widzenia. Ja zatrudniona byłam przez okres 6-u miesięcy, tj. od października 1939 r. do końca kwietnia 1940 r. Następnie wyjechałam do m. Podkamień, tak, że napaść Niemiec na strażnicę osobiście nie widziałam i nie mogłam nic powiedzieć na ten temat. Mogę tylko powiedzieć, że, w kiedy tydzień po napaści Niemiec na strażnicę przyjechałam do m. Michałówka stwierdziłam, że budynek, w którym zakwaterowani byli żołnierze został spalony i rozbity. Ponadto zobaczyłam przed budynkiem, gdzie mieszkali oficerowie psa dowódcy strażnicy nazywanego "Zydor". Psa tego zabrałam i był u mnie, lecz kiedy pewnego razu Niemcy szli do mojego mieszkania i on ich nie chciał puścić zastrzelili go. Więcej w powyższej sprawie nie jest mi nic wiadomo.

Oświadczenie przyjął:

(podpis nieczytelny)

.....

Kpt. R. Zawisliński

Oświadczenie złożył:

Stanisława Szałaj

.....

Stanisława Szałaj

Autentyczność podpisów potwierdzam

Okrągła herbowa pieczęć tuszowa koloru amarantowego o treści:

Prezydium Gromadzkiej Rady Narodowej w Duńkowicach

Pieczęć tuszowa koloru amarantowego o treści:

Przewodniczący Prezydium GRN

(podpis nieczytelny)

(-) Michał Podolak

Oryginał, maszynopis powielony.
Ze zbiorów autora.

Dok nr 3

Duńkowice, dnia 25.10.1964 r.

O Ś W I A D C Z E N I E

Ja, ob. Tomaszewska Helena c. Feliksa zamieszkała Duńkowice pow. Jarosław oświadczam, że kiedy została zorganizowana strażnica ZSRR w m. Michałówka dla ochrony granicy niemiecko-radzieckiej zostałam zatrudniona, jako kucharka dla przyrządzania posiłków oficerom. W tym czasie wszystkich oficerów było 4-ch z tym, że ja przyrządzałam posiłki tylko dla 3-ch. Natomiast 4-ty miał przy sobie żonę i nie stołował się razem z tantymi. Nazwisk tych oficerów nie pamiętam, wiem tylko, że ten, który miał przy sobie żonę miał na imię Kola. Pracę swoją kończyłam zawsze około godz. 14.00 i odchodziłam do domu tj. do m. Duńkowice. Wiadomi mi jest natomiast, że oficerowie ci mieli zginąć, a tylko jeden /żonaty imieniem Kola/ nie zginął, ponieważ tydzień wcześniej miał wyjechać na jakiś kurs, a tu pozostała jego żona z dzieckiem. Żona tego oficera po napadzie na strażnicę uciekła wraz dzieckiem do m. Duńkowice i tu ukrywała się u ob. Ambroch Paraskiewia zamieszkałej obecnie w Radymnie lub jej krewnej. Po wyzwoleniu tych terenów wyjechała ona wraz z dzieckiem do ZSRR. Więcej w powyższej sprawie nie mogę nic powiedzieć.

Oświadczenie przyjął :

(podpis nieczytelny)

.....
Kpt. R. Zawisliński

Oświadczenie złożył :

Tomaszewska Hanna

.....
Tomaszewska Hanna

Autentyczność podpisów potwierdzam
Okrągła herbowa pieczęć tuszowa koloru amarantowego o treści:
Prezydium Gromadzkiej Rady Narodowej w Duńkowicach

Pieczęć tuszowa koloru amarantowego o treści:
Przewodniczący Prezydium GRN
(podpis nieczytelny)
(-) Michał Podolak

Oryginał, maszynopis powielony.
Ze zbiorów autora.

Dok. nr 4

Duńkowice, dnia 2.11.1964 r.

O Ś W I A D C Z E N I E

Ja Ambroch Paraskiewia c. Jana zamieszkała Radymno, pow. Jarosław, oświadczam, iż wiadomo mi jest, że kiedy została zorganizowana strażnica ZSRR w m. Michałówka, pow. Jarosław dla ochrony granicy radziecko-niemieckiej na rzece San – wśród kadry oficerskiej jeden z oficerów Kola miał żonę i dziecko. Jeśli przypominam sobie to nazwisko jej było: Krocholew Tatiana. Kiedy Niemcy napadli na wspomnianą wyżej strażnicę Tatiana wraz z dzieckiem uciekła do m. Duńkowice do ob. Mielnik Grzegorza /obecnie rodzina ta zamieszkuje na terenie ZSRR/, który mieszkał po sąsiedzku ze mną. Obywatelka ta wraz z dzieckiem przebywała w m. Duńkowice, przez okres okupacji, zachodząc jednocześnie do mojego mieszkania, dlatego też znałam ją bardzo dobrze. Czy mąż jej Kola zginął, tego nie wiem, gdyż w chwili napaści Niemiec na strażnicę jego nie było, ponieważ na tydzień przed napaścią wezwany był do Lwowa na odprawę lub szkolenie, tak mówiła jego żona. Po zakończeniu działań wojennych obywatelka Krocholew Tatiana wraz z dzieckiem wyjechała na teren ZSRR, lecz gdzie obecnie przebywa tego nie wiem, gdyż nie utrzymujemy korespondencji. Więcej w powyższej sprawie nie jest mi nic wiadomo. Chce tylko nadmienić, że jestem w posiadaniu zdjęcia, na którym jest obywatelka Krocholew Tatiana wraz ze swoim dzieckiem.

Oświadczenie przyjął:

(podpis nieczytelny)

.....

Kpt. R. Zawisliński

Oświadczenie złożył:

(podpis nieczytelny)

.....

Ambroch Paraskiewia

Autentyczność podpisów potwierdzam
Okrągła pieczęć tuszowa koloru amarantowego o treść
Prezydium Miejskiej Rady Narodowej w Radymnie

Pieczęć tuszowa koloru amarantowego o treści:
Przewodniczący Prezydium MRN
(podpis nieczytelny)
(-) Józef Kenis

Oryginał, maszynopis powielony.
Ze zbiorów autora.

Dok nr 5

Duńkowice, dnia 10.02.1965 r.

O Ś W I A D C Z E N I E

Ja, Burdza Jan s. Franciszka zamieszkały Duńkowice, pow. Jarosław, oświadczam, że dokładnie daty nie pamiętam, lecz wiadomo mi jest, że po ustaleniu granicy radziecko- niemieckiej na rzece San, w m. Michałowka zorganizowana została strażnica ZSRR dla ochrony granicy. Był to rok 1940.

Ilu było żołnierzy na tej strażnicy i w jaki sposób ochraniana była przez nich granica nie było mi wiadomo. Nieznam również, w jaki sposób dokonali Niemcy napaści na załogę tej strażnicy. Jak słyszałem z ust innych osób, to mieli oni napaść nocą uderzając przeważającą siłą.

Naocznym świadkiem byłem następującego faktu: Kiedy po upływie czterech dni od napaści Niemiec na załogę strażnicy ZSRR w m. Michałowka, ja wraz z ojcem pojechałem wozem kosić trawę na pas graniczny w m. Michałowka, zauważyłem, że z trawy podnosi ktoś głowę i woła po nazwisku Burdza mojego ojca. O powyższym powiedziałem ojcowi i wraz z nim udałem się w to miejsce. Po dojściu do tej osoby zobaczyliśmy że to jest żołnierz ze strażnicy ZSRR, który często do naszego mieszkania i z tej racji znał mojego ojca i mnie. Nazwiska ani imienia tego żołnierza nie pamiętam.

Żołnierz ten poprosił bas wówczas byśmy go zabrali do siebie do domu. Po ukoszeniu trawy ojciec zabrał go na wóz, przykrył trawą i tak dojechał z nim pod wioskę Duńkowice. Tu obawiając się ojciec kazał mu się ukryć w krzakach nad rzeką Wisznie i czekać aż przyniesiemy mu obranie cywilne, a po przebraniu się, jako cywila zabierzemy go do swojego mieszkania. On powyższe uczynił ukrywając się w krzakach i czekał naszego powrotu. Wieczorem ja z siostrą przyniosłem mu ubrani cywilne, w które się przebrał i wraz z nim przyszedł do naszego domu. Unas przebywał gdzieś przez okres trzech tygodni. Dłużej nie mógł przebywać ze względu na to, że w pobliżu nas mieszkała kobieta „K B⁶”, która zauważyła go i zaczęła straszyć rodziców, że zamelduje dla Gestapo /policji/ że my przechowujemy komunistę. Bojąc się o powyższego rodzice powiedzieli mu o powyższym i poprosili, aby poszedł.

⁶ Nazwisko i imię została zmienione przez autora i zastąpione inicjałami.

Żołnierz ten wówczas odszedł od nas po uprzednim zaopatrzeniu go w żywność na drogę i fałszywe dokumenty cywilne, które znalazłem w stajni po batalionie roboczym ZSRR, który stał w Duńkowicach. Odchodząc od nas udał się w stronę miejscowości Chotyniec. Jak słyszałem to przez jakieś dwa tygodnie miał przebywać jeszcze u kogoś w m. Chotyniec a następnie przerwać się przez linię frontu i przedostać się do swoich.

Po wyzwoleniu w 1945 r. kiedy cała kolumna żołnierzy radzieckich powracała z frontu przez te tereny, pojawił się on samochodem wraz z innymi żołnierzami w m. Duńkowice i zaszedł do naszego domu, gdzie przebywał przez okres 3 dni, a następnie wraz z całą kolumną odjechał do ZSRR. W czasie swego pobytu trzy dniowego chciał wydać w ręce policji „K”, lecz na prośbę mojej matki nie uczynił tego. Gdzie wspomniany pogranicznik radziecki przebywa obecnie i czy żyje tego nie wiem, gdyż nie utrzymujemy ze sobą korespondencji.

Oświadczenie przyjął:

(podpis nieczytelny)

.....

Kpt. R. Zawisliński

Oświadczenie złożył:

(podpis nieczytelny)

.....

ob. J. Burdza

Autentyczność dokumentów stwierdzam
Duńkowice, dnia 12.II.1965 r.

Pieczęć tuszowa w kolorze amarantowym o treści:
Prezydium Gromadzkiej Rady Narodowej w Duńkowicach
pow. Jarosław Biuro Gromadzkie

Pieczęć tuszowa amarantowa o treści:
Sekretarz Gromadzki
(podpis nieczytelny)
Jan Sie.....

MISCELLANEA

chor. SG Olimpia Kędra
chor. SG Wojciech Groch

CS SG w Kętrzynie

TECHNIK KRYMINALISTYKI STRAŻY GRANICZNEJ JAKO SPECJALISTA

W chwili, gdy Polska znalazła się w strefie Schengen, a tym samym Straż Graniczna zaczęła stosować przepisy prawne z tym związane, odstąpiono od dokonywania kontroli granicznej osób w przejściach granicznych usytuowanych na odcinkach granicy wewnętrznej Unii Europejskiej. Co za tym idzie nastąpił większy nacisk na kontrolę granicy zewnętrznej Unii oraz poszerzenie działań wewnątrz kraju realizowanych przez Straż Graniczną. Wzmoczona została mobilność funkcjonariuszy nie związanych bezpośrednio ze służbą na granicy. Zwiększono nacisk na walkę z przestępczością o charakterze transgranicznym, chcąc w ten sposób zapewnić bezpieczeństwo obywatelom całej strefy Schengen.

Mimo iż przepisy kodeksu Schengen zezwalają na przekroczenie granicy bez dokonywania kontroli, nie oznacza zaprzestania przez Straż Graniczną wykonywania oraz realizowania nakazanych zadań ustawowych, wręcz przeciwnie, został położony większy nacisk na skuteczność w ich realizacji. Do podstawowych zadań i czynności Straży Granicznej po zniesieniu granic wewnętrznych należą między innymi:

- wykrywanie, ujawnianie fałszerstw dokumentów uprawniających do przekroczenia granicy oraz dokumentów pobytowych na terenie strefy Schengen,
- rozpoznawanie, zapobieganie i wykrywanie przestępstw i wykroczeń pozostających w związku z przekraczaniem granicy państwowej lub przemieszczaniem przez granicę państwową towarów oraz wyrobów akcyzowych podlegających obowiązkowi oznaczania znakami akcyzy,
- zapobieganie przemieszczaniu, bez zezwolenia wymaganego w myśl odrębnych przepisów, przez granicę państwową środków odurzających i substancji psychotropowych oraz broni, amunicji i materiałów wybuchowych;

- przeciwdziałanie wwozowi na terytorium kraju substancji niebezpiecznych, niszczących środowisko,
- realizacja czynności w ramach SIS – Systemu Informacyjnego Schengen.

W związku z wejściem Polski do Unii Europejskiej zmieniła się specyfika popełniania przestępstw, dlatego też czynności procesowe jak chociażby oględziny czy przeszukanie wymaga specjalistycznej wiedzy i umiejętności z zakresu kryminalistyki. Jedną z osób posiadających odpowiednie kwalifikacje w tej dziedzinie jest specjalista – technik kryminalistyki.

Zakres czynności możliwych do wykonania przez specjalistę wymieniony został w treści art. 205 § 1 kpk „Jeżeli dokonanie oględzin, przesłuchania przy użyciu urządzeń technicznych umożliwiających przeprowadzenie tej czynności na odległość, eksperymentu, ekspertyzy, zatrzymania rzeczy lub przeszukania wymaga czynności technicznych, w szczególności takich jak wykonanie pomiarów, obliczeń, zdjęć, utrwalenie śladów, można do udziału w nich wezwać specjalistów”.

Żeby sprostać stawianym zadaniom i wykonywać je w sposób profesjonalny, potrzebne jest zaplecze w postaci wykwalifikowanej kadry. Straż Graniczna kładzie duży nacisk na podnoszenie kwalifikacji swoich funkcjonariuszy poprzez szkolenia specjalistyczne i doskonalące. Wśród bogatej gamy tematycznej takich szkoleń znajduje się szkolenie dla techników kryminalistyki. Jest ono niezbędne do wykonywania czynności na tym stanowisku i jest jednym z pierwszych kroków umożliwiających rozwój w tej dziedzinie. Pozwala również na dalsze kształcenie i doskonalenie nabytych i posiadanych umiejętności, a nawet na osiągnięcie statusu eksperta.

Kurs Techników Kryminalistyki organizowany jest w Centrum Szkolenia SG w Kętrzynie już od 2003 roku. W tym czasie kilkakrotnie zmieniał się program kursu. Dostosowywany był do potrzeb zgłaszanych przez Laboratorium Kryminalistyczne oraz Sekcje Techniki Kryminalistycznej Oddziałów Straży Granicznej. Kandydatów na szkolenie rekrutuje się spośród funkcjonariuszy, którzy gwarantują swoją postawą i umiejętnościami prawidłową realizację procesu ujawniania i zabezpieczania śladów kryminalistycznych.

Głównym celem szkolenia jest przygotowanie funkcjonariuszy SG do wykonania zadań na stanowisku technika kryminalistyki pod względem teoretycznym oraz praktycznym, a więc:

1. Przygotowanie funkcjonariuszy do skutecznego wykorzystania wiedzy i umiejętności w zakresie ujawniania i zabezpieczania śladów kryminalistycznych oraz przekształcania ich w dowody procesowe.
2. Doskonalenie znajomości i umiejętności posługiwania się sprzętem techniki kryminalistycznej w celu prawidłowego stosowania go na miejscach badanych zdarzeń.
3. Kształtowanie nawyków i wyrabianie umiejętności niezbędnych w realizacji czynności procesowo-kryminalistycznych, operacyjno-śledczych.
4. Kształtowanie umiejętności właściwego formułowania wniosków prowadzących do trafnego budowania wersji operacyjnych i śledczych.
5. Szkolenie specjalistyczne trwa dwa i pół miesiąca. W ramach szkolenia realizowane są następujące przedmioty:
 - Technika kryminalistyczna,
 - Fotografia kryminalistyczna,
 - Prawo procesowe,
 - Wybrane zagadnienia taktyki kryminalistycznej.
- Zgodnie ze specyfiką szkolenia wiodącymi przedmiotami są technika i fotografia kryminalistyczna.
- Obszary tematyczne obydwu przedmiotów to między innymi:
 - ślady kryminalistyczne, w tym ślady: dermatoskopijne, traseologiczne, mechanoskopijne, chemiczne, osmologiczne, biologiczne,
 - daktyloskopowanie osób,
 - środki odurzające i substancje psychotropowe,
 - systemy zabezpieczeń oraz fałszerstwa dokumentów,
 - odtwarzanie wyglądu osób,
 - pułapki kryminalistyczne,
 - organizacja, taktyka oraz dokumentowanie przebiegu oględzin,
 - tanatologia sądowo-lekarska,

- elektroniczne nośniki informacji,
- budowa aparatów i obiektywów fotograficznych,
- fotografia cyfrowa,
- możliwości edycji oraz poprawy, jakości cyfrowego obrazu,
- technika wykonywania zdjęć w warunkach oświetlenia dziennego,
- fotografia dokumentacyjna,
- fotografowanie w trudnych warunkach oświetleniowych,
- rejestracja video czynności procesowych.

Zagadnienia poszczególnych tematów zająbiają się wzajemnie, co w połączeniu z realizacją zajęć w formie ćwiczeń wymusza na słuchaczach umiejętne stosowanie środków i sprzętu zarówno zgodnie z zasadami techniki, jak i fotografii kryminalistycznej. Systematyczna obserwacja słuchaczy podczas zajęć praktycznych ze szczególnym uwzględnieniem poprawnego wykorzystania sprzętu, prawidłowych zachowań i nawyków oraz przestrzegania przepisów BHP pozwala na bieżącą ocenę ich wyników oraz daje możliwość korygowania i usuwania występujących błędów.

Przedstawiona formuła prowadzenia zajęć realizowana jest np. w ramach tematu „Ujawnianie i zabezpieczanie śladów dermatoskopijnych”, gdzie dąży się do osiągnięcia następujących celów przez słuchacza, a mianowicie:

- słuchacz właściwie dobiera i stosuje środki wykorzystywane do ujawniania śladów dermatoskopijnych,
- słuchacz ujawnia i zabezpiecza ślady dermatoskopijne na różnych podłożach i z zastosowaniem różnych środków,
- słuchacz rejestruje fotograficznie ujawnione ślady dermatoskopijne,
- słuchacz dokonuje korekty w wykonanych fotografiach, sporządza dokumentację fotograficzną z wykonanych ćwiczeń.

Taka forma realizacji zajęć prowadzi do podniesienia pewności siebie przy stosowaniu właściwych metod i środków podczas ujawniania i zabezpieczania śladów kryminalistycznych. Daje możliwość prawidłowo-

wego wnioskowania na ich podstawie, wnioskowania, co do przebiegu zaistniałego zdarzenia oraz tworzenia wstępnych wersji śledczych. Pozwala na samodzielne wykonywanie zadań postawionych słuchaczom, a zwłaszcza na prawidłowe wykonanie kilkunastu prac praktycznych zarówno w ramach przedmiotu „Technika kryminalistyczna” jak i „Fotografia kryminalistyczna”, co jest warunkiem dopuszczenia do egzaminu końcowego.

Przykładem tego może być założenie dotyczące ujawniania i zabezpieczania śladów daktyloskopijnych, które brzmi:

„Zabezpieczenie fotograficzne – ślad daktyloskopijny nawarstwiony”.

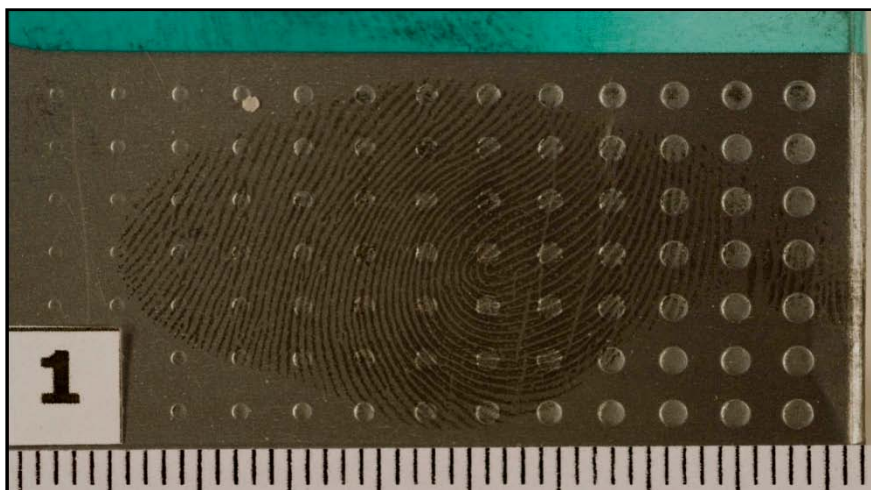
Zadaniem słuchacza jest zabezpieczenie fotograficzne śladu daktyloskopijnego nawarstwowionego:

- ujawnionego ciemnym proszkiem – zdjęcie w oświetleniu rozproszonym,
- ujawnionego ciemnym proszkiem – zdjęcie w oświetleniu ukośnym,
- ujawnionego jasnym proszkiem – zdjęcie w oświetleniu rozproszonym,
- ujawnionego jasnym proszkiem – zdjęcie w oświetleniu ukośnym.

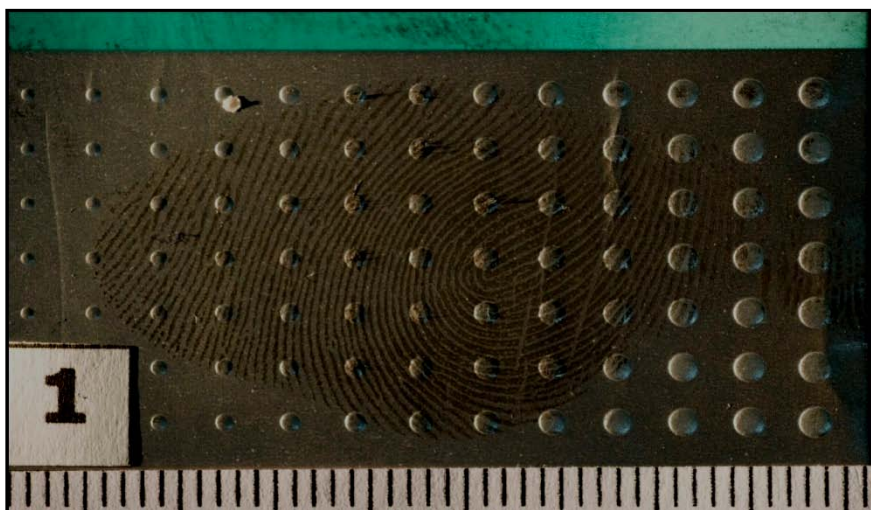
Dokumentacja pogładowa

Dokumentacja pogładowa na 2 (słownie dwóch) kartach, zawiera 4 (słownie cztery) zdjęcia, ponumerowanych od 1 do 2 oraz nośnik CD-R nr 1 DEWD-125/11, w kopercie przytwierdzonej do dokumentacji i opieczętowanej referentką o treści: STRAŻ GRANICZNA 129 N. Fotografie wykonano cyfrowym aparatem fotograficznym NIKON D90 nr fabryczny: 6631083 z obiektywem optycznym Nikon AF MICRO NIKKOR 60 mm nr fabryczny: 2360935. Obróbki dokonano przy pomocy programu komputerowego Adobe Photoshop CS3 oraz programu Microsoft Office 2007 na stacji graficznej HP Pavilion s/n:123456.

Wykonał:
chor. SG Jan Kowalski
CS SG Kętrzyn

Fot. 1. Ślad daktyloskopijny nawarstwiony, ujawniony ciemnym proszkiem – fotografia w oświetleniu rozproszonym

Fot. 2. Ślad daktyloskopijny nawarstwiony, ujawniony ciemnym proszkiem – fotografia w oświetleniu ukośnym

Fot. 3. Ślad daktyloskopijny nawarstwiony, ujawniony jasnym proszkiem – fotografia w oświetleniu rozproszonym

Fot. 4. Ślad daktyloskopijny nawarstwiony, ujawniony jasnym proszkiem – fotografia w oświetleniu ukośnym

Uzyskana wiedza zawodowa i umiejętności podczas szkolenia to nie koniec procesu kształcenia. Technik może samodzielnie w pełnym zakresie wykonywać swoje zadania służbowe. Jednak powinien poszerzać swoją wiedzę i umiejętności zawodowe w drodze samokształcenia. Katalog przestępstw nie jest całkowicie zamknięty, możemy w swojej praktyce spotkać się z jakimś nowym, niespotykanym do tej pory przypadkiem przestępstwa.

Technik kryminalistyki samodzielnie wykonujący zlecone czynności może spotkać się z nowymi zdarzeniami, sytuacjami, gdzie będzie musiał ujawnić i zabezpieczyć ślady kryminalistyczne występujące w nowej, innej postaci. Ślady te mogą również wystąpić na innych, nowych podłożach, gdzie konieczne będzie zastosowanie odpowiedniego sprzętu i środków techniki kryminalistycznej. Poza tym ciągły postęp techniczny sprawia, że firmy zaopatrujące ogniwa techniki kryminalistycznej oferują coraz to lepsze jakościowo i ułatwiające ich stosowanie sprzęt oraz środki kryminalistyczne. Zmusza to specjalistę do bycia na bieżąco w tematyce sprzętu i środków techniki kryminalistycznej.

Ponadto technik kryminalistyki poza pracą zawodową powinien czynnie uczestniczyć w procesie wszelkiego rodzaju doskonalenia zawodowego. Oprócz szkoleń specjalistycznych niezbędne jest uczestnictwo w warsztatach, praktykach zawodowych, studiowanie literatury fachowej w szczególności związanej z problematyką kryminalistyczną. Ważne jest by mógł również korzystać ze wsparcia specjalistów i ekspertów pracujących w szkole, jak również w laboratorium. Dobrym doświadczeniem w zdobyciu dodatkowej wiedzy mogą być szkolenia w innych pokrewnych specjalnościach kryminalistycznych, rozszerzy to na pewno horyzont umiejętności.

Sebastian Skalski

Bi OSG w Przemysłu

ZNACZENIE PRĘŻNOŚCI W RADZENIU SOBIE W SYTUACJACH TRUDNYCH

Każdy człowiek przeżywa czasem bolesne, trudne chwile, które na pewien czas destabilizują jego dotychczasowe życie. Może to być na przykład śmierć bliskiej osoby, wypadek samochodowy, problemy w pracy, przebycie choroby zagrażającej życiu itp. Sposób naszego reagowania w tego rodzaju sytuacjach zależy głównie od indywidualnych zdolności przystosowawczych. Niektórzy z nas będą zdolni do szybkiego uporania się z przeżywaną traumą, inni będą potrzebować więcej czasu, by móc powrócić do normalnego życia. Bolesne przeżycia mogą przyczynić się albo do obniżenia odporności psychicznej, albo do jej zwiększenia.

Powrót do równowagi emocjonalnej następuje wówczas, gdy jesteśmy w stanie sami lub przy wsparciu innych osób poradzić sobie ze skutkami traumatycznych wydarzeń. Najczęściej jest to jednak długotrwały proces. W skrajnych przypadkach, gdy nie potrafimy sobie poradzić ze wspomnieniem traumatycznego wydarzenia, konieczne jest zwrócenie się o pomoc do specjalisty¹. W takiej sytuacji możemy mieć do czynienia z zespołem stresu pourazowego (*posttraumatic stress disorder* – PTSD), który jest następstwem silnego urazu psychicznego (traumy).

Zamiast jednak leczyć powstałe już zaburzenia, lepiej jest wcześniej im zapobiegać poprzez działania ukierunkowane na wzmacnianie naszej odporności psychicznej. Jednym z istotnych czynników warunkujących zdolności przystosowawcze człowieka w obliczu nieszczęścia, urazu, tragedii jest prężność² (resilience). Zdaniem psychologów zajmujących się tym zagadnieniem, możemy wpływać na poprawę naszych zdolności adaptacyjnych oraz na umiejętność radzenia sobie w sytuacjach trudnych.

¹ R. James, B. Gilliland, *Strategie interwencji kryzysowej. Pomoc psychologiczna poprzedzająca terapię*, PARPA Warszawa 2005, s. 179.

² The Road to Resilience, American Psychological Association, [dostępny 04.05.2010], Dostępny w Internecie: www.apahelpcenter.org/featuredtopics//feature.php?id=6&ch=8

Problematyka prężności (resilience) ma szczególne znaczenie w kontekście zagrożeń, z jakimi spotykają się podczas pełnienia swojej służby funkcjonariusze Straży Granicznej. Oprócz problemów, które dotyczą wszystkich ludzi, narażeni są w sposób szczególny na różnorodne, bezpośrednie zagrożenia dla ich zdrowia i życia. Specyfika pełnionej służby wyznacza konieczność stałej gotowości do działań w sytuacjach silnie stresujących, niekiedy związanych z koniecznością użycia środków przymusu bezpośredniego i broni palnej³. Stała gotowość do działania w warunkach silnego stresu wymaga od nich ponadprzeciętnej odporności psychicznej i odpowiednich zdolności przystosowawczych.

Niniejszy artykuł przedstawia sposoby zwiększania własnych zdolności przystosowawczych do sytuacji trudnych. Zaprezentowano różnorodne strategie budowania prężności odnoszące się do zmiany sposobu reagowania człowieka w niesprzyjających okolicznościach. Wdrożenie tych metod może istotnie wpłynąć na poprawę efektywności radzenia sobie ze stresem funkcjonariuszy Straży Granicznej.

Czynniki wpływające na prężność

W jaki więc sposób możemy budować nasz potencjał przystosowawczy? Jakie umiejętności mają tu największe znaczenie? Zdaniem amerykańskich psychologów⁴ wyróżnić można kilka czynników ściśle związanych z prężnością (resilience), czyli z możliwościami adaptacyjnymi człowieka. Są to między innymi:

- Umiejętność tworzenia satysfakcjonujących, opartych na zaufaniu i miłości związków, zarówno w rodzinie jak i poza nią.
- Zdolność do tworzenia możliwych do realizacji celów.
- Umiejętność komunikacji interpersonalnej i rozwiązywania problemów.
- Zdolność do radzenia sobie z silnymi emocjami i impulsywnymi zachowaniami.
- Pozytywne spostrzeżenie samego siebie poprzez dostrzeganie swoich mocnych stron oraz uświadomienia sobie posiadanych umiejętności.

³ Zob. ustawa z dn. 12. 10.1990 r. o Straży Granicznej, Dz. U. z 2002 r., nr 171, poz. 1399.

⁴ The Road to Resilience, American Psychological Association, op. cit.

Budowanie prężności polega głównie na zmianie, na bardziej efektywny dotychczasowego sposobu myślenia, odczuwania i działania. Poniżej wymienione zostaną najważniejsze związane z tym procesem strategie⁵. Ze względu na dosyć ogólny charakter opisu tych strategii przez autorów tej koncepcji, dokonano bardziej szczegółowego ich wyjaśnienia.

1. Tworzenie związków

Kluczowe znaczenie w budowaniu prężności ma utrzymywanie bliskich relacji z członkami rodziny, przyjaciółmi i innymi osobami, które darzymy zaufaniem i na których możemy rzeczywiście polegać. To właśnie bezinteresowna pomoc i wsparcie z ich strony może przyczynić się do uporania się zaistniałymi problemami. Ponadto przynależność do różnych organizacji społecznych lub religijnych może stanowić dodatkowe źródło pomocy w odzyskaniu nadziei i wewnętrznej siły.

Zaangażowanie się w pracę w grupach społecznych mających na celu pomaganie ludziom znajdującym się w trudnym położeniu uświadamia nam, że nie tylko my przeżywamy problemy. Okazuje się, że wokół nas są osoby, które potrzebują wsparcia oraz zmagają się często z większymi trudnościami i cierpieniem niż nasze. Świadomość tego faktu zapobiega w przyszłości tendencji do wyolbrzymiania doświadczanych trudności.

2. Unikanie postrzegania kryzysów, jako problemów nierozwiązywalnych

Pomimo nieprzewidywalności i nieuchronności pojawiających się w naszym życiu problemów, możemy zmienić wobec nich nasze nastawienie. Dotyczy to głównie sposobu interpretacji tego, co się nam przydarzyło, jak i sposobu reagowania na dane nieprzyjemne wydarzenie.

Warto sobie uświadomić, że pomimo tego, iż w chwili obecnej nie znajdujemy rozwiązania danego problemu, nie oznacza to, że ono w ogóle nie istnieje. Dostrzeżenie go wymaga wysiłku i koncentracji na takich sposobach działania, które mogłyby pomóc w poradzeniu sobie z daną sytuacją lub z jej konsekwencjami. Przykładowo można zastanowić się nad następującymi pytaniami: „Czy jest coś pozytywnego w tej sytuacji,

⁵ Ibidem.

czego może jeszcze teraz nie zauważam?”⁶. „Jakie sposoby radzenia sobie w obecnej trudnej sytuacji, pozwolą mi już teraz się poczuć lepiej?”

Można sięgnąć pamięcią wstecz i przypomnieć sobie jak reagowaliśmy w podobnych sytuacjach w przeszłości lub w jaki sposób inne osoby, które znamy, poradziły sobie z takim samym problemem.

3. Zaakceptowanie faktu, że zmiany są częścią naszego życia

Zmiany są nierozzerwalnie związane z naszym życiem. Wszystko bowiem przemija i nie możemy zatrzymać ani cofnąć czasu. Świadomość tego faktu pozwala na wytworzenie właściwej perspektywy względem rzeczywistości, która nas otacza i zachodzących wokół zmian⁷. Dotyczy to zwłaszcza problemu starzenia się i umierania oraz utraty tego, do czego jesteśmy czasem zbyt kurczowo przywiązani. Ponadto nieprzewidywalne wydarzenia i przeszkody często uniemożliwiają osiągnięcie obranych przez nas celów. Korzystne jest wówczas przyjęcie bardziej akceptującej postawy względem tego, czego zmienić się nie da i co może zostało już bezpowrotnie utracone. Należałoby skoncentrować się na tym, co w danych okolicznościach rzeczywiście można jeszcze zrobić.

4. Dążenie do realizacji celów

Obranie sobie nawet małych, ale możliwych do osiągnięcia celów ma duże znaczenie dla budowania prężności. Sprzyja ogólnemu zwiększeniu aktywności i mobilizacji sił do działania w danym kierunku. Używanie satysfakcji z osiągniętego już celu daje motywację do stawiania sobie kolejnych wyzwań, wzmacniając poczucie własnej wartości i wiarę w swoje możliwości. Zamiast skupiać się na zadaniach, które wydają się nie do osiągnięcia, należałoby zadać sobie pytanie „Co mogę faktycznie zrobić dzisiaj, co pomoże mi zbliżyć się do tego, czego pragnę?”

5. Podejmowanie zdecydowanych działań

Warto podejmować konkretne działania i dążyć do obranych celów nawet w bardzo niesprzyjających warunkach, gdy pojawiają się niespo-

⁶ Por. S. Murgatroyd, *Poradnictwo i pomoc*, Wyd. Zysk i S-ka., Poznań 2000.

⁷ Por. R. Persaud, *Pozostać przy zdrowych zmysłach, Jak nie stracić głowy w stresie współczesnego życia*, Wyd. Jacek Santorski & CO, Warszawa 1998.

dziewane przeciwności. Ucieczka od problemów i zaprzeczanie ich istnieniu nie jest efektywne w dłuższej perspektywie czasowej.

6. *Dążenie do lepszego poznania siebie*

Trudne sytuacje życiowe niekoniecznie muszą na nas zawsze wpływać destabilizująco. Czasami mogą być okazją do tego, aby się o sobie czegoś dowiedzieć i nauczyć. Osoby przeciwstawiające się swojemu losowi uczą się na swoich doświadczeniach. Unikając popełniania tych samych błędów w przyszłości mogą budować silniejsze związki z innymi oraz przejawiać większą siłę w radzeniu sobie z problemami.

7. *Wypracowanie pozytywnego sposobu spostrzegania siebie*

Wzmacnianie własnego przekonania, co do możliwości poradzenia sobie z danym problemem pomaga w budowaniu prężności. Świadomość swoich mocnych stron, wcześniejszych dokonań oraz sukcesów naturalnie wzmacnia samoocenę człowieka, zwiększając poczucie wewnętrznej kontroli w sytuacjach kryzysowych.

Nie ma powodu, aby zadrezczać się myśleniem tylko o swoich niepowodzeniach. Prowadzi to do powstania poczucia bezsilności i obniżenia samooceny. Dostrzeganie tego, co nam udało nam się osiągnąć pomaga w uzyskaniu motywacji do pokonywania napotkanych w życiu trudności⁸.

8. *Umiejętność dystansowania się*

Nawet wówczas, kiedy strata czegoś wydaje się nie do zniesienia, warto rozważyć daną sytuację w szerszej perspektywie czasowej. Można na przykład zadać sobie pytanie: „Jak moje życie będzie wyglądało za miesiąc, rok lub za pięć lat”? W danej chwili możemy nie zauważać niczego poza stratą i bólem. Wyobrażenie sobie następnego dnia może pomóc zobaczyć daną sytuację w innej perspektywie, gdy problem się zmniejsza lub całkiem rozwiązuje.

Unikajmy też tendencji do wyolbrzymiania problemu. Każde trudne dla nas zdarzenie warto postrzegać we właściwych proporcjach. To, co

⁸ A. L. Lazarus, N. L. Lazarus, *Terapia w pigułce. Jak zachować zdrowie psychiczne w zwariowanym świecie*, GWP, Gdańsk 2003.

może wydawać się „straszne” i „okropne”, po zastanowieniu się zwykle okazuje się czymś złym, niepożądanym, ale do przeżycia⁹.

9. Zachowanie nadziei

Optymistyczne spojrzenie w przyszłość to oczekiwanie dobrych rzeczy, które pojawią się w naszym życiu. Pozytywne nastawienie działa na zasadzie tzw. „samospełniającej się przepowiedni”. To, czego się spodziewamy, że będzie miało miejsce, zwykle się przydarza. Starajmy się więc wyobrazić sobie to, czego pragniemy, a nie skupiajmy się nad tym, czego się lękamy.

10. Dbalność o siebie

Warto mieć świadomość swoich potrzeb i rozsądnie je zaspokajać. Wiedząc, czego nam brakuje i co jest dla nas za ważne, możemy sami przejąć ster naszego życia, prowadząc je w obranym przez siebie kierunku. Stajemy się wtedy odpowiedzialni za nasze wybory, uzyskując jednocześnie wewnętrzną autonomię świadcząca o naszej dojrzałości. Znamy wówczas prawdziwy kierunek, w którym chcemy się realizować.

Warto więc angażować się w te czynności, które dają nam satysfakcję i które lubimy, a nie w te, które niejednokrotnie narzucają nam inni. Efektem tego jest posiadanie pozytywnych doświadczeń życiowych, wynikających z realizacji własnych potrzeb i ambicji, co pozwala na zrównoważenie przeszłych lub przyszłych negatywnych doświadczeń życiowych. Jesteśmy w pełni wartościowymi ludźmi, zasługującymi na to, aby korzystać i cieszyć się z życia.

Inne strategie też mogą być bardzo pomocne

Przykładem może tu być chociażby zapisywanie pojawiających się najskrytszych myśli związanych z traumą lub innymi stresującymi doświadczeniami. Pomaga to w nadaniu właściwych proporcji traumatycznym wydarzeniom oraz ich konsekwencjom. Zapobiega to także nadmiernemu ich wyolbrzymianiu. W celu odzyskania wewnętrznej równowagi i odbudowania nadziei na lepsze jutro można także skorzystać z kojącego działania medytacji.

⁹ A. Ellis, *Terapia krótkoterminowa. Lepiej głębiej trwalej*, GWP, Gdańsk 1999.

Przyswojenie sobie powyższych strategii wymaga pracy nad sobą. Zmiana dotychczasowego sposobu reagowania jest zwykle czasochłonna. Poprzez ukierunkowanie się na nowe – służące wzmocnieniu naszej prężności postawy – dążymy do wygaszania nawykowych, niepożądanych zachowań.

Myślenie racjonalne

Specjaliści z zakresu psychoterapii poznawczej podkreślają związek sposobu myślenia ze stanem emocjonalnym człowieka¹⁰. Twierdzą, że irracjonalne myślenie powoduje powstanie silnych negatywnych uczuć. Przepelnieni negatywnymi przekonaniami i wyobrażeniami na swój temat, innych ludzi oraz otaczającej rzeczywistości osłabiamy własne zdolności do skutecznego radzenia sobie z napotkanymi w życiu problemami. Myśląc na przykład, że:

- „Zostałem oszukany, więc na pewno nikomu już nie zaufam”,
- „Śmiał się ze mnie, więc na pewno oznacza to, że jestem beznadziejny”,
- „Nie udało mi się zdać tego egzaminu, nie ma, więc sensu dalej próbować”,

Nabieramy przekonania, że cokolwiek zrobimy i tak nie przyniesie to pożądanego efektu w przyszłości. Bez wsparcia ze strony innych osób jesteśmy wówczas skłonni sięgać po środki tymczasowo uśmierzające emocjonalny ból, jak na przykład alkohol lub leki uspokajające. Sposób myślenia faktycznie determinuje wtedy zarówno rodzaj pojawiających się uczuć, jak i późniejszych zachowań.

Negatywne i irracjonalne myślenie sprzyja powstawaniu przykrych i niepożądanych uczuć, co skłania do przyjmowania postaw unikowych oraz rezygnacji z dążenia do rozwiązania danego problemu. W takiej sytuacji wskazane jest, najlepiej przy pomocy doświadczonego psychoterapeuty, korygowanie dotychczasowego sposobu myślenia. Polega to na podważaniu prawdziwości posiadanych negatywnych przekonań i ich zmianie na bardziej racjonalne oraz zgodne z rzeczywistością.

Dzięki temu zaczynamy dostrzegać, że nasza sytuacja nie jest taka beznadziejna, jak nam się to wcześniej wydawało i możemy zrobić coś

¹⁰ Ch. A. Padesky, D. Greenberger, *Umysł ponad nastrojem*, Wyd. UJ, Kraków 2004.

konkretnego, aby uczynić nasze życie bardziej satysfakcjonującym. Nowe, racjonalne przekonania mogą mieć następujący charakter: „Pomimo tego, że zostałem oszukany nie będę całkiem izolował się od ludzi. Będę po prostu bardziej ostrożny”, „To, że ktoś drwi ze mnie, nie znaczy, że jestem beznadziejny. Znam ludzi, którzy dostrzegają wiele moich zalet i naprawdę mnie lubią”, „Nie udało mi się zdać tego egzaminu, ale jeżeli się lepiej przygotuję, to mam szansę zdać go za drugim razem”.

Zdaniem A. L. Lazarusa¹¹ możemy pracować nad osiągnięciem równowagi umysłowej, umacniając pozytywne myślenie. Proces ten przypomina trening siłowy, czyli ćwiczenie określonych partii mięśni przez kulturystę. Polega to na przeciwstawieniu każdej negatywnej myśli, idei, obrazowi kilku pozytywnych lub neutralnych wyobrażeń. Gdy natchodzą nas negatywne myśli, powinniśmy skoncentrować się na kilku przeciwstawnych spostrzeżeniach lub wyobrażeniach.

Wspomniane pozytywne oraz racjonalne myślenie pomaga w odzyskaniu równowagi emocjonalnej w stresującej sytuacji, powodując wygaszanie skrajnie negatywnych uczuć. Odzyskujemy poczucie kontroli nad sobą i swoim życiem. Stajemy się w mniejszym stopniu podatni na oddziaływanie innych ludzi lub też niesprzyjających sytuacji zewnętrznych. Poprzez zmianę sposobu myślenia i w konsekwencji tego doświadczanych emocji, wpływamy na zwiększenie zdolności przystosowawczych do sytuacji trudnych.

Wykorzystanie wyobraźni

Jedną z pomocnych metod w budowaniu prężności jest pobudzenie tak zwanej zwycięskiej wyobraźni¹². Polega to na wyobrażaniu sobie jak radzimy sobie z trudnościami i zobaczeniu siebie w działaniu. Może to być usilne zmaganie z przeciwnościami lub wyczerpująca walka. Zawsze prowadzi jednak do zwycięstwa.

Wielu sportowców w stanie głębokiego rozluźnienia dokonuje dokładnego wyobrażenia sobie tego, jak osiągają zwycięstwo podczas zawodów sportowych. Angażują w to wszystkie swoje zmysły.

Na co dzień robimy coś całkiem przeciwnego. Skupiamy się na przewidywaniu niepowodzeń w danej sytuacji. Stwierdzamy na przykład:

¹¹ A. Ellis, op. cit.

¹² A. L. Lazarus, N. L. Lazarus, op. cit.

„Na pewno nie poradzę sobie” „Nie dam rady, po co więc próbować?”. Z góry zakładamy, że jesteśmy nieudolni i bezradni. Powstaje silna obawa przed przewidywanym niepowodzeniem. Obraz porażki wzmacnia doświadczanie obezwładniającego lęku.

Znajdując się w sytuacji stresującej można skutecznie poradzić sobie z pojawiającym się uczuciem silnego niepokoju. Osiągamy to poprzez wielokrotne wizualizowanie siebie, jak reagujemy ze spokojem i pewnością siebie w określonych okolicznościach, czyli inaczej niż to było wcześniej.

Aby poradzić sobie z pojawiającym się nadal uczuciem lęku i towarzyszącym temu napięciem mięśniowym, możemy zastosować techniki relaksacyjne. Pomagają w skupieniu się na obranym nowym sposobie myślenia lub zachowania. Poprzez rozluźnienie się i wyciszenie natłoku pojawiających się w naszym umyśle myśli możemy łatwiej skierować uwagę na wyobrażenie sobie tego, jak skutecznie radzimy sobie w określonych sytuacjach.

Jeżeli jesteśmy bardzo pobudzeni, wystarczy zamknąć na kilka minut oczy, rozluźnić najbardziej napięte partie ciała i skupić się, korzystając ze wszystkich swoich zmysłów, na czymś przyjemnym. Może to być jakieś wymyślone, przyjemne miejsce, takie jak piękna plaża, łąka, las lub takie, w którym lubimy przebywać. Rozluźnienie pojawia się stosunkowo szybko. Oczywiście osoby posiadające poważniejsze problemy emocjonalne powinny wykonywać tego rodzaju ćwiczenia z pomocą doświadczonego psychologa lub psychoterapeuty.

Podsumowując omawianą dotychczasowo problematykę dotyczącą prężności (resilience) zauważamy, że zdolności przystosowawcze człowieka do sytuacji trudnych zależą od wielu czynników. Między innymi od sposobu spostrzegania siebie, innych ludzi oraz od ustosunkowania się do pojawiających się problemów.

Najważniejszym przesłaniem tego artykułu jest wskazanie, że można świadomie wpływać na poprawę indywidualnych zdolności przystosowawczych nawet do traumatycznych sytuacji życiowych. Świadczy to o dużych możliwościach każdego człowieka do efektywnego radzenia sobie w okolicznościach skrajnie stresowych.

Służba w formacjach mundurowych wiąże się ze szczególnym narażeniem na tego rodzaju sytuacje. Stąd ważne jest nie tylko odpowiednie

przygotowanie funkcjonariusza pod względem wiedzy i umiejętności związanych z wykonywaniem codziennych jego obowiązków, ale także dbanie o jego kondycję psychiczną oraz w razie potrzeby zapewnienie mu potrzebnych źródeł wsparcia i pomocy.

podkom. Beata Bekulard

Wyższa Szkoła Policji w Szczytnie

WARUNKI EFEKTYWNOŚCI BADANIA WARIOGRAFICZNEGO

Nie każdy człowiek może zostać poddany badaniom wariograficznym. Do badań takich nadają się osoby prawidłowo rozwinięte umysłowo, somatycznie i psychicznie zdrowe, u których reakcje emocjonalne (i fizjologiczne) nie odbiegają od norm charakteryzujących zdrowego człowieka¹. Jednak kandydat do badania wariograficznego a jest nim osoba, na którą wskazują poszlaki lub dowody posiadane przez organ procesowy (czyli osoba podejrzana lub już podejrzany) powinien rozumieć istotę badania wariograficznego, a ponadto mieć:

- zdolność koncentracji i gotowości pamięci odtwórczej,
- zdolność koncentracji uwagi,
- zdolność rozpoznawania treści przekazywanych słownie lub wizualnie,
- umiejętność samokontroli².

Wymienione wyżej warunki, jakie powinien spełniać kandydat do badania wariograficznego, nakładają na organ procesowy powinność zebrania informacji i odpowiedzi na pytanie, czy osoba tym warunkom odpowiada? Zatem organ procesowy powinien posiadać wiedzę na temat następujących zależności: czy wykonanie badań wariograficznych mogą być uzależnione od rasy człowieka, poziomu umysłowego badanej osoby, czy istnieje możliwość wykonania badania dzieciom, psychopatom, neurotykom, czy u osobom z objawami psychoz.

W trakcie badań wielu ras nie zaobserwowano, aby niektóre rasy nadawały się do badań lepiej niż inne. P. V. Trovillo, powołując się na praktykę amerykańskiej policji wojskowej z lat czterdziestych i pięćdziesiątych, twierdził, że równie dobrymi podmiotami badań byli Niemieccy

¹ Z. Knyziak, *Wariograf w procesie karnym*, Warszawa 1971, s. 78-79.

² M. Kulicki, *Wariografia kryminalistyczna*, Szczytno 1998, s. 110.

SS-mani badani w Europie jako jeńcy wojenni, jak i przedstawiciele rasy żółtej, badani nieco później w podobnych warunkach w Azji³.

Przy badaniu wpływu poziomu inteligencji na możliwość wykonania badań wariograficznych J. E. Reid i F. E. Inbau zwrócili uwagę, że osobnicy nieinteligentni i zarazem niewykształceni, kłamiąc, nie reagują zwykle zmianami na krzywej pneumografu, ale jedynie na krzywej kardiografu. Są zatem gorszymi przedmiotami badań niż osobnicy inteligentni. Ustalenie dolnej granicy inteligencji, poniżej której osobnicy nie nadają się już do badań, stanowiło przedmiot badań eksperymentalnych G. M. Abramsa i P. R. Weinsteina. Ustalono że badani, których iloraz inteligencji I.I. był zdecydowanie poniżej poziomu normy (począwszy od 79-70), nie mogą być skutecznie badani na wariografie. Z kolei badanie osobników o I.I. 69 i mniej dawało wyniki na poziomie przypadkowych rozstrzygnięć, znacznie poniżej szansy wyjściowej (która w tych badaniach wynosiła 50%).

Osoby z niedorozwojem umysłowym mogą nie mieć zaburzonej spostrzegawczości oraz pamięci o typie mechanicznym, są jednak bardzo podatne na sugestię. Stwierdza się u nich upośledzoną zdolność myślenia abstrakcyjnego, upośledzenie procesów intelektualnych, orientacyjno-poznawczych, wykonawczych, emocjonalnych i motywacyjnych. Osoby, których iloraz inteligencji plasuje się znacznie poniżej normy, nie mogą być skutecznie badane wariograficznie⁴.

Wielu autorów zgodnie twierdzi, że do badań wariograficznych dzieci nie nadają się⁵, przy czym tylko niektórzy podają przybliżoną granicę wieku osoby, poniżej której nie powinna ona być badana. Tak np. J. E. Reid i F. E. Inbau podają, że czasami dzieci 10- lub 11-letnie nadają się do badań, zaś 12- lub nawet 15-letnie nie⁶.

G. M. Abrams w badaniu eksperymentalnym ustalił, że wymaganą poprawność wyników uzyskał z uczniami klas VI-VIII ówczesnego systemu szkolnego (88% poprawnych rozstrzygnięć). Eksperymentując na

³ J. Widacki, Wykorzystanie poligrafu w praktyce niektórych państw, „Studia Kryminologiczne, Kryminalistyczne i Penitencjarne” 1976, nr 5.

⁴ M. Kulicki, *Wariografia kryminalistyczna*, op. cit., s. 40.

⁵ Z. Knyziak, *Wariograf w procesie*, op. cit., s. 79.

⁶ J. Widacki, *Wprowadzenie do problematyki badań poligraficznych*, Warszawa 1981, s. 77.

uczniach młodszych klas, procent poprawnych rozstrzygnięć malał. G. M. Abrams wyciągał stąd wniosek, że zdatność do badań wariograficznych zaczyna się mniej więcej w wieku lat 11 przy założeniu przeciętnej inteligencji dziecka. Wydaje się, że niezdatność do badań dzieci poniżej tego wieku zależy nie tylko od niskiego stopnia rozwoju inteligencji. Dziecko poniżej 10 roku życia może mieć kłopoty z dotrzymaniem warunków instrukcji, wymagającej od badanego nieruchomego siedzenia przez czas trwania testu, odpowiadania na pytania tylko „tak” lub „nie” itp. Dalszą przeszkodą w badaniach dzieci jest ich duża podatność na sugestie⁷.

Za pomocą sugestii można wpływać na wszystkie zjawiska psychiczne i psychosomatyczne. Sugestia może spowodować percepcję bodźców, które w rzeczywistości nie istnieją, ale których wystąpienia oczekują osoby biorące udział w eksperymentach. Dzięki sugestii można wywołać zarówno zakłócenia, jak i usprawnienia funkcji zmysłów.

Psychopatie są to zaburzenia osobowości o różnym podłożu⁸. Istota tych zaburzeń tkwi w głębokich trudnościach dotyczących współżycia z innymi ludźmi oraz w zakłóceniach sfery emocjonalno-popędowej. Psychopatie są bardzo zróżnicowane zarówno w etiologii, jak i w symptomatologii⁹. Takie kryterium spełnia m.in. osobowość antyspołeczna (inaczej osobowość nieprawidłowa, wcześniej określana jako socjopatia lub psychopatia).

Podstawową jej cechą jest słabość uczuć złożonych, a w konsekwencji brak trwałych związków uczuciowych, niezdolność do przewidywania skutków. Prowadzi to do braku istotnych zainteresowań, zmienności i nietrwałości dążeń, braku konsekwencji w realizacji zamierzeń, często dużej aktywności w dążeniu do osiągnięcia celów doraźnych, zanikających po małych nawet niepowodzeniach.

Skutkiem opisanych cech są rozliczne przejawy zaburzeń adaptacji: brak wykształcenia mimo zupełnie sprawnej inteligencji, brak zawodu, brak trwałych związków z ludźmi, brak stałych związków rodzinnych.

⁷ Ibidem.

⁸ *Encyklopedyczny słownik psychiatrii*, red. L. Korzeniowski i S. Puzyński, Warszawa 1972, s. 286.

⁹ J. Pionkowski, *Psychopatie i inne zaburzenia osobowości*, [w:] *Podstawy psychiatrii*, red. M. Jarosz, S. Cwynar, Warszawa 1976, s. 245.

przypadkowe życie seksualne, nieuporządkowane i bez związków uczuciowych, łatwe uleganie nałogom, częste konflikty z porządkiem prawnym.

Przejawem postawy drapieżności, niewrażliwości i obojętności wobec innych są kłamstwa, kradzieże, oszustwa i jeszcze gorsze przewinienia. Cechą charakterystyczną osobowości antyspołecznej jest deficyt lęku, który jednak nie stanowi poważniejszej przeszkody w badaniach wariograficznych¹⁰.

Ponieważ do istoty nerwicy należą zwykle zmiany w zakresie procesów emocjonalnych¹¹, powstaje wątpliwość, czy osoby cierpiące na nią mogą być z dobrym skutkiem badane za pomocą wariografu. W nerwicach, podobnie jak w psychopatii, występują zaburzenia lęku – z tym, że o ile w psychopatii występował jego deficyt, to w nerwicach – zwykle nadmiar¹². Zdania na ten temat są bardzo podzielone. Część autorów (J.E. Reid, F.E. Inbau, Z. Knyziak) uważa, że niektórzy z grupy psychoneurotyków nie nadają się do badań. Inni (P. Dufek, A. Wdowiak, S. Rutkowski), że osoby takie są lepszymi obiektami badań wariograficznych, pod warunkiem, że tendencje te nie będą jeszcze mieć rozmiarów patologii¹³.

Do psychoz (chorób psychicznych) zwykle zalicza się: schizofrenię, parafrenię, paranoję, cyklofrenię (psychozę maniakalno-depresyjną). Większość autorów jest zgodna, że psychotycy (osoby cierpiące na choroby psychiczne) nie nadają się do badań wariograficznych. Przyczyny tego mogą być różne. Zmiany chorobowe przy psychozach dotyczą wielu funkcji psychicznych, spostrzeżeń, myślenia, emocji, świadomości, intelektu itp. Nie bez znaczenia są tu także tzw. objawy psychotyczne takie jak np. halucynacje, urojenia i inne. Chory odpowiadając w swym przekonaniu szczerze, nader często odpowiada w sposób niezgodny z prawdą.

Przy niektórych chorobach z badaniem trudno jest nawiązać odpowiedni kontakt, niezbędny do badań. Wiele chorób psychicznych łączy się z zakłóceniami procesów emocjonalnych. Niektóre objawy choroby

¹⁰ J. Widacki, *Wprowadzenie do problematyki badań...*, op. cit., s. 81.

¹¹ Por. *Encyklopedyczny słownik...*, op. cit., s. 194 i n.

¹² *Ibidem*, s. 197.

¹³ J. Widacki, *Wprowadzenie do problematyki badań...*, op. cit., s. 82.

(np. echolalia) uniemożliwiają przeprowadzenie badania z przyczyn czysto technicznych.

Ponieważ osoby chore psychicznie są z reguły niepoczytalne, potrzeba badania wariograficznego tych osób jest z tego względu znacznie ograniczona. Jakkolwiek mogą się zdarzyć sytuacje, kiedy badanie wariograficzne chorego psychicznie byłoby przydatne¹⁴.

Obok całkowitej niezdolności do badań wariograficznych, istnieje wiele stanów, które można by określić mianem „czasowej niezdolności do badań wariograficznych”. Ich przyczyną mogą być różne stany chorobowe (choroby somatyczne), jak: silny katar, ataki duszności, kaszlu, krótkotrwałe stany emocjonalne, a także przemęczenie, głód, senność, zamroczenie alkoholowe (lub farmakologiczne) itp. W razie stwierdzenia takiej „czasowej niezdolności” – badanie należy odłożyć do czasu, kiedy ustaną przyczyny uniemożliwiające badanie. Stan chorego ustala się stosując obserwację, rozmowę z badanym oraz test z cyfrą.

Podczas powtarzania testu zawierającego takie same pytania można spodziewać się wystąpienia zjawiska habituacji, polegającego na zanikaniu reakcji organizmu na powtarzające się bodźce sensoryczne, gdyż zatraciły one swe pierwotne znaczenie.

Habituacja następuje tym szybciej, im mniejsze subiektywne znaczenie przystosowawcze mają działające bodźce. By nie dopuścić do osłabiania reakcji na skutek habituacji, testy werbalne powinno się w miarę możliwości przeplatać z wizualnymi. Konieczne jest również przestrzeganie stosownych przerw między testami¹⁵.

¹⁴ Ibidem, s. 84.

¹⁵ Ibidem.

st. chor. SG Wioletta Majsterek-Rak

CS SG w Kętrzynie

CZY KRÓL JEST NAGI? CZYLI O TYM JAK NIE DAĆ SIĘ ZMANIPULOWAĆ PRZEZ PODWŁADNYCH

Czy zastanawiałeś się kiedyś, dlaczego to właśnie Ty jesteś szefem? Byłeś najlepszy, to Twoje powołanie, nikt inny nie potrafiłby lepiej pokierować zespołem niż Ty. A może cudowny zbieg okoliczności czy niezwykły przypadek sprawił, że piastujesz właśnie to stanowisko. Zacznę od końca – skoro twierdzisz, że udało Ci się, to masz dużo szczęścia i czas najwyższy zacząć grać w Toto Lotka. Niezaprzeczalnym jest jednak fakt, że Twój mocodawca sądził, iż byłeś najlepszym kandydatem.

Za sprawą owego decydenta znalazłeś się więc „między młotem a kowadłem”. A priori oznacza to konflikt ról „intra” zwany „pozycją kanapki”. Z jednej strony przełożeni oczekują od Ciebie wyników – najlepiej popartych statystykami, rzetelnego wykonywania zadań i oszczędności. Z drugiej strony podwładni liczą na motywację w postaci awansów, nagród i sprawiedliwe traktowanie. Oczekiwania z założenia są sprzeczne i dlatego nietrudno ulec wrażeniu, że los kadry kierowniczej jest dość ponury.

W niniejszym artykule zajmę się tylko „spodem” owej kanapki, czyli tymi podwładnymi, którzy chcąc zaspokoić swoje potrzeby uciekają się często do mistrzowskich sztuczek. Genezą zwrócenia uwagi na technikę manipulacji „udawanie kogoś innego” było seminarium szkoleniowe „Elementy innowacyjnego zarządzania rozwojem zasobów ludzkich” zorganizowane przez Instytut Europejski w Łodzi.

Pracownicy wymagają od swoich przełożonych bardzo dużo. I słusznie. Trzeba to powiedzieć jasno – szef dostaje pensję za kierowanie, a nie za bycie atrapą kierownika. Ci sami pracownicy niekiedy próbują jednak manipulować swoimi przełożonymi. Szczególnie łatwe jest to w sytuacji, kiedy szef otoczy się „dworem podpowiadaczy”, a sam nie podejmuje wysiłku do uczenia się swojej organizacji każdego dnia. Jeżeli jesteś szefem, który spędza większość czasu w swoim gabinecie, nie do-

glądasz swojego królestwa, nie rozmawiasz z każdym pracownikiem, to mało istotne jest to, czy Twój podwładny jest kompetentny, pracowity, niezawodny. O wiele ważniejsze jest to, jakie sprawia wrażenie i jakim jest w Twoich oczach. Decydujące jest tu jednak zdanie „dworu”. Wygodnym jest zrzucanie obowiązków kierowniczych na podwładnych, jednak należy pamiętać, że ów dwór tak naprawdę „gra tylko do swojej bramki” – na pewno nie na korzyść szefa, czy co ważniejsze dla dobra organizacji. Jeżeli awansowałeś „z dołu” masz możliwość spojrzenia na niektórych pracowników z innej perspektywy. Czy zauważyłeś zmiany w zachowaniu w stosunku do Ciebie? A może właśnie teraz okazuje się, że ten, który wcześniej wydawał się niekompetentny, okazał się świetnym pracownikiem. Uważaj, żeby nie połknąć haczyka dobrego wrażenia i nie stać się uczestnikiem gier psychologicznych, które z „jednej strony są związane z indywidualnymi historiami życia pracowników, z drugiej – z historią istnienia organizacji, z jej strukturą organizacyjną a przede wszystkim ze wzorami istniejących relacji interpersonalnych. Gry w organizacjach są też reakcją na wykreowany przez twórców sposób przekazywania informacji, są sposobem na tworzenie intryg i niejawne przekazywanie emocji, są formą spędzania czasu w miejscu pracy. Z Czasem mogą także się stać dojmującym sposobem przekazywania informacji”¹.

„Należy zwrócić uwagę, że człowiek jest istotą zbyt kompleksową, aby można go było zaszufladkować przy użyciu kilku gotowych kategorii”². Na potrzeby tego artykułu scharakteryzuję kilka typów skrajnych zachowań, a nie typów członków zespołu. Katalog ten jest otwarty i nie wyczerpuje wszystkich taktyk uwodzenia przełożonego.

Jestem przekonana, że przynajmniej z niektórymi miałaś lub masz do czynienia. Rozejrzyj się wokół siebie a możliwe, że zauważysz ofiarę. **Ofiara** to taka biedna istotka, której życie dało w kość. Wzbudza w nas litość a w konsekwencji empatię. Ta litość ma podłoże w problemach natury osobistej „naszej ofiary”. Problemy zdrowotne najbliższych osób, nieudane związki, brak pomocy ze strony innych – sama musi sobie ze wszystkim radzić, więc w pracy tym bardziej nie będziemy jej męczyć.

¹ http://www.transmisjagds.pl/transmisja/pag/act/czytaj/id/41/W_co_graja_ludzie_w_organizacjach_II.html

² F. Malik, *Kierować – osiągać – żyć*, MT Biznes Sp. z o.o., Warszawa 2007, s. 45.

Tylko jak długo może trwać taki stan? Należy zwrócić uwagę na to, że dla ofiary praca to kara. Szczególnie ciężko znosi zmiany i nowe wyzwania. Dziwnym zbiegiem okoliczności właśnie w trudnych momentach jest chora. Unikając pracy, zrzuca ją na barki innych osób z zespołu. Przełożony w dobrej wierze nie obarcza ofiary zbyt trudnymi zadaniami. Nie żałuje jej natomiast nagród i uznania. Ofiara przez dłuższy czas może zerować na swoim nieszczęściu. Niestety, gdy szef traci pozycję w organizacji – ofiara jest pierwszą osobą, która kpi z naiwnego przełożonego.

Kolejnym charakterystycznym typem pracownika jest *Aferzysta*. Swoje potknięcia tuszuje poprzez zwrócenie uwagi na błędy innych. Robi to bardzo sprytnie. Na ogół wykorzystuje do tego wcześniej zgromadzone informacje, a w odpowiednim czasie wyciąga asa z rękawa. Niestety często okazuje się, że stajemy się pionkami w sprytniej grze aferzysty.

Przestajemy zwracać uwagę na rzeczy istotne i emocjonujemy się nową aferą. Najczęściej dotyczy ona trywialnych spraw. Widownia aktywnie uczestniczy w przedstawieniu teatralnym i dyskutuje na temat, który bohater ma rację. Dla środowisk biznesowych wydałoby się wręcz śmieszne poświęcanie jednego z najcenniejszych zasobów, jakim jest czas, na roztrząsanie nieistotnych, powiedziałabym nawet wyimaginowanych problemów. Jednak w szeroko pojętej administracji zrobić z „igły widły” naprawdę nietrudno.

Twórcza to osoba, która, jest lepsza w swoim działaniu niż sam Salomon. Należy i z pustego. Dostaje czas – na ogół bardzo krótki i musi sobie radzić z wykonaniem zadania. Sama organizuje siły i środki, często napotykać po drodze opór materii, zarówno martwej (sprzęt) jak i żywej (ludzie). Twórcza jest osobą jak najbardziej pozytywnie działającą na zespół, ale często znajdzie się ktoś, komu nie spodoba się zaradność Twórcy. To *Słodka żmijka*. Jak sama nazwa wskazuje jest nad wyraz sympatyczna, krew wyssie, ale dziury nie robi. Kiedy tylko może podrzuca belki, a przynajmniej drzazgi pod nogi i szuka „dziury w całym”. Robi to oczywiście z niesamowitym wdziękiem. Uśmiech nie schodzi z jej twarzy, ale tylko wówczas, gdy widzi szefa i osoby z odpowiednio wysoką pozycją w firmie. Pracowników niższego szczebla postrzega jako plebs.

Maruda nie ma uroku *Żmijki*. To osoba wiecznie niezadowolona z zarobków, zadań i oczywiście z szefa. Czuje się niedoceniona, stworzona do rzeczy wyższych, ważniejszych. Ale co to są zadania ważniejsze?

Szef musi się nieźle napracować, żeby takowe znaleźć. Gdy już się wydaje, że Maruda dzięki docenieniu odpowiednią pracą przeobrazi się z nieoszlifowanego diamentu w brylant, okazuje się, że może ona psuć zespół „od środka”. Dlaczego tak się dzieje? Pracownicy nieustannie narażeni na odbiór negatywnych informacji zaczynają w nie wierzyć.

Permanently powtarzane frazesy typu: wszystko dookoła jest złe, inni mają lepiej, a na dodatek szef się nie stara i w ogóle nie nadaje się na stanowisko kierownicze, zostają uznane przez otoczenie Marudy za prawdy obiektywne. To działa jak znana wszystkim samospełniająca się przepowiednia.

Pozorant to osoba, która robi dużo szumu wokół siebie i swojej pracy – nadzwyczaj ważnej. Na zebraniach podsumowujących ma najdłuższe wystąpienia – co jest odwrotnie proporcjonalne do faktycznych wyników. Jeżeli ma wykonać jakieś zadanie – notabene będące w zakresie jej obowiązków – musi oczywiście wszystkim wokół oznajmić, co to za ważna praca, jak wiele energii w nią włoży i ile czasu to zajmie. Zapewne stworzy harmonogram działań, nawet jeżeli sytuacja tego nie wymaga.

Tuż przed regulaminowym zakończeniem pracy otwiera na oścież swój gabinet, aby wszyscy mieli okazję zobaczyć biurko, na którym piętrzą się stosy papierów (w domyśle „spraw pilnych i ważnych”). Może też na kilka minut przed wyjściem poprosić o wsparcie przełożonego bądź podwładnego. A przecież zgodnie z prawem Parkinsona „praca rozciąga się i zajmuje nam tyle czasu, ile mamy na jej wykonanie”³. Pozorant sprawia wrażenie osoby wiecznie zapracowanej, często zabiera pracę do domu albo zostaje po godzinach. Prawda jest taka, że jest osobą źle zorganizowaną i nie potrafi ustalać priorytetów.

Poza sytuacjami nadzwyczajnymi, a takie zdarzają się w każdym nawet najlepiej zorganizowanych firmach, nie jest wskazane zabieranie pracy do domu. Rolą szefa jest właściwe rozpoznanie, ile czasu zajmuje wykonanie określonych zadań. Kierownik nie powinien mieć wyrzutów sumienia z tego tytułu, że zbyt obarcza podwładnego obowiązkami, jeżeli według jego wiedzy pracę można było wykonać w godzinach służbo-

³ C. N. Parkinson, *Prawo Parkinsona czyli w pogoni za postępem*, Wydawnictwo Bart, Warszawa 2001, s. 13.

wych. Dobrym sposobem na wypromowanie się pozoranta jest pojawienie się w pracy w czasie urlopu. Oczywiście ten spektakl jednego aktora musi obejrzeć szef i inni współpracownicy. Samo przyjście do pracy i nadrobienie zaległych spraw bez wiedzy innych nie miałyby sensu. Grunt to pokazać, że firma nie jest w stanie sprawnie funkcjonować bez pozoranta.

Po przeciwnej stronie bieguny znajduje się *Mrówka*, która wykona zadanie bez zbędnych emocji. Zapytana przez szefa przedstawi rezultat.

Nie będzie opowiadała jak ma to miejsce w przypadku *Pozoranta* jak doszła do celu, jak świetnie poradziła sobie z trudnościami i ile czasu musiała poświęcić na to zadanie. Jednak cytując H. Forda „Kura znosząc jaja gdacze w niebogłosey. Kaczka siedzi cicho. I cały świat je jaja kurze”. Idąc tym tropem, to *Pozorant* sprawia wrażenie lepszego pracownika.

Plotkarz jak sama nazwa wskazuje to „skarbnica wiedzy” o organizacji. Niestety jego zasłyszane informacje, a potem sumiennie puszczone w obieg – często zaledwie ocierają się o prawdę. I tutaj przychodzi mi na myśl piosenka Kayah „Na językach”... „on mi powiedział, że tamten powiedział, że on mi powiedział”. Plotkarz zanim puści w eter wiadomości, ustala, kto kogo zna i kto z kim trzyma. Jego informacje to najczęściej hiobowe wieści, oczywiście odpowiednio zinterpretowane.

Reasumując, warto zastanowić się nad tym, dlaczego postrzegamy współpracowników przez pryzmat sympatii, a nie przez pryzmat **kompetencji i wyników wykonywanej pracy**. Na pewno ma na to wpływ emocjonalne podejście Polaków do wielu spraw. Interesujemy się zdrowiem dzieci, ocenami w szkole, zarobkami czy planami wakacyjnymi współpracowników. To norma, podczas gdy na zachodzie taka wylewność w pracy jest negatywnie postrzegana. Jeżeli inni są dla nas tylko współpracownikami, to mamy większy dystans do ich pracy. Gdy nasze relacje są bardziej osobiste, to kompetencja i praca podwładnych jest często wypadkową sympatii i właściwej pracy.

Heurystyka oceniania, czyli „myślowa droga na skróty” wskazuje na to, że ludziom sympatycznym jesteśmy w stanie przypisać dobre cechy, w tym nawet umiejętności, ale nie ludziom, którzy są dla nas niesympatyczni. Jednak jak dowodzi wiodący europejski ekspert w dziedzinie zarządzania F. Malik – szef nie musi być miły. Powinien natomiast skutecznie zarządzać, wykorzystując wszystkie kanały komunikacji

(rozmawiać z każdym pracownikiem, a nie tylko z pośrednikami), żeby wiedzieć, „w co grają podwładni”. W przeciwnym razie kiedyś może się okazać, jak w baśni Andersena, że król jest nagi. Niezaprzeczalnym jest fakt, że „o efektywności i profesjonalizmie człowieka nie decyduje to czym on jest, lecz jak działa”.⁴

Opisywane tu przypadki pejoratywnych zachowań podwładnych są celowo zgromadzone, ponieważ tylko te miały być analizowane. Zaprezentowane negatywne przykłady nie stanowią reguły. To wyjątki, które jednak generują dużo problemów związanych z ocenianiem pracy członków zespołu, dlatego są tak wdzięcznym przedmiotem analizy.

Literatura

E. Berne, *W co grają ludzie*, PWN, Warszawa 2002.

F. Malik, *Kierować – osiągać – żyć*, MT Biznes Sp. z o.o., Warszawa 2007.

C. N. Parkinson, *Prawo Parkinsona czyli w pogoni za postępem*, Wydawnictwo Bart, Warszawa 2001.

F. Schulz von Thun, *Sztuka zarządzania*, Wydawnictwo WAM, Kraków 2004.

⁴ F. Malik, *Kierować – osiągać – żyć*, MT Biznes Sp. z o.o., Warszawa 2007, s. 45.

ppor. SG Arkadiusz Jezierski

CS SG w Kętrzynie

ZDROWY STYL ŻYCIA

*„Szlachetne zdrowie, nikt się nie dowie,
jako smakujesz aż się zepsujesz...”*

Jan Kochanowski

Już filozofowie ery przedsokratesowej, grecko-rzymscy lekarze tamtych czasów wygłaszali poglądy, że „zachowanie zdrowia wymaga równowagi sześciu wartości, to jest: powietrza i światła, jedzenia i picia, ruchu i odpoczynku, snu i czuwania, wydzielania i wydalania oraz emocji”¹. Współczesna propozycja Światowej Organizacji Zdrowia określa zdrowie, jako „pozytywny stan samopoczucia fizycznego, psychicznego i społecznego, a nie tylko brak choroby czy ułomności”². Wobec tego brak choroby nie oznacza, że jesteśmy zdrowi.

Kształtowanie się stylu życia i zachowań zdrowotnych przebiega przede wszystkim w okresie wzrastania i rozwoju dziecka. Dokonuje się to w procesie socjalizacji, pod wpływem różnorodnych czynników, w tym wzorców przekazywanych przez rodziców, rówieśników, społeczność oraz w bardzo dużej mierze poprzez środki masowego przekazu. Ukształtowane w młodości błędne zachowania trudno zmienić w wieku dorosłym.

Istnieje wiele czynników, które mogą ułatwiać lub utrudniać ludziom zmianę stylu życia. Odgrywają one ważną rolę w zależności od sytuacji, w jakiej się znajdujemy. Problemem kluczowym jest motywowanie ludzi do zmiany. Łatwiej tego dokonać u osób chorych, przebytec zawału serca skłania większość palaczy do rzucenia palenia. Trudniej motywować do zmiany ludzi zdrowych i młodych, nieuskarżających się

¹ J. B. Karski, *Zdrowie i promocja zdrowia*, Warszawa 1980; *Wypisy z wychowania zdrowotnego*, cz. I, red. W. Wrona-Wolny, B. Makowska, B. Jawień, AWF, Kraków 2001, s. 58.

² T. Szewczyk, *Czym jest zdrowie i jego promocja*, „Edukacja i Dialog” nr 2/1997, s. 10.

na żadne dolegliwości. Argumenty, że zmiana zachowań zdrowotnych może ustrzec od występowania choroby w przyszłości są mało skuteczne. „Czynnikiem motywującym do zmiany zachowań zdrowotnych i stylu życia może być presja ze strony rówieśników, rodziny, współpracowników, premia od pracodawcy, np. czas przeznaczony na ćwiczenia fizyczne w czasie godzin pracy itd.”³.

Podstawowym warunkiem do zmiany jest świadomy wybór działania i gotowość do podjęcia wysiłku. Należy uświadomić sobie, jakie korzyści może przynieść nam zmiana. Zmiana nie może być drastyczna i szybka, która może nas zniechęcić, nie możemy traktować jej, jako kary dla siebie ani też poświęcenia dla innej osoby. Nie jest rozwiązaniem rzucenie palenia dlatego, że pojawiło się dziecko w rodzinie. Brak potrzeby i świadomości zmiany prowadzi do tego, że szukamy alternatywy – pójdę zapalić na balkon. Obudzenie w sobie potrzeby zmiany może wywołać osoba płci przeciwnej, której chcemy się podobać i być dla niej atrakcyjni, skłania nas do dbania o wygląd zewnętrzny, o nasze ciało.

Potrzebę zmiany można u siebie zaobserwować, gdy zaczyna się sezon letni. Zdejmujemy ciężkie ubrania, które do tej pory skutecznie maskowały nasze niedoskonałości. Chcielibyśmy się wtedy „tego” jak najszybciej pozbyć. Mężczyźni zazwyczaj chodzą wtedy na siłownię, kobiety zaczynają stosować rozliczne diety. Zapał jest duży, ale krótki. Brak szybkich wyników naszej pracy powoduje niechęć i przyzwyczajenie się do naszego stanu, do naszej sytuacji. „Mam już 40 lat wiecznie ciała nastolatka nie będę mieć” – te słowa mają nas wytłumaczyć z tej sytuacji.

Jednym z elementów zdrowego stylu życia jest aktywność ruchowa. Wpływa na poprawę podstawowych cech motorycznych jak: siła, szybkość i wytrzymałość. Wzmoczona aktywność ruchowa wpływa na poprawę struktury umięśnienia organizmu, co również ma ogromne znaczenie dla stabilizacji układu kostnego. Trening wzmacnia i stabilizuje stawy.

Zdrowotne walory ruchu to także zmiany w układach wewnętrznych. „Poddany systematycznym ćwiczeniom organizm doskonali funk-

³ B. Woynarowska, *Zdrowie, edukacja do zdrowia, promocja zdrowia*, [w:] *Biologiczne i medyczne podstawy rozwoju*, red. A. Jaczewski, Wyd. Akademickie ŻAK, Warszawa 2001; *Kształtowanie się stylu życia i zachowań zdrowotnych, Wypisy z wychowania zdrowotnego*, cz. I, op. cit., s. 51.

cjonowanie wątroby, gruczołów dokrewnych, gospodarkę hormonalną i enzymatyczną. Poprawia się system obronny, wzrasta odporność organizmu. Szczególnie cenne są zmiany powodujące usprawnianie procesów oddychania, gdyż mają one decydujący wpływ na wydolność i sprawność człowieka”⁴. Umiarkowany wysiłek fizyczny hamuje starzenie się mózgu, zapobiega nadciśnieniu tętniczemu, zapobiega żylakom kończyn dolnych, zapobiega otyłości, wspomaga odchudzanie, zapobiega nowotworowi piersi i jelita grubego, poprawia sylwetkę i samopoczucie, pomaga w walce z nałogami, opóźnia procesy starzenia.

Już Wojciech Oczko, medyk z XVI wieku, doceniał rolę wysiłku fizycznego, stwierdzając, że: „Ruch jest w stanie zastąpić prawie każdy lek, ale wszystkie leki razem wzięte nie zastąpią ruchu”.

Najkorzystniejszy wpływ na rozwój zdrowia ma trening o charakterze wytrzymałościowym, a formą ruchu jest bieg na świeżym powietrzu. Trening trzy razy w tygodniu w czasie 30-40 minut dziennie powinien odbywać się przy intensywności tętna około 130.

Wysiłek fizyczny stymuluje również psychiczną sferę człowieka. Wspomaga sprawność intelektualną, zmniejsza stan napięć stresowych, daje odprężenie, poprawia życie płciowe, ułatwia procesy adaptacyjne, poprawia samopoczucie, daje nam więcej pewności siebie.

Kolejnym elementem zdrowego stylu życia jest odżywianie. Odpowiednia dieta odgrywa kluczową rolę dla stanu naszego zdrowia. Ważne, by jeść dużo warzyw, owoców, ryb, produktów o wysokiej zawartości błonnika, jak np. otręby owsiane, tłuszcze zwierzęce zastępować olejami roślinnymi. Otręby są w stanie w znacznym stopniu przyczynić się do poprawy naszego zdrowia. Zaleca się je szczególnie osobom z nadciśnieniem, wysokim poziomem cholesterolu oraz cukru we krwi czy z problemami układu pokarmowego. Otręby to także bogate źródło witamin oraz mikro- i makroelementów, fosforu, potasu, cynku, magnezu czy wapnia. Należy również codziennie dostarczać organizmowi odpowiednią ilość płynów – przynajmniej 2 litry, najlepiej wody niegazowanej.

Powinniśmy unikać tłustych mięs, alkoholu i jadać 4-5 razy w ciągu dnia. Czytajmy etykiety na produktach, rezygnujmy z tych, które zawierają sztuczne składniki. Rezygnujmy z posiłków rzadkich a obfitych,

⁴ W. Szukalski, *Zdrowotne walory aktywności ruchowej*, „Lider”, nr 1/ 2001.

ciężkostrawnych i pozbawionych wartości odżywczych. Absolutnie zero fast foodów!

Proces dbania o swoje zdrowie jest efektem pracy długofalowej, która musi stać się naszym stylem życia. Zatem, jeśli trzymamy się zdrowej diety i mamy sprawne ciało, mamy ogólnie lepsze samopoczucie.

Nasz umysł jest aktywniejszy, a my sami lepiej śpimy, lepiej radzimy sobie ze stresem i jesteśmy odporniejsi na choroby. Nie ulega żadnej wątpliwości, że stymulacja ruchowa przyspiesza rozwój motoryczny oraz że ruch przyczynia się do prawidłowego rozwoju funkcji i struktur naszego organizmu. Nie tylko odpowiedni poziom aktywności ruchowej, lecz także zapewnienie odpowiednich składników energetycznych warunkuje utrzymywanie się wysokiej wydolności organizmu.

Rodzaj i ilość pożywienia łącznie z płynami, wpływa nie tylko na stan zdrowia, ale także na sposób znoszenia i wykonywania aktywności fizycznej, są niezbędne i wpływają na prawidłowy rozwój oraz zdrowie człowieka.

chor. sztab. SG Edward Milewski

CSSG w Kętrzynie

Milosz Filipowiak

Archiwum SG w Szczecinie

STRAŻ GRANICZNA NA RÓWIEŃSZCZYŹNIE W 72. ROCZNICĘ WRZEŚNIA 1939 ROKU*

W dniach 17-18 września 2011 roku funkcjonariusze Straży Granicznej oraz członkowie Stowarzyszenia Weteranów Polskich Formacji Granicznych odbyli podróż historyczno-patriotyczną do miejscowości Tynne, Równe i Zdołbunów na Ukrainie. Zakwaterowaniem zajęli się księża z parafii rówieńskiej, mieszczącej się w dawnym kościele garnizony oraz Towarzystwo Miłośników Wołynia i Polesia – Oddział Olsztyn. Teren, po którym miała się poruszać delegacja jest wyjątkowy, gdyż właśnie tam toczyły się walki w 1939 r. na odcinku fortyfikacji obsadzonych przez Korpus Ochrony Pogranicza.

Ich historia rozpoczęła się jednak dużo wcześniej, kiedy budowane od 1928 r. przez Sowieców umocnienia były traktowane z dużą uwagą przez polskich wojskowych. Dlatego też rozpoczęto studia operacyjno-terenowe, które miały na celu wypracowanie założeń budowy fortyfikacji po stronie polskiej w oparciu o strukturę terenu, naturalne przeszkody oraz wykorzystanie umocnień niemieckich i austriackich z I wojny światowej. W wyniku gier strategicznych ustalono przewidywalny kierunek natarcia sił sowieckich: Baranowicze – Białystok, Równe – Lublin, Tarnopol – Lwów, co wyznaczało wyjątkową rolę odcinkowi „Sarny”. Jego zadaniem miało być zatrzymanie i opóźnienie nieprzyjaciela w celu wyprowadzenia kontruderzenia skrzydłami. Do osiągnięcia tego celu należało działać w oparciu o umocnienia stałe rozciągające się od jeziora Somino do Horynia. Zakładano, iż do 1940 na Polesiu będą wzniesione następujące liczby schronów bojowych: odcinek "Hancewicze" (długość 120

* Fot. pochodzą z prywatnych zbiorów ppłk. SG Jana Nikołajuka i chor. sztab. SG Edwarda Milewskiego.

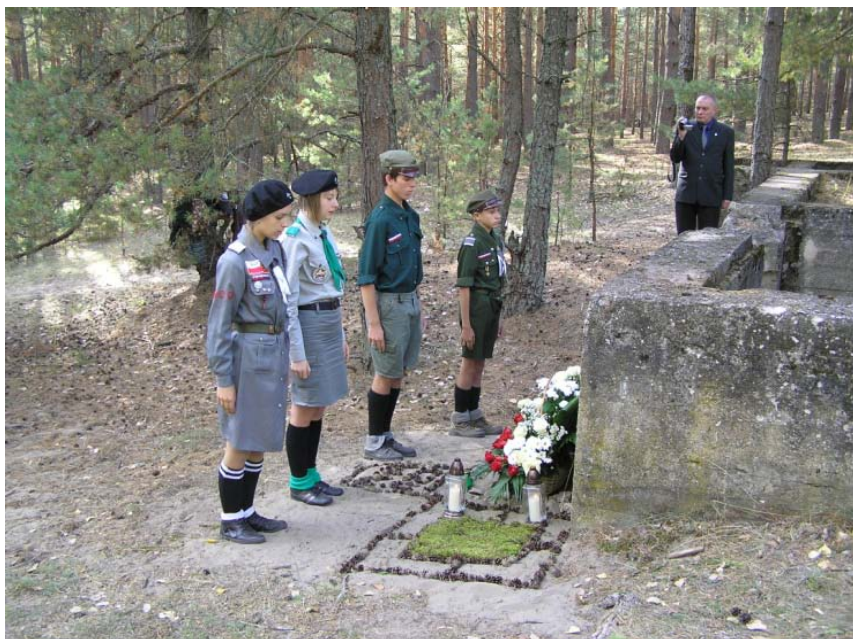
km) – 175 obiektów; odcinek "Łuniniec" (długość 140 km) – 127 obiektów; odcinek "Sarny" (długość 170 km) – 358 obiektów. Inspektor Armii generał broni Kazimierz Sosnkowski w roku 1936 szacował uzbrojenie fortyfikacji na 114 dział, w tym 70 tradytorowych (wyłącznie do ognia bocznego) i 44 w wieżach pancernych, 700 ckm, 430 rkm, oraz 100 moździerzy ukrywanych w schronach, prowadzących ogień z pozycji polowych. Wzrastające napięcia w stosunkach polsko-niemieckich spowodowały, że przeniesiono nacisk na budowę umocnień granicy z III Rzeszą. Na odcinku „Sarny” wybudowano 188 schronów bojowych, a na innych pozostały w sferze studium. Z części schronów zdemontowano część uzbrojenia, które wysłano na zachód, w innych brakowało elementów wyposażenia.

W dniu 17 września 1939 r. około godziny 3.00 (5.00 czasu moskiewskiego) wojska sowieckie przekroczyły na całej długości granicę polską. Na obszarze południowego Polesia i Wołynia wdarła się Północna Grupa Armijna komdiwa Sowieckich, wspierana przez oddziały 19. i 20. Okręgu Pogranicznego. Na północ od Słuczy granicę przekroczyła 60 DS, posuwając się na Tyszycę i Tynne. Na stacjach w Sarnach i Niemowiczach 17 września rano przystąpiono do rozładowywania transportów z polskimi baonami fortecznymi, które miały wyjechać na front walki z Niemcami. W ciągu następnych dni plutony przygotowywały fortyfikacje do walki, nawiązywano łączność uzupełniano zapasy amunicji.

W dniach 19-21 września toczyły już się walki na głównej linii fortyfikacji. Armia Czerwona stosowała taktykę doprowadzenia do złamania systemu ogni zaporowych obrony, związania schronów bojowych walką bezpośrednią oraz paraliżowania ich ogniem artylerii i dział czołgowych. Jednocześnie następowało zneutralizowanie sąsiednich odcinków, przez wiązanie ich walką ogniową. Saperzy sowieccy podkładali ładunki bezpośrednio pod wejścia do schronów, aby umożliwić piechocie wtargnięcie do ich wnętrza. W przypadkach, gdy było to niemożliwe, schrony podpalano przy użyciu czołgów chemicznych typu OT-26, OT-130, osłanianych przez czołgi T-26. Mimo przewagi nieprzyjaciela oraz niedostatków obrony, 4. kompania w obronie sektora "Tynne" wiązała walką 224 ps, razem z baonem 76 pp wstrzymała marsz 60 DS w stosunku do pozostałych jednostek 5 A o 3-5 dni, a jednocześnie umożliwiła bezpieczne wycofanie sił głównych pułku KOP "Sarny" i połączenie ich z wojskami

grupy gen. bryg. W. Orlik-Rückemanna. W tym czasie części załóg schronów udało się także przebić przez pierścień wojsk sowieckich i połączyć z siłami głównymi. Tam w jednym z bunkrów poległ m.in. ppor. Jan Bołbott.

W dniu 17 września 2011 r. delegacja zwiedziła bunkier bojowy w miejscowości Antonówka, a następnie udała się do m. Tynne nad rzeką Słucz, gdzie odbyły się uroczystości związane z 72. rocznicą napaści Rosji Sowieckiej na Polskę. Harcerski program obchodów zaprojektował podharcistrz Krzysztof Gargas z Olsztyna oraz Komendant Hufca „Wołyń” podharcistrz Aleksander Radica, którzy z harcerzami Harcerstwa Polskiego na Ukrainie i z Polski wraz z delegacjami przybyłymi z Polski złożyli symboliczną wiązkę kwiatów przy wysadzonym bunkrze 4. kompanii Baonu Fortecznego KOP „Sarny”, na którym znajduje się tablica pamiątkowa „*W hołdzie żołnierzom Korpusu Ochrony Pogranicza poległym we wrześniu 1939 r., Harcerki i Harcerze Harcerstwa Polskiego na Ukrainie ZHR*”.

W trakcie uroczystości uhonorowano Pamiątkową Odznaką KOP, nadawaną przez Stowarzyszenie Weteranów Polskich Formacji Granicznych, p. Anatola Sulika, który od dwudziestu lat opiekuje się polskimi cmentarzami na Ukrainie. Wydarzenie to miało szczególny wymiar, gdyż jest on krewnym generała Nikodema Sulika, który we wrześniu 1939 roku dowodził rejonem umocnionym.

Delegacja zapoznała się następnie z wystawą fotogramów, poświęconą umocnieniom nad rzeką Słucz. Ekspozycja mieści się w Pałacu Małyńskich, w którym stacjonował sztab jednostki fortecznej a aktualnie jest w zarządzie miejscowej szkoły. Kolejnym miejscem, do którego udała się delegacja, był bunkier bojowy KOP umiejscowiony we wsi obok cerkwi.

Wieczornicy harcerskiej przy ognisku towarzyszyły natomiast wspomnienia i opowieści historyczne, które były prawdziwą lekcją historii dla najmłodszych uczestników. Przedstawiciel Centralnego Ośrodka Szkolenia Straży Granicznej w Koszalinie ppłk SG dr Wojciech Grobelski (harcemistrz) zapoznał zgromadzonych zuchów i harcerzy z tradycjami polskich formacji granicznych.

Następnego dnia w m. Równe, podczas uroczystej mszy świętej w kościele pod wezwaniem świętych Apostołów Piotra i Pawła i Miłosierdzia Bożego celebrowanej przez ks. Inf. dr. Juliana Żołnierkiewicza z Olsztyna, odbyło się przekazanie sztandaru Hufcowi Harcerskiemu „Wołyń”, ufundowanego przez Towarzystwo Miłośników Wołynia i Polesia – Oddział Olsztyn, wsparte przez Urząd Marszałkowski Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie.

Po mszy odbyła się defilada uczestników uroczystości, jak również funkcjonariuszy Straży Granicznej, na cmentarz w Równem do grobu ks. hm. Mariana Luzara (przedwojennego naczelnego kapelana ZHP), przy którym odbył się harcerski apel poległych, a następnie delegacje złożyły wieńce i zapaliły znicze.

W uroczystościach wzięli udział między innymi: wicekonsul Konsulatu Generalnego Rzeczypospolitej Polskiej w Łucku Krzysztof Wasilewski oraz wicemarszałek Województwa Warmińsko-Mazurskiego p. Anna Wasilewska. Centrum Szkolenia Straży Granicznej w Kętrzynie reprezentował chor. sztab. SG Edward Milewski, Podlaski Oddział Straży Granicznej – ppłk SG Jan Nikołajuk, Centralny Ośrodek Szkolenia Straży Granicznej w Koszalinie – ppłk SG dr Wojciech Grobelski, Archiwum Straży Granicznej w Szczecinie p. Miłosz Filipowiak. Grupie Stowarzyszenia Weteranów Polskich Formacji Granicznych przewodniczył Prezes p. Waldemar Bocheński oraz Wiceprezes płk SG rez. Kajetan Szczepański.

Ppor. Jan Bołbott – urodził się 28 kwietnia 1911 roku w Wilnie w rodzinie urzędników kolejowych. Ojciec Jan Bołbott (ur. 1882 r.) pracował w Dyrekcji Okręgowej Polskich Kolei Państwowych w Wilnie, gdzie osiągnął stanowisko starszego asesora, zmarł w 1937 r. Matka Bronisława z Wilczyńskich (ur. W 1889 r. w Wilnie) była urzędniczką kolejową.

W latach 1915-1919 rodzina Bołbottów przebywała w Rosji, dokąd została ewakuowana. Po powrocie do Wilna zamieszkali przy ul. Wiwulskiego 12/12. Pod względem materialnym rodzinie Bołbottów nie wiodło się najlepiej. Na trudności finansowe nałożyły się poważna choroba matki, a wcześniej zwolnienie jej z pracy. W 1921 roku Jan Bołbott rozpoczął naukę w Gimnazjum im. Króla Zygmunta w Wilnie, gdzie kolegą szkolnym był Czesław Miłosz.

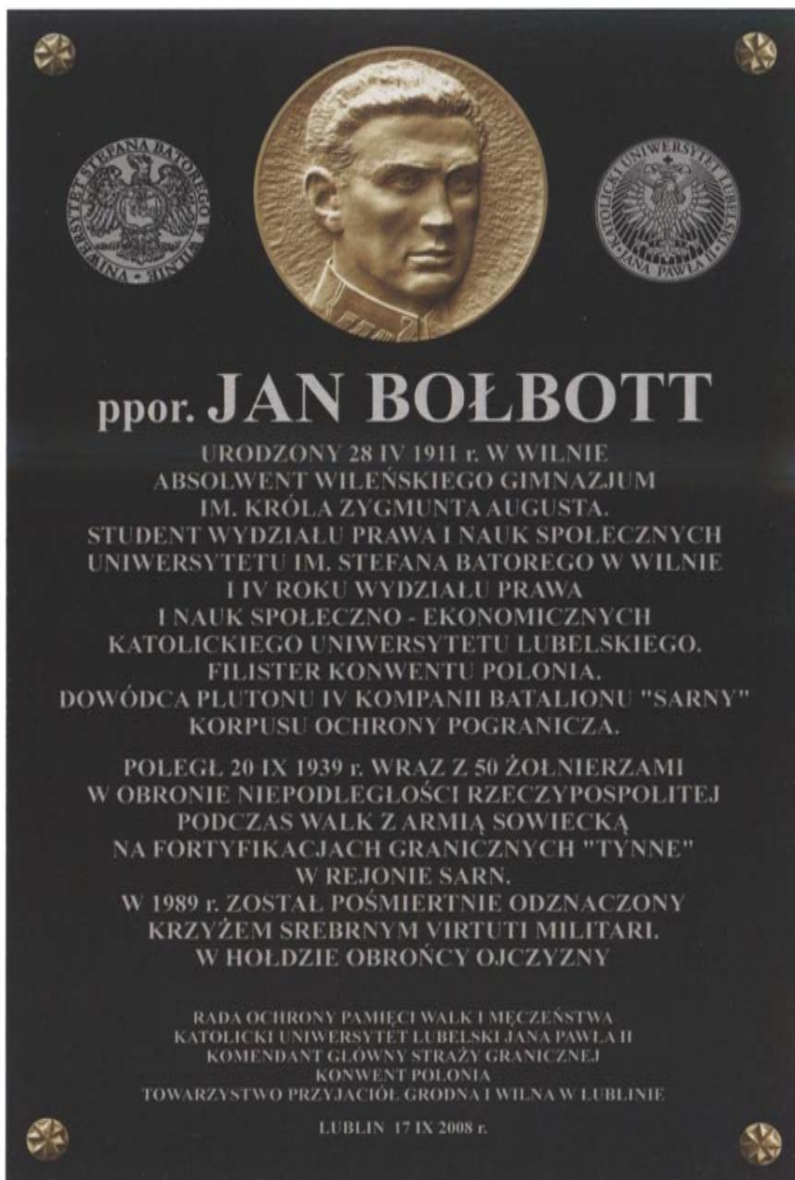
W dniu 4 czerwca 1930 roku otrzymał świadectwo dojrzałości. Również w 1930 roku rozpoczął studia prawnicze na Wydziale Prawa i Nauk Społecznych Uniwersytetu im. Stefana Batorego w Wilnie. Studia komplikowały bardzo trudne warunki materialne spowodowane ciężką i długotrwałą chorobą ojca, dlatego był zmuszony do podjęcia pracy.

19 września 1934 roku został wcielony jako legionista do 6. Pułku Piechoty Legionów w Wilnie, gdzie ukończył kurs podchorążych rezerwy z wynikiem bardzo dobrym i uzyskał stopień plutonowego. 1 października przeniesiono go do rezerwy.

W 1935 r. wyjechał z Wilna do Lublina, podejmując studia prawnicze na Wydziale Prawa i Nauk Społeczno-Ekonomicznych Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. Na czwartym roku studiów złożył pracę magisterską pt. „Zasady nabycia i utraty obywatelstwa w prawie polskim”. Niestety do obrony pracy nie doszło. W 1936 r. został powołany na ćwiczenia wojskowe do 6. Pułku Piechoty Legionów w Wilnie, gdzie otrzymał stopień sierżanta. W dniu 1 stycznia 1937 roku mianowano go podporucznikiem rezerwy.

W sierpniu 1939 r. ppor. Jan Bołbott został zmobilizowany i przydzielony do Batalionu Fortecznego „Sarny”, wchodzącego w skład Pułku Korpusu Ochrony Pogranicza „Sarny” pod dowództwem ppłk. Nikodema Sulika.

Podporucznik Jan Bołbott dowodził plutonem Korpusu Ochrony Pogranicza, który – podczas sowieckiej agresji na Polskę 17 września 1939 r. – bronił fortyfikacji w miejscowości Tynne. Żołnierze KOP nie tylko stawili opór, ale również zadali najeźdźcom dotkliwe straty. Żołnierze mając świadomość kończącej się amunicji, odrzucili propozycję poddania się. 20 września 1939 r. ppor. Jan Bołbott wraz z 49 żołnierzami zginął, gdy sowieci podpalili fortyfikacje „Tynne”.

Ponadto 1 czerwca 1989 Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej na Uchodźstwie Ryszard Kaczorowski odznaczył pośmiertnie Jana Bołbotta Krzyżem Srebrnym Orderem Virtuti Militari. 25 września 2004 imię ppor. rez. Jana Bołbotta otrzymała Strażnica Straży Granicznej w Dołhodobrodach (aktualnie Placówka Nadbużańskiego Oddziału Straży Granicznej). 17 września 2008 w Lublinie, w budynku Collegium Iuridicum Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II przy ulicy Spokojnej, została odsłonięta tablica upamiętniająca Jana Bołbotta. 17 grudnia 2009 Rada Miasta Lublina nadała jednej z ulic miasta imię Jana Bołbotta.

Literatura:

T. Rodziewicz, *Ppor. Jan Bolbott (1911 – 1939)*, Lublin 2008.

Z. Pruski, *Bastion Polesie. Polskie fortyfikacje na Polesiu w latach 1920-1938*, Wydawnictwo Forteca, Przasnysz 2000.

ppłk SG Wojciech Zawadzki

CS SG w Kętrzynie

40. JUBILEUSZOWY OGÓLNOPOLSKI RAJD GÓRSKI „SZLAKAMI OBRONCÓW GRANIC” BIESZCZADY 2011 ROKU¹

„Bieszczady – góry o przebogatej historii, owiane masą legend, pretendujące do miana najbardziej romantycznych gór Polski. Ich granice na zachodzie wyznacza Przełęcz Łupkowska 640 m n.p.m., a na wschodzie Przełęcz Wyszkowska 930 m n.p.m.. Obecnie na terenie Polski znajdują się jedynie tzw. Bieszczady Zachodnie, które od Bieszczad Wschodnich oddziela Przełęcz Użocka 853 m n.p.m., która leży na granicy Polski i Ukrainy. Z Przełęcz Użockiej wypływają źródła największej bieszczadzkiej rzeki Sanu. Południowa część Bieszczad znajduje się natomiast na terenie Słowacji i zwana jest Górami Bukowskimi (Bukovske Vrchy).

Do czasów panowania króla Kazimierza Wielkiego tereny te należały do Rusi, a do Polski zostały przyłączone właściwie dopiero za panowania królowej Jadwigi w roku 1387. W tamtych czasach pozostawały zupełnie niezamieszkałe. Dopiero w wieku XV i XVI poprzez proces tzw. kolonizacji wołoskiej zaczęto zaludniać góry. Tereny doliny Sanu, na których obywatel się rajd, przypadły we władanie znamienitej szlacheckiej rodzinie Kmitów, którzy lokowali tu wsie i miasteczka. Ludność zamieszkującą Bieszczady do końca II wojny światowej zwano Bojkami.

Była to społeczność ukształtowana poprzez wymieszanie się ludności rusińskiej i wołoskiej. Od ludności polskiej różnili się oni przede wszystkim religią – w zdecydowanej większości byli grekokatolikami lub prawosławnymi.

Koniec II wojny światowej przyniósł zmianę ukształtowanej ponad 550 lat temu – za panowania królowej Jadwigi – wschodniej granicy polski. San stał się rzeką graniczną, a połowa Bieszczad – tzw. Bieszczady Wschodnie – z najwyższym szczytem Bieszczad Pikuj 1408 m n.p.m. stały się częścią ZSRR, a obecnie należą do Ukrainy. Koniec II wojny światowej stał się jednocześnie końcem zamieszkiwania na terenie Bieszczad ludności

¹ Autorami wszystkich zdjęć są członkowie Kola PTTK „Bazanty” biorący udział w Rajdzie.

Bojkowskiej. Najpierw wymiana ludności pomiędzy PRL i USRR w latach 1945-1946, a następnie Akcja „Wisła” w roku 1947 sprawiły, że tereny Bieszczad opustoszały na okres 10 lat. Wydarzenia te to bodaj najbardziej tragiczny okres w historii Bieszczad. Wysiedleniami objęto wszystkich mieszkańców, którzy nie byli wyznania rzymskokatolickiego. Blisko pół miliona ludzi pod przymusem musiało się przenieść na tereny USRR, a ci którzy pozostali zostali wysiedleni w 1947 r. na tzw. „ziemie odzyskane”. Mało kto wie, że „dzikie” dziś Bieszczady przed wojną były terenem przeludnionym. Dziś w Ustrzykach Górnych mieszka ok. 100 mieszkańców, a przed wojną mieszkało tu ponad 500 osób. W Brzegach Górnych, w których obecnie jest tylko leśniczówka, przed wojną mieszkało ponad 500 osób. Wiele wsi po wojnie dosłownie przestało istnieć: Beniowa – kiedyś ok. 600 mieszkańców, Dźwiniacz – ponad 1200 mieszkańców, Sianki – ok. 800 osób itd. Koniec II wojny światowej to w Bieszczadach również czas walki z tzw. bandami UPA. Obecnie ukazuje się wiele artykułów i książek na ten temat. Ocenę tych wydarzeń pozostawiamy czytelnikom.

Po tragicznych latach powojennych w Bieszczadach zapanowała niemal zupełna cisza. Przez wiele lat prawie nikt tu nie mieszkał, pola uprawne ponownie porosły lasy, a w wielu miejscach śladem po dawnych mieszkańcach pozostały jedynie drzewa owocowe. Dopiero pod koniec lat pięćdziesiątych bieszczadzkie ścieżki dla turystyki zaczęli przecierać Władysław Krygowski i Edward Moskała, którzy dosłownie z siekierą w rękę wytyczyli bieszczadzki odcinek Głównego Szlaku Beskidzkiego im. Kazimierza Sosnowskiego (kolor czerwony).

Po wybudowaniu pierwszej utwardzonej drogi tzw. Dużej Obwodnicy Bieszczadzkiej w 1962 r. w Bieszczady ruszyły niezliczone wycieczki szkolne i zakładowe. W latach siedemdziesiątych XX w. odbywały się tu rajdy, w których brały udział tysiące uczestników.

Od roku 1973 znaczna część Bieszczad została objęta ochroną poprzez utworzenie Bieszczadzkiego Parku Narodowego, którego siedziba mieści się obecnie w Ustrzykach Górnych. Na terenie Bieszczadzkiego Parku Narodowego ochroną objęto wiele rzadkich gatunków zwierząt. Symbolem BPN jest ryś, ponadto występują tu żbiki, wilki, niedźwiedzie, żubry, bardzo rzadkie orły przednie czy orliki krzykliwe. W lecie na bieszczadzkich połoninach należy uważać na wygrzewające się na słońcu

zmije zygzakowate, a w dolinie Sanu można spotkać tylko tu występującego na terenie Polski węża eskulapa.

W 1992 r. Bieszczadzki Park Narodowy wszedł w skład pierwszego na świecie Międzynarodowego Rezerwatu Biosfery UNESCO „Karpaty Wschodnie” złożonego z: Bieszczadzkiego Parku Narodowego, Parku Krajobrazowego Doliny Sanu i Ciśniańsko-Wetlińskiego Parku Krajobrazowego po stronie polskiej, Parku Narodowego Połoniny po stronie słowackiej i Użańskiego Parku Narodowego oraz Nadsańskiego Regionalnego Parku Krajobrazowego na Ukrainie.

Baza rajdu, Ustrzyki Górne, to wieś lokowana przed rokiem 1580. Nazwa wsi pochodzi od słowa „ustnik” oznaczającego w języku ukraińskim miejsce zbiegu 3 potoków, czyli w Ustrzykach Górnych: Wołosatki, Terebowca i Rzeczycy. Obecnie to niewielka wioska, ale w wakacje nagle robi się tu tłoczno, gdyż Ustrzyki Górne to główna baza wypadowa na najczęściej uczęszczane bieszczadzkie pasma – Połoninę Caryńską, tzw. Gniazdo Tarnicy czy Małą i Wielką Rawkę.

Niegdyś na terenie stojącego obecnie Hotelu Górskiego stało stare schronisko PTTK, po którym pozostał jedynie tzw. Zielony Domek, w którym znajduje się muzeum turystyki Górskiej. Z dawnej zabudowy Ustrzyk nie zostało nic. Dawne budynki spłonęły w 1946 r. Jediną zachowaną pamiątką przedwojennych Ustrzyk Górnych jest mostek nad Wołosatym (tuż za ogrodzeniem Hotelu Górskiego PTTK), przez który obecnie prowadzi czerwony szlak na Połoninę Caryńską. Mostek ten to pozostałość po kolejce wąskotorowej zbudowanej w latach 1900-1904 o długości ok. 45 km, którą transportowano drewno z okolic Ustrzyk Górnych przez Bereżki, Stuposiany, Muczne i Tarnawę Niżną do stacji kolei normalnotorowej w Sokolikach Górskich. W związku z wielkim kryzysem ekonomicznym lat trzydziestych XX wieku zbankrutowali właściciele opisywanej kolejki, co doprowadziło do rozebrania jej torowiska w latach 1934-1936 i sprzedania taboru po cenie złomu².

² Infor. o terenie rajdu oprac. Piotr Spłocharski, przewodnik, jeden z sędziów tras rajdowych.

„W swojej 40-letniej historii nazwa rajdu ulegała zmianom. Używano m.in. niżej wymienionych określeń:

- Rajd Górski „Szlakiem Walk i Służby Żołnierzy Wojsk Ochrony Pogranicza”,
- Rajd „Szlakami Walk Żołnierzy WOP”,
- Rajd Górski „Szlakiem Walk Żołnierzy WOP”,
- Rajd „Szlakiem Walk Żołnierzy WOP”.

Różnice tych określeń miały więc charakter czysto formalny i zależały od tego, kto był autorem regulaminu rajdowego. Zmiana nazwy rajdu na początku lat 90-tych XX w. była natomiast konsekwencją transformacji ustrojowej po 1989 r. – likwidacji struktur Wojsk Ochrony Pogranicza i powołania w ich miejsce Straży Granicznej. Stąd też od tego czasu datuje się aktualnie obowiązującą nazwę rajdu – Ogólnopolski Rajd Górski „Szlakami Obrońców Granic”.

Bieszczady były miejscem, w którym odbył się pierwszy rajd pod nazwą Ogólnopolski Rajd Bieszczadzki „Szlakami Walk Karpackiej Jednostki WOP” w dniach 30.05.-04.06.1972 roku z bazą w Jasielu i Końcańcu.

Potem jeszcze kilkakrotnie Bieszczady gościły rajd na swoim terenie: 1973 r., 1983 r., 1989 r., 1997 r., 2004 r. i 2011³.

Uczestnicy tegorocznego rajdu mieli okazję wędrować różnymi szlakami turystycznymi (czerwony niebieski, żółty, zielony) oraz ścieżkami dydaktycznymi i przyrodniczymi. Przygotowane trasy turystyczne na poszczególne dni rajdu umożliwiły przejście przez najwyższe szczyty Bieszczad po stronie polskiej: Tarnica 1346 m n.p.m., Halicz 1333 m n.p.m., Wielka Rawka 1304 m n.p.m., Szeroki Wierch 1293 m n.p.m., Rozsypaniec 1280 m n.p.m., Mała Rawka 1272 m n.p.m., Połonina Caryńska 1239 m n.p.m., Połonina Wetlińska (Chatka Puchatka) 1232 m n.p.m., a także odwiedzić kilka znanych schronisk: „Chatka Puchatka”, „Koliba” czy „Bacówka Pod Małą Rawką”.

Celem Rajdu było uczczenie pamięci żołnierzy i funkcjonariuszy poległych w ochronie granic państwowych Polski, poznanie piękna przyrody i kultury Bieszczad oraz zasad ekologicznego współistnienia, doskonalenie umiejętności uprawiania pieszej i rowerowej turystyki górskiej, propagowanie zasad bezpieczeństwa w rowerowym ruchu turystycznym, propagowanie uprawiania sportów obronnych w tym nabywania umiejętności orientowania się oraz poruszania w trudnym terenie górskim.

Komitet Honorowy 40. Ogólnopolskiego Rajdu Górskiego „Szlakami Obrońców Granic” Bieszczady 2011 r. stanowili: minister spraw wewnętrznych i administracji – przewodniczący, komendant główny Straży Granicznej, komendant główny Policji, prezes Zarządu Głównego PTTK, przewodniczący KKW NSZZ Funkcjonariuszy Straży Granicznej, przewodniczący Zarządu Głównego NSZZ Policjantów, komendant Bieszczadzkiego Oddziału Straży Granicznej, komendant wojewódzki Policji w Rzeszowie, komendant Placówki Straży Granicznej w Ustrzykach Górnych, komendant powiatowy Policji w Ustrzykach Dolnych, wójt Gminy Lutowiska.

³ Infor. na podstawie okolicznościowej publikacji 40. Jubileuszowy Ogólnopolski rajd Górski „Szlakami Obrońców Granic” oprac. przez wieloletniego uczestnika, a potem sędziego tras rajdowych Kazimierza Pardyaka.

Organizatorami rajdu byli:

- Komenda Główna Straży Granicznej,
- Komenda Główna Policji,
- Komisja Turystyki w resorcie Spraw Wewnętrznych i Administracji,
- Komitet Organizacyjny Ogólnopolskiego Rajdu Górskiego „Szlakami Obrońców Granic”.

Koło PTTK „Bażanty” przy Centrum Szkolenia Straży Granicznej w Kętrzynie reprezentowały dwie drużyny w składzie:

- kol. Laurencja Błaszczyńska,
- kol. Bogusława Marszałek,
- kol. Małgorzata Milewska,
- kol. Joanna Guz-Piątek,
- kol. Marek Mikołajczyk,
- kol. Stanisław Milewski,
- kol. Edward Milewski,
- kol. Andrzej Dzieszkiewicz,
- kol. Paweł Guz,
- kol. Paweł Korowaj,
- kol. Wojciech Marszałek,
- kol. Artur Marszałek,
- kol. Dominik Marszałek,
- kol. Marian Stanisławski,
- kol. Wojciech Zawadzki.

W 40. Ogólnopolskim Rajdzie Górskim „Szlakami Obrońców Granic” Bieszczady 2011 r. uczestniczyło 35 drużyn pieszych i 1 drużyna rowerowa (niesklasyfikowana) reprezentujące środowiska służb mundurowych Policji, Straży Granicznej, Centralnego Biura Śledczego, Ministerstwa Obrony Narodowej oraz emerytów tych służb. Łącznie udział wzięło około 300 turystów.

Najlepszymi śpiewakami w konkursie piosenki turystycznej okazali się członkowie drużyny „Szwędaczek” z Komendy Powiatowej Policji w Sieradzu. W konkursie strzeleckim najlepszy był Stanisław Bodecki, przedstawiciel drużyny „Szwędaczek” z Komendy Powiatowej Policji w Sieradzu. W klasyfikacji drużyn pieszych I miejsce i puchar ministra spraw wewnętrznych i administracji zdobyła drużyna „Cieniasy” z Ko-

mendy Powiatowej Policji w Częstochowie, która wyprzedziła na podium drużyny: „Fregata” I z Kaszubskiego Dywizjonu SG w Gdańsku i „Boby” z Komendy Powiatowej Policji w Drawsku. W klasyfikacji łącznej „Statuetka Pogranicznika dla 2-ch drużyn z najlepszą punktacją łączną” przypadła w udziale drużynom „Fregata I i II z Morskiego Oddziału Straży Granicznej.

Drużyny Koła PTTK „Bażanty” przy CSSG w Kętrzynie uplasowały się na V i XII miejscu. „Bażanty” w trakcie trwania 40. Rajdu „wychodziły, wyśpiewały i wystrzelały” Puchar komendanta głównego Policji oraz Puchar przewodniczącego Zarządu Głównego NSZZ Policjantów.

Członkowie Koła PTTK „Bażanty” przy CSSG zdobyli w trakcie tego Rajdu 4 odznaki Górskiej Odznaki Turystycznej: 2 w stopniu popularnym, 1 w stopniu małym brązowym 1 w stopniu małym srebrnym. Ponadto 8 członkom naszego koła PTTK przyznano Odznakę Turystyczną „60-lecia PTTK”.

Uroczystość zakończenia 40. Ogólnopolskiego Rajdu Górskiego „Szlakami Obrońców Granic” Bieszczady 2011 r., wręczenia nagród odbyła się w obecności Komitetu Honorowego Rajdu i zaproszonych gości.

Fot. Najmłodszy uczestnik Rajdu Górskiego

W dniu zakończenia Rajdu w obecności wszystkich uczestników miała miejsce bardzo miła uroczystość. Naszemu najmłodszemu koledze Stanisławowi Milewskiemu, liczącemu 20 miesięcy, została wręczona legitymacja członkowska PTTK przez prezesa Zarządu Głównego PTTK Lecha Drożdżyńskiego.

OPINIE I RECENZJE

ppłk SG Andrzej Biernacki

CSSG w Kętrzynie

J. Alcader, *Prawdziwe oblicze islamu*, Wydaw. ANTYK Marcin Dybowski, Komorów 2010, ss. 370.

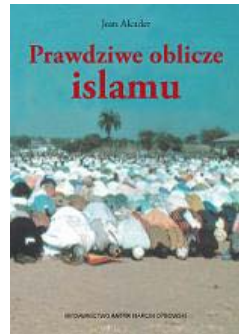
Niedawno ukazała się w Polsce od dawna oczekiwana publikacja pt. *Prawdziwe oblicze islamu*. Pomimo iż od jej francuskiej premiery upłynęło już pięć lat, to nadal jest to wyjątkowa pozycja, bowiem jej autor jeden z nielicznych islamologów katolickich, który w sposób odważny i zdecydowany mówi o islamie, podejmuje się ocen i polemik z wieloma zagadnieniami, by nie rzec dogmatami religii islamu.

W okresie ożywionych na Zachodzie dyskusji nt. integracji Turcji z UE i jej roli „konia trojańskiego” dla islamu, w aspekcie gwałtownie rosnącej liczby imigrantów z Afryki Północnej oraz coraz częściej wybuchających i coraz bardziej gwałtownych walk ulicznych młodzieży pochodzenia „arabskiego” z policją państw Europy Zachodniej narasta zainteresowanie tą grupą narodowościową, która na pytanie o pochodzenie odpowiada: „jestem muzułmaninem”.

Autor książki Jean Alcader posiada arabsko-muzułmańskie korzenie i doskonale posługuje się językiem arabskim. Studiował on m.in. w Papieskim Instytucie Islamologii w Kairze, gdzie uzyskał państwowy licencjat z teologii.

Jako człowiek „dwóch kultur” zna z autopsji zarówno islam, jak i chrześcijaństwo. Dlatego też z dużą precyzją i jasnością opisuje w swojej książce czym jest islam z punktu widzenia chrześcijańskiego oraz wskazuje przyczyny jego obecnej ekspansji na świecie.

We wstępie J. Alcader wyjaśnia swoje nastawienie do islamu, jego wyznawców oraz uzasadnia intencje przyświecające powstaniu „Prawdziwego oblicza islamu”:

„Chciałbym zwrócić się do moich braci muzułmanów i zapewnić ich o moim szacunku wobec nich. Mając osobiście pochodzenie arabskie z wielką przyjemnością spotykam się podczas wakacji z moją rodziną muzułmańską w Magrebie, jak również z moimi przyjaciółmi, którzy są muzułmanami.

Jednocześnie muszę powiedzieć, że od mojej młodości miałem ogromne szczęście poznać, poprzez autentyczne chrześcijańskie wychowanie, nieprzeniknioną miłość Chrystusa. Jeśli moje słowa wydają się mocne w stosunku do islamu, niech muzułmanie wiedzą, że nie pomniejsza to mojego szacunku w stosunku do nich. W rzeczywistości chodzi tutaj o ocenę idei, co jest moim obowiązkiem, a nie osób, którym należy się szacunek. Jeśli każda osoba jest godna szacunku, jak naucza nas Nasz Pan, Jezus Chrystus, to również prawda musi być powiedziana, bo Jezus mówi, że prawda was wyzwoli” (J8, 32).

Pisarz w swojej książce w niezwykle plastyczny i obiektywny sposób udziela odpowiedzi na szereg intrygujących pytań, m.in.:

- Czy islam jest tolerancyjny?
- Czy jeżeli na naganę zasługuje ślepy, nienawistny, skory do przemocy islamizm, taką samą ocenę należy wystawić całemu islamowi?
- Czy nie ma tylu „islamów”, ile jest interpretacji Koranu? A w związku z tym czy dżihad, islamski fanatyzm, a wreszcie islamski terroryzm, nie są po prostu pochodnymi jakichś szczególnych, najbardziej skrajnych interpretacji?

Autor udziela na te pytania bardzo jednoznacznych i wyrazistych w swojej formie odpowiedzi. Przedstawiona przez Jeana Alcadera analiza islamu, poczynwszy od jego genezy i założeń ideowych, a na aspektach społeczno-politycznych i psychologicznych kończąc, umożliwia zrozumienie tła współczesnych dramatycznych wydarzeń, mających związek z tą religią, dzięki czemu takie rzeczy jak wojna w Iraku, kwestia palestyńska czy talibscy „kamikaze” przestają stanowić dla czytelnika zagadkę.

Wedle słów autora publikacji pierwszym kluczem do zrozumienia islamu jest dotarcie do jego korzeni. Dowodzi on, iż religia ta wywodzi się z sekty (herezji judeo-chrześcijańskiej) pierwszych wieków – ebionitów lub nazarejczyków. Ebionici (nazarejczycy) uważali się z jednej

strony za Żydów, gdyż dokładnie przejęli ich tradycje, lecz w rzeczywistości nimi nie byli, ponieważ uznawali Jezusa jako proroka, którego Żydzi odrzucili.

Z drugiej strony uważali się również za chrześcijan, gdyż uznawali Jezusa za proroka, niestety nie mogli nimi być, ponieważ odrzucali Jego bóstwo.

W Koranie bardzo często jest mowa o nazarejczykach jako o przyjaciółach i przodkach muzułmanów, co m.in. wskazuje, że islam wywodzi się właśnie z tej sekty. Islam nie jest więc nową religią, jest zakorzeniony w judaizmie i chrześcijaństwie. Bez wątpienia jest jedną z trzech religii monoteistycznych obok judaizmu i chrześcijaństwa.

J. Alcader dowodzi, że religia ta opiera swoją wiarę na jednej jedynej modlitwie *shahada* (czyt. szada) – jednym krótkim zdaniu, które zawiera całe muzułmańskie wyznanie wiary i jest jej sercem. Muzułmanin powtarza je nie tylko przy okazji pięciu modlitw, odmawianych wiele razy w przeciągu dnia. Umierający muzułmanin powtarza *shahada*, a jeśli już sam nie jest w stanie, mówią ją za niego inni. Czym jest więc *shahada*?

Jest to muzułmańskie wyznanie wiary i zarazem bezpośrednia negacja Boga w Trójcy Jedynej, która wyraża się w zdaniu: „*Nie ma innych bogów niż Allah i Mahomet jest Jego prorokiem*”. Muzułmanin nie mówi w swoim wyznaniu wiary wierzę w jednego Boga Allaha, lecz nie ma innego Boga niż Allah. Autor zadaje więc pytanie: „skoro nie ma innych bogów niż Allah, to po co to mówi?” I wyjaśnia, że negacja sama w sobie nie istnieje, nabiera sensu dopiero wobec afirmacji, czyli że są tacy, którzy uważają, że istnieje inny Bóg niż Allah, którzy przypisują cechy boskie Allaha dwóm osobom Jezusowi i Maryi – i powyższy zapis znajduje się w Koranie. Dla muzułmanów tymi osobami są niewierni – *muszrikun*. W Koranie jest jasno napisane, że są to chrześcijanie wierzący w Trójjedyne Boga.

Autor dowodzi, że najważniejszą rzeczą dla muzułmanina to odmawiać *shahada* i przygotować się do walki, aby rozprzestrzeniać islam wszelkimi środkami. Muzułmanie masowo przybywający do Europy wiedzą, że zdobywszy skrawek ziemi, w ich myśleniu pogańskiej, zdobywają tę ziemię dla islamu. Oczywiście, muzułmanin przybywa często na Stary Kontynent w związku z lepszą sytuacją ekonomiczną czy socjal-

ną, ale również z przekonaniem wypełniania duchowej misji. Rozpowszechniając islam w Europie pracują dla Allaha i wiedzą, że Allah ich wynagrodzi, nawet jeśli trzeba będzie zabijać ludzi, czy walczyć z nimi. Przekonani są, że Allah będzie szczęśliwy.

Jak z powyższego widać pochodzenie i teologiczne wykształcenie w kontekście dwóch religii spowodowało ukazanie przez autora książki w nowatorski, często kontrowersyjny sposób szeregu zagadnień poświęconych religii islamu. Długoletnie związki z krajami muzułmańskimi umożliwiły mu wzbogacenie analiz o przykłady z życia, zaś dzięki znajomości arabskiego orientuje się on w językowych niuansach, co jest szczególnie cenne dla prawidłowego odczytania islamskiej doktryny.

Dlatego też polecam książkę pióra Jeana Alcadera osobom, które poszukają nowych, bez wątpienia zaskakujących ocen i opinii na temat współczesnego oblicza islamu.

chor. SG Damian Łabaj

CS SG w Kętrzynie

W. Skrzypczak, M. Majewski, P. Reszka, *Moja wojna*, Wydawnictwo ZYSK I S-KA, Warszawa 2010, ss. 304.

Publikacja ta jest w zasadzie wywiadem z generałem tyle, że odpowiednio zredagowanym, bowiem nie ma w niej pytań, a jedynie opowieść głównego bohatera o karierze wojskowej. Karierze, na którą właściwie był skazany od dziecka. Ojciec jego także był zawodowym żołnierzem i młody Skrzypczak niemal dorastał w jednostce wojskowej.

Generał opowiada o chwilach dramatycznych – jak ta, gdy w stanie wojennym posłano go na czele kompanii czołgów pod bramę główną Stoczni Gdańskiej. Opowiada, jak przez lata przygotowywał się do walki z armiami NATO i do pancernego desantu na duńskie wybrzeże; jak przyjaźnił się z radzieckimi sojusznikami.

W książce tej Skrzypczak porusza problem strachu i służalczości wysokich rangą wojskowych wobec polityków. Mówi o układach w Sztabie Generalnym, przypominających wojskową fałę, tyle że nie dotyczyła ona szeregowców. Mówi o misjach w Afganistanie i Iraku, o tym jak wołał nie meldować o starciach polskich żołnierzy z irańskimi partyzantami. Wreszcie opowiada o tym, jak musiał zdjąć mundur po tym, kiedy publicznie zaprotestował przeciwko samowoli biurokratów z MON, którzy nie potrafiąc zamówić sprzętu dla naszych wojsk w Afganistanie, narażali życie naszych żołnierzy.

Pierwsza część książki, poświęcona początkowej karierze, do czasu mianowania na stopień generalski, wywiera na czytelniku bardzo pozytywne wrażenie. Jednak do części poświęconej dalszym losom autora, według mnie należałoby podejść z lekkim dystansem.

Daje się tu bowiem zauważyć, iż polityka, która wkradła się do naszej armii ukazana jest w sposób jednostronny. Większość decyzji podejmowanych przez sztab ma charakter polityczny, co Generał ukazuje nam z punktu widzenia: ja jestem ten dobry a oni są ci źli. Dlatego uważam, że aby móc obiektywnie odnieść się do niektórych zawartych w tej książce treści, trzeba wykazać się wiedzą na temat wydarzeń politycznych lat 90-tych.

Uważam jednak, że ta jednostronność nie wpływa na fakt, iż generał Skrzypczak był doskonałym dowódcą, dbającym o swoich żołnierzy, potrafiącym też spojrzeć na armię nieco ironicznie, dzięki czemu w publikacji znaleźć można mnóstwo anegdot o żołnierzach i ich obyczajach.

Publikacja ta jest niewątpliwie swoistą historią „rewolucji”, jaka zaszła w polskiej armii. Jest pozycją ciekawą, wartą przeczytania, napisaną z duchem czasu, barwnym, wojskowym językiem, dzięki czemu czyta się ją lekko, mimo powagi poruszanych w niej kwestii.

kpt. SG Aneta Wojtanowska-Zimoń

CS SG w Kętrzynie

**KALENDARIUM
CENTRUM SZKOLENIA STRAŻY GRANICZNEJ**

- 10.01.2011** **Szkolenie funkcjonariuszy Służby Celnej**
W Centrum Szkolenia Straży Granicznej w Kętrzynie szkolili się funkcjonariusze Służby Celnej z całej Polski w ramach Szkolenia Specjalistycznego instruktorów Ochrony Lotnictwa Cywilnego. 19 funkcjonariuszy Służby Celnej zdobywało wiedzę i umiejętności z zakresu metodyki prowadzenia zajęć pod okiem przedstawicieli Zakładu Organizacji Dydaktyki CS SG oraz instruktora szkoleń SG z zakresu ochrony lotnictwa cywilnego.
- 12.01.2011** **Zakończenie szkolenia Szkoły Chorążych**
Kolejna 48-osobowa grupa absolwentów Szkoły Chorążych opuściła mury naszej szkoły. W trakcie szkolenia obok praktycznej nauki zwodu wiele miejsca poświęcono zagadnieniom związanym z kierowaniem i zarządzaniem. Tegoroczni absolwenci będą pełnili służbę w macierzystych Oddziałach na zewnętrznej granicy Unii Europejskiej.
- 14.01.2011** **Wręczenie dyplomów absolwentom Kursu Oficerskiego**
W dniu 14 stycznia 2011 r. odbyła się uroczystość wręczenia dyplomów na zakończenie przeszkolenia specjalistycznego wymaganego do mianowania na pierwszy stopień oficerski w SG. 24 absolwentów odebrało dyplomy z rąk komendanta Centrum Szkolenia SG płk. SG Andrzeja **RYTWIŃSKIEGO**. Uroczysta promocja absolwentów Kursu Oficerskiego odbyła się w maju w trakcie centralnych obchodów święta formacji.

17.01.2011**Rozpoczęcie Szkolenia Podstawowego**

Naukę w Centrum Szkolenia SG rozpoczęła 135-osobowa grupa funkcjonariuszy, którzy zostali oddelegowani z macierzystych oddziałów na okres dziewięciu miesięcy. W tym czasie będą poznawali podstawy pragmatyki służbowej w Straży Granicznej i specyfikę służby na szkoleniu podstawowym, które potrwa do 1 czerwca br., a następnie, po pozytywnie zdanych egzaminach w szkole podoficerskiej, zakończą naukę 28 września bieżącego roku.

18-19.01.2011**Wizyta dydaktyczna w Laboratoriach Kryminalistycznych w Warszawie**

Szesnastoosobowa grupa słuchaczy szkolenia specjalistycznego z zakresu Techniki Kryminalistycznej wraz z opiekunami z Zakładu Kryminalistyki Centrum Szkolenia SG uczestniczyła w podróży dydaktycznej do Centralnego Laboratorium Kryminalistycznego Policji, Laboratorium Kryminalistycznego Straży Granicznej oraz Polskiej Wytwórni Papierów Wartościowych S.A. w Warszawie. Wizyty w centralnych laboratoriach służb poszanowania prawa miały na celu zapoznanie się z zakresem badań prowadzonych przez ekspertów, natomiast wizyta w Polskiej Wytwórni Papierów Wartościowych S.A. przybliżyć proces technologiczny produkcji papieru wartościowego oraz sposoby personalizacji dokumentów.

18-20.01.2011**Przedstawiciele Ambasady Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej w Kętrzynie**

Eksperci Zakładu Kryminalistyki Centrum Szkolenia Straży Granicznej w Kętrzynie szkolili przedstawicieli Ambasady Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej w zakresie fałszerstw dokumentów paszportowych. Szkolenie poświęcone było sposobom zabezpieczania dokumentów podróży, metodom weryfikacji ich au-

tencyzności oraz ujawniania fałszerstw. W trakcie szkolenia i pobytu w kętrzyńskiej szkole Straży Granicznej omówiona została również problematyka wiz i dokumentów wydawanych cudzoziemcom, którą gościom przybliżyli wykładowcy pionu do spraw cudzoziemców.

19.01.2011 Szkolenie w kolejowym przejściu granicznym w Skandawie

Funkcjonariusze Zespołu Ochrony Granicy Państwowej Zakładu Granicznego CS SG, wspólnie z funkcjonariuszami Placówki SG w Barcianach (Warmińsko-Mazurskiego Oddziału SG), wzięli udział w szkoleniu przygotowującym do sprawnego realizowania zadań służbowych w zakresie kontroli przestrzeni konstrukcyjnych środków transportu, przekraczających granicę państwową w kolejowych przejściach granicznych.

19-21.01.2011 Wizyta podsumowująca w Szkole Ochrony Granicy Państwowej w Medininkai

W Szkole Służby Ochrony Granicy Państwowej w Medininkai na Litwie odbyło się spotkanie kierownictwa współpracujących szkół służb granicznych Polski, Litwy, Łotwy i Estonii. Celem spotkania było podsumowanie współpracy za rok 2010 oraz podpisanie planów współpracy pomiędzy ośrodkami na rok 2011.

20.01.2011 Wizyta funkcjonariuszy Służby Ochrony Granicy Państwowej Republiki Litwy

W Centrum Szkolenia Straży Granicznej w Kętrzynie przebywali funkcjonariusze Szkoły Służby Ochrony Granicy Państwowej Republiki Litwy w Medininkai, odbywający praktykę graniczną w Placówce SG w Bezledach (Warmińsko-Mazurski Oddział SG).

W trakcie pobytu funkcjonariusze zapoznali się z modelem kształcenia w SG, a także zaprezentowane zostały sale wykładowe i obiekty służące kształceniu słuchaczy z zakresu służby granicznej, techniki kryminalistycznej oraz działań interwencyjnych.

26.01.2011

Warsztaty pt. „Projektowanie narzędzi oceny”

W Centrum Szkolenia SG odbyły się warsztaty skierowane do kadry dydaktycznej naszej szkoły nt. „Projektowanie narzędzi oceny” zorganizowane przez Zespół Metodyki Kształcenia Zakładu Organizacji Dydaktyki. Prowadzącym warsztaty był podkomisarz dr Piotr **GAWROŃSKI** – wykładowca Zespołu Nauk Społecznych Instytutu Zarządzania Organizacji Wyższej Szkoły Policji w Szczytnie.

28.01.2011

Wizyta uczniów LO w Węgorzewie

W dniu 28 stycznia 2011 r. miała miejsce wizyta uczniów Liceum Ogólnokształcącego z Zespołu Szkół Ogólnokształcących im. gen. Mariusza Zaruskiego w Węgorzewie. Dzień ten młodzież uczęszczająca do klasy o profilu mundurowym spędziła na specjalnie zorganizowanym jednodniowym kursie w Centrum Szkolenia Straży Granicznej w Kętrzynie.

31.01-04.02.2011 **„Warsztaty dla przewodniczących misji ewaluacyjnych Schengen” w Centrum Szkolenia SG**

W Centrum Szkolenia Straży Granicznej odbywały się „Warsztaty dla przewodniczących misji ewaluacyjnych Schengen”. Moderatorem warsztatów i głównym prowadzącym był gen. bryg. SG Marek **ADAMCZYK**. Zajęcia warsztatowe prowadziła także p. Monika **DROŹDZIKOWSKA** z Departamentu Unii Europejskiej i Współpracy Międzynarodowej Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz przedstawiciele Biura Współpracy Międzynarodowej Komendy Główn-

nej Straży Granicznej w Warszawie i Centrum Szkolenia Straży Granicznej w Kętrzynie. Adresatami warsztatów byli funkcjonariusze nominowani bądź planowani do przewodniczenia misjom EvalCOM podczas Prezydencji.

01.02.2011

Jubileusz służby i pracy

W dniu 1 lutego 2011 r. w obecności funkcjonariuszy oraz pracowników naszej szkoły zastępca komendanta Centrum Szkolenia SG mjr SG Dariusz **LUTYŃSKI** złożył gratulacje oraz wręczył pamiątki okolicznościowe przedstawicielom Centrum Szkolenia SG, którzy w ostatnim czasie obchodzili jubileusze pracy i służby. 20-lecie służby w Straży Granicznej obchodził w ubiegłym roku ppłk SG Mirosław **SOBIESZUK**, natomiast jubileusz 40-lecia pracy zawodowej świętował w styczniu br. p. Mariusz **KALTENBERG**.

01.-04.02.2011

Kurs doskonalący „Koordynator doprowadzeń drogą lądową”

W Centrum Szkolenia Straży Granicznej w Kętrzynie odbyło się przedsięwzięcie dydaktyczne współfinansowane z Europejskiego Funduszu Powrotów Imigrantów w ramach projektu „Wzmocnienie efektywności działań w zakresie powrotów wykonywanych przez Straż Graniczną, w tym współdziałanie z innymi instytucjami”. Kurs doskonalący „Koordynator doprowadzeń drogą lądową” skierowany był do funkcjonariuszy oddziałów Straży Granicznej wyznaczonych do planowania i organizowania doprowadzeń cudzoziemców do granicy RP, jak również zastępców koordynatorów realizujących powyższe zadania.

04.02.2011

Pożegnanie z mundurem

W dniu 2 lutego 2011 r. po 24 latach służby w formacjach granicznych służbę w Centrum Szkolenia Straży Granicznej zakończył st. chor. sztab. SG Dariusz

BŁAŻEWICZ. Pożegnania odchodzącego na emeryturę funkcjonariusza dokonał w dniu 4 lutego 2011 r. komendant Centrum Szkolenia SG płk SG Andrzej **RYTWIŃSKI** w obecności Naczelnika Wydziału Kadr i Komendanta Pododdziałów Szkolnych.

07.02.2011

Wizyta przedstawicieli zarządu PTAT

W Centrum Szkolenia SG w Kętrzynie przebywała delegacja przedstawicieli zarządu Polskiego Towarzystwa Analizy Transakcyjnej, której przewodniczy Prezes PTAT p. dr Dariusz **ROSIŃSKI**. Celem spotkania było zaprezentowanie specyfiki kętrzyńskiej szkoły Straży Granicznej oraz wymiana doświadczeń w pracy metodą analizy transakcyjnej.

07.-18.02.2010

Szkolenie „Przeprowadzania wydaleń drogą lotniczą”

W Centrum Szkolenia Straży Granicznej w Kętrzynie realizowane było szkolenie specjalistyczne z zakresu „Przeprowadzania wydaleń drogą lotniczą” współfinansowane z Europejskiego Funduszu Powrotów Imigrantów.

07.-11.02.2011

Kurs doskonalący z zakresu Analizy Ryzyka na Poziomie Taktycznym CIRAM

W Centrum Szkolenia Straży Granicznej w Kętrzynie prowadzony był kurs doskonalący z analizy ryzyka na poziomie taktycznym wg Wspólnego Zintegrowanego Modelu Analizy Ryzyka. W szkoleniu uczestniczyli funkcjonariusze z Podlaskiego i Nadwiślańskiego Oddziału SG.

08.02.2011

Wizyta Biskupa Polowego WP w Centrum Szkolenia SG

W dniu 8 lutego 2011 r. wizytę w Parafii SG p.w. św. Mateusza Ewangelisty w Kętrzynie złożył Biskup

Polowy Wojska Polskiego Józef **GUZDEK** wraz z księdzem sekretarzem mjr. Krzysztofem **KACORZYKIEM**.

14.02.2011 Warsztaty metodyczno-szkoleniowe z udzielania pierwszej pomocy

Przedstawiciele Zespołu Logistyki i BHP Zakładu Zabezpieczenia Technicznego Granicy Centrum Szkolenia Straży Granicznej: ppłk SG Janusz **LASOTA** i st. chor. sztab. SG Leszek **STAWICKI** uczestniczyli w jednodniowych warsztatach metodyczno-szkoleniowych z zakresu udzielania pierwszej pomocy, które odbyły się w Wyższej Szkole Policji w Szczytnie. Tematyką warsztatów było: „Wdrożenie elementów medycyny taktycznej w standardach udzielania pierwszej pomocy”.

14.-17.02.2011 Szkolenie w Podgoricy

Dwóch ekspertów kętrzyńskiej szkoły Straży Granicznej reprezentujących pion graniczny mjr SG Piotr **MIKA** oraz mjr SG Marek **ZYGOWSKI** przebywało w stolicy Czarnogóry – Podgoricy, gdzie po raz kolejny przeprowadzili szkolenie specjalistyczne, którego celem było przygotowanie 24 funkcjonariuszy policji granicznej i służby celnej z Czarnogóry i Serbii do sprawnej oraz profesjonalnej realizacji zadań służbowych.

14.-18.02.2011 Kurs poświęcony rozpoznawaniu i przeciwdziałaniu terroryzmowi

W dniach 14-18 lutego 2011 r. przeprowadzono pierwszą edycję kursu doskonalącego z zakresu zadań kadry kierowniczej Placówek Straży Granicznej w rozpoznawaniu i przeciwdziałaniu terroryzmowi.

15.-17.02.2011 Szkolenie funkcjonariuszy z Przejścia Granicznego w Grzechotkach

Przedstawiciel Zakładu ds. Cudzoziemców CS SG w Kętrzynie uczestniczył w szkoleniu lokalnym funkcjonariuszy naszej formacji z przejścia granicznego w Grzechotkach (Placówka SG w Lelkowie, Warmińsko-Mazurski Oddział Straży Granicznej). Organizatorem szkolenia był pion graniczny i pion do spraw cudzoziemców Warmińsko-Mazurskiego Oddziału Straży Granicznej.

15.02.2011 Sportowe Grand Prix o Puchar Komendanta Centrum Szkolenia Straży Granicznej – tenis stołowy

W dniu 15 lutego 2011 r. rozpoczęło się Sportowe Grand Prix o Puchar Komendanta Centrum Szkolenia Straży Granicznej w Kętrzynie, którego organizatorem był Zespół Wychowania Fizycznego Zakładu Działań Interwencyjnych.

17.02.2011 Odprawa roczna

W Centrum Szkolenia Straży Granicznej w Kętrzynie odbyła się odprawa roczna kadry kierowniczej szkoły, podczas której podsumowano ubiegły rok pracy funkcjonariuszy i pracowników oraz przedstawiono plany i kierunki działań Centrum Szkolenia SG na 2011 rok.

18.02.2011 Pożegnanie z mundurem

W trakcie uroczystej zbiórki w obecności kadry i pracowników CSSG w Kętrzynie pożegnano odchodzących na emeryturę oficerów: płk. SG Mirosława **JANICKIEGO** oraz ppłk. SG Bogusława **STARZYŃSKIEGO**, którzy zakończyli swoją 30-letnią służbę w formacjach mundurowych. Tego dnia pożegnaliśmy także mjr. SG Leszka **KOSMAŁĘ**, który po 22 latach zakończył służbę w naszej formacji granicznej.

19.02.2011**Kulig**

W dniu 19 lutego 2011 r. stuosobowa grupa słuchaczy kętrzyńskiej szkoły Straży Granicznej uczestniczyła w kuligu zorganizowanym z inicjatywy Pododdziałów Szkolnych Centrum Szkolenia SG.

21.-25.02.2011 TRUS-P

W Centrum Szkolenia SG w Kętrzynie odbył się kolejny trening TRUS-P (Trening Rozwoju Umiejętności Społecznych – poziom podstawowy). Uczestnikami kursu byli funkcjonariusze Warmińsko-Mazurskiego i Podlaskiego Oddziału Straży Granicznej oraz wykładowcy z Centrum Szkolenia Straży Granicznej.

23.02.2011**Tydzień Pomocy Ofiarom Przestępstw w Centrum Szkolenia SG**

W ramach akcji „Tydzień Pomocy Ofiarom Przestępstw” w Centrum Szkolenia Straży Granicznej odbył się wykład monograficzny skierowany do słuchaczy szkolenia podstawowego poświęcony problematyce handlu ludźmi.

24.02.2011**Mianowanie na stopień młodszego chorążego**

W obecności kadry kierowniczej CS SG dwóch funkcjonariuszy Centrum Szkolenia SG: st. sierż. SG Paweł **GUZ** oraz st. sierż. SG Dariusz **LEWCZYSZYN** otrzymali z rąk Komendanta Centrum Szkolenia SG płk. SG Andrzeja **RYTWIŃSKIEGO** akty mianowań na stopień młodszego chorążego Straży Granicznej.

01.03.2011**Lekcja języka angielskiego**

Lektorki języka angielskiego z Centrum Szkolenia Straży Granicznej w składzie: kpt. SG Iwona **MARCZUK**, ppor. SG Iwona **FRANKOWSKA**, chor. SG Karolina **ZŁONKIEWICZ** i mł. chor. SG Marzena

KOROLKO, przeprowadziły zajęcia z języka angielskiego z uczniami w Gimnazjum nr 3 im. Wojciecha Kętrzyńskiego w Kętrzynie.

01.-04.03.2011 Zajęcia doskonalące dla funkcjonariuszy Przejścia Granicznego w Grzechotkach

W Przejściu Granicznym Grzechotki (PSG Lelkowo, W-MOSG) zostały przeprowadzone dwie edycje dwudniowych zajęć w ramach doskonalenia zawodowego funkcjonariuszy.

01.-04.03.2011 Wizyta funkcjonariuszy z Ukrainy

W Centrum Szkolenia Straży Granicznej w Kętrzynie odbyło się spotkanie z przedstawicielami Narodowej Akademii Państwowej Służby Granicznej Ukrainy w Chmielnickim.

03.-05.03.2011 XXXV Bieg Piastów

W Jakuszczych odbyła się impreza, popularyzująca narciarstwo biegowe – XXXV Bieg Piastów. Na trasach do zmagañ sportowych obok zawodowców stanęli także pasjonaci tej zimowej dyscypliny.

04.-08.03.2011 „Prekurs” w Centrum Szkolenia Straży Granicznej

W Centrum Szkolenia SG odbył się kurs doskonalący „Rozpoznawanie środków odurzających, substancji psychotropowych i prekursorów”. W trakcie pięciodniowego pobytu uczestnicy szkolenia zostali zapoznani między innymi z przepisami prawa regulującymi zwalczanie przestępczości narkotykowej, sposobami postępowania i zachowaniem szczególnych środków ostrożności podczas ujawniania środków odurzających, substancji psychotropowych i prekursorów oraz posługiwaniem się sprzętem do ujawniania środków odurzających i substancji psychotropowych.

07.-11.03.2011 Kurs pt. „Warunki wjazdu i pobytu cudzoziemców na terytorium UE/Schengen, w tym problematyka VIS i MRG”

W Centrum Szkolenia Straży Granicznej w Kętrzynie odbył się kurs doskonalący „Warunki wjazdu i pobytu cudzoziemców na terytorium UE/Schengen, w tym problematyka VIS i MRG”, prowadzony przez wykładowców z Zespołu Postępowań Granicznych i Zespołu Kontroli Ruchu Granicznego.

07.-11.03.2011 Kurs doskonalący „Przeprowadzanie konwojów drogą lądową – z uwzględnieniem konwojów wahadłowych”

W dniach 7.11 marca 2011 r. odbył się kurs doskonalący nt: „Przeprowadzanie konwojów drogą lądową – z uwzględnieniem konwojów wahadłowych” współfinansowany przez Europejski Fundusz Powrotów Imigrantów.

10.03.2011 Posiedzenie Wojewódzkiej Rady Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego

W Olsztynie odbyło się posiedzenie Wojewódzkiej Rady Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego, pod przewodnictwem Marszałka Województwa Warmińsko-Mazurskiego p. Jacka **PROTASA**. W posiedzeniu Komendanta Centrum Szkolenia SG reprezentował przedstawiciel Zakładu Granicznego kpt. SG Leszek **MAKSYMOWICZ**.

12.03.2011 Turniej Piłki Nożnej

W miejskiej hali widowiskowo-sportowej w Kętrzynie odbył się IV Turniej Piłki Nożnej Halowej Służb Mundurowych o Puchar Komendanta Powiatowego Policji oraz Burmistrza Miasta Kętrzyn.

W zawodach wzięło udział 9 drużyn z województwa warmińsko-mazurskiego, reprezentujących Policję,

Straż Graniczną, Straż Pożarną, Służbę Więzienną oraz samorząd miasta i gminy Kętrzyn.

14.-18.03.2011 Kolejna edycja kursu „Stres pod kontrolą. Profilaktyka antystresowa”

W dniach 14-18 marca 2011 r. odbyła się kolejna edycja kursu doskonalącego „Stres pod kontrolą. Profilaktyka antystresowa” prowadzonego przez wykładowców Zakładu Humanistycznego.

14.-18.03.2011 Kolejna edycja kursu „Analiza ryzyka na poziomie taktycznym według Wspólnego Zintegrowanego Modelu Analizy Ryzyka (CIRAM)”

W Centrum Szkolenia Straży Granicznej 12-osobowa grupa funkcjonariuszy uczestniczyła w kursie doskonalącym „Analiza ryzyka na poziomie taktycznym według Wspólnego Zintegrowanego Modelu Analizy Ryzyka (CIRAM)”.

14.-18.03.2011 Posiedzenie Stałej Polsko-Czeskiej Komisji Granicznej

W siedzibie Centrum Szkolenia Straży Granicznej w Kętrzynie odbyło się 20. Posiedzenie Stałej Polsko-Czeskiej Komisji Granicznej.

19.03.2011 Wycieczka samochodowa „Zamki Warmii i Mazur”

Członkowie Koła PTTK „Bażanty” uczestniczyli w wycieczce samochodowej „Zamki Warmii i Mazur – Zamek w Rynie oraz „Muzea Warmii i Mazur” – Muzeum w Szczytnie.

19.03.2011 II Turniej Piłki Siatkowej Halowej – Srokowo

Funkcjonariusze Placówki SG w Barcianach (W-MOSG) po raz drugi byli organizatorami Turnieju Piłki Siatkowej Halowej o Puchar Komendanta Warmińsko-Mazurskiego Oddziału Straży Granicznej. Turniej rozegrano w dniu 19 marca 2011 r. w Srokowie.

- 22.-25.03.2011** **I edycja kursu nt. zarządzania kryzysowego w aspekcie zagrożeń terroryzmem**
W Centrum Szkolenia Straży Granicznej odbyła się pierwsza edycja kursu doskonalącego z zakresu zarządzania kryzysowego w aspekcie zagrożeń terroryzmem.
- 25.03.2011** **II zawody sportowe w ramach Grand Prix o Puchar Komendanta Centrum Szkolenia SG – pływanie**
W dniu 25 marca 2011 r. odbyły się kolejne (drugie) zawody sportowe w ramach Grand Prix o Puchar Komendanta Centrum Szkolenia Straży Granicznej w Kętrzynie, którego organizatorem jest Zespół Wychowania Fizycznego Zakładu Działań Interwencyjnych.
- 25.03.2011** **Szkolenie w Uniwersytecie WOŚP w Szadowie**
W Uniwersytecie Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy w Szadowie k. Kwidzyna zostało przeprowadzone szkolenie skierowane do liderów grup „pokojowego patrolu” odpowiadających za ochronę porządku w trakcie trwania festiwalu „Przystanek Woodstock”.
- 28.03.2011** **Wizyta młodzieży z Zespołu Szkół Elektronicznych i Informatycznych im. KEN z Giżycka**
Ponad czterdziestu uczniów Zespołu Szkół Elektronicznych i Informatycznych im. Komisji Edukacji Narodowej z Giżycka gościło w Centrum Szkolenia Straży Granicznej w Kętrzynie.
- 04.-06.04.2011** **Mistrzostwa Straży Granicznej w Strzelectwie**
Na krytej strzelnicy Ośrodka Szkoleń Specjalistycznych SG w Lubaniu odbyły się Międzynarodowe Mistrzostwa Straży Granicznej w Strzelectwie z oka-

zji 20. Rocznicy powstania Straży Granicznej. W zawodach uczestniczyło 12 trzyosobowych drużyn reprezentujących oddziały i ośrodki szkolenia Straży Granicznej oraz Komendę Główną Straży Granicznej.

04.-08.04.2011 Spotkanie z przedstawicielami Narodowej Akademii Państwowej Służby Granicznej Ukrainy w Chmielnickim

W CSSG w Kętrzynie odbyło się spotkanie z przedstawicielami Narodowej Akademii Państwowej Służby Granicznej Ukrainy w Chmielnickim. Podczas spotkania opracowano ramowe plany szkolenia z zakresu Kryminalnej Analizy Strategicznej oraz iBase. Wypracowano i przekazano komplet materiałów pomocnych do realizacji powyższych przedsięwzięć. Przygotowano i przekazano stronie Ukraińskiej prezentacje o omawianej tematyce. W trakcie spotkania omówiono również dotychczasową współpracę obu szkół.

05.04.2011 Jubileusz służby

W obecności kadry kierowniczej oraz pracowników Komendant Centrum Szkolenia SG płk SG Andrzej **RYTWIŃSKI** złożył gratulacje oraz wręczył pamiątkę okolicznościową kpt. SG Ireneuszowi **SADOWSKIE-MU**, który świętował jubileusz 20-lecia służby w formacjach granicznych.

05.-07.04.2011 Warsztaty nt. potwierdzania tożsamości cudzoziemców

W Centrum Szkolenia SG odbyły się warsztaty w zakresie potwierdzania tożsamości cudzoziemców w bieżącej działalności Wydziałów do Spraw Cudzoziemców oraz Strzeżonych Ośrodków dla Cudzoziemców i Aresztów w Celu Wydalenia skierowane do Oddziałowych Punktów Kontaktowych Straży Granicznej do Spraw Identyfikacji i Powrotów.

- 08.04.2011** **Pożegnanie oficera odchodzącego na emeryturę**
Podczas uroczystej zbiórki w obecności kadry i pracowników Centrum Szkolenia Straży Granicznej swoją 25-letnią służbę w formacjach granicznych zakończył zasłużony dla naszej szkoły pplk SG Andrzej **RAK**.
- 08.-10.04.2011** **Zwycięzca aukcji WOŚP z wizytą w Centrum Szkolenia Straży Granicznej**
W Centrum Szkolenia Straży Granicznej przebywał zwycięzca aukcji internetowej p. Szymona **NOWAKA** wraz z osobą towarzyszącą. W trakcie pobytu przybliżono gościom zadania formacji oraz zaprezentowano działalność dydaktyczną Centrum Szkolenia Straży Granicznej.
- 10.04.2011** **Uroczystości upamiętniające Zbrodnię Katyńską oraz 1. rocznicę katastrofy samolotu prezydenckiego pod Smoleńskiem**
W ramach odbywających się w całym kraju obchodów 71. Rocznicy Zbrodni Katyńskiej oraz 1. Roczniczy katastrofy prezydenckiego samolotu pod Smoleńskiem Komendant Centrum Szkolenia Straży Granicznej w Kętrzynie płk SG Andrzej **RYTWIŃSKI** uczestniczył w uroczystościach wojewódzkich zorganizowanych z inicjatywy Wojewody Warmińsko-Mazurskiego, Prezydenta Olsztyna i Metropolity Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie.
- 11.-15.04.2011** **II edycja kursu doskonalącego „Konwój”**
W CSSG odbyła się druga edycja kursu doskonalącego „Przeprowadzanie konwojów drogą lądową – z uwzględnieniem konwojów wahadłowych”. Kurs prowadzony był przez wykładowców i instruktorów Zespołu Interwencji Specjalnych Zakładu Działań Interwencyjnych oraz Zakładu Prawa. W szkoleniu

wzięło udział 14 funkcjonariuszy, którzy na co dzień pełnią służbę w Wydziałach ds. Cudzoziemców poszczególnych jednostek organizacyjnych Straży Granicznej.

12.04.2011 Goście z Münster

W dniu 12 kwietnia 2011 r. w Centrum Szkolenia SG gościli studenci Wyższej Szkoły Policji w Münster oraz Wyższej Szkoły Policji w Szczytnie. Goście zapoznani zostali z historią szkoły, strukturą organizacyjną, modelem szkolenia oraz bazą dydaktyczną.

12.04.2011 Ochrona Praw Człowieka w Centrum Szkolenia SG

W dniu 12 kwietnia 2011 r. w Centrum Szkolenia Straży Granicznej w Kętrzynie gościł nieetatowy Pełnomocnik Komendanta Głównego Straży Granicznej do Spraw Ochrony Praw Człowieka, kpt. SG Andrzej **JÓZWIAK**, który wygłosił dla słuchaczy Szkolenia Podstawowego wykład na temat ochrony praw człowieka w Straży Granicznej.

12.-20.04.2011 Kolejne zawody w ramach Grand Prix o Puchar Komendanta Centrum Szkolenia Straży Granicznej w Kętrzynie

W dniach 12.20 kwietnia 2011 r. odbyły się kolejne zawody sportowe w ramach Grand Prix o Puchar Komendanta Centrum Szkolenia Straży Granicznej w Kętrzynie, którego organizatorem jest Zespół Wychowania Fizycznego Zakładu Działań Interwencyjnych. Tym razem słuchacze rywalizowali w piłce nożnej halowej.

13.-16.04.2011 Złot członków Koła PTTK

Członkowie Koła PTTK „Bażanty” działającego od 40 lat przy Centrum Szkolenia Straży Granicznej w Kętrzynie uczestniczyli w XXV Jubileuszowym

Złocie Aktywu Turystycznego resortu spraw wewnętrznych i administracji w Ostrowie Wielkopolskim.

16.04.2011

Turniej Halowej Piłki Nożnej

W hali sportowej Zespołu Szkół nr 2 w Górowie Iławeckim odbył się VI Turniej Halowej Piłki Nożnej „5” o Puchar Komendanta Warmińsko-Mazurskiego Oddziału Straży Granicznej. W zawodach wzięło udział 8 drużyn reprezentujących placówki i komendę Warmińsko-Mazurskiego Oddziału Straży Granicznej, a także zespół Centrum Szkolenia Straży Granicznej w Kętrzynie.

18.04.2011

Zawody strzeleckie

W Komendzie Centrum Szkolenia Straży Granicznej w Kętrzynie odbyły się Zawody strzeleckie o Puchar Przechodni Komendanta Centrum Szkolenia Straży Granicznej, w których rywalizowały drużyny reprezentujące komórki organizacyjne Centrum. Odbywające się już po raz piąty zawody zostały zorganizowane dla uczczenia 20. rocznicy powołania Straży Granicznej.

18.04.2011

Szkolenie dla funkcjonariuszy Państwowej Szkoły Granicznej Łotwy

W Centrum Szkolenia Straży Granicznej w Kętrzynie rozpoczęło się szkolenie w zakresie „Przeprowadzania wydaleń drogą lotniczą”, w którym uczestniczyło 8 funkcjonariuszy Państwowej Straży Granicznej Łotwy. Uczestnicy reprezentowali terenowy Zarząd Straży Granicznej w Rydze oraz terenowy Zarząd Straży Granicznej w Daugavpils, a także College Państwowej Straży Granicznej w Rezekne.

18.-21.04.2011 Doskonalenie zawodowe w Grzechotkach

W dniach 18-21 kwietnia 2011 r. w drogowym przejściu granicznym w Grzechotkach (Placówka Straży Granicznej w Lelkowie, Warmińsko-Mazurski Oddział SG) zostały przeprowadzone dwie edycje dwudniowych zajęć w ramach doskonalenia zawodowego funkcjonariuszy.

18.-22.04.2011 Kurs doskonalący „Postępowanie graniczne realizowane przez Straż Graniczną wobec cudzoziemców”

W Centrum Szkolenia Straży Granicznej w Kętrzynie odbył się kurs doskonalący z zakresu „Postępowanie graniczne realizowane przez Straż Graniczną wobec cudzoziemców”. Prowadzącymi zajęcia byli wykładowcy z Zakładu ds. Cudzoziemców.

18.-22.04.2011 „Wspólna granica – wspólny język – u progu Euro 2012” (szkolenie lektorów)

Przedstawiciel Centrum Szkolenia Straży Granicznej w Kętrzynie uczestniczył w pierwszej fazie szkolenia pt. „Wspólna granica, wspólny język – u progu EURO 2012”. Szkolenie zorganizowane zostało przez Misję Unii Europejskiej wspierającą granice Mołdawii i Ukrainy (EUBAM) w Centrum Szkolenia Służby Celnej w Chmielnickim na Ukrainie. W szkoleniu udział wzięli przedstawiciele Straży Granicznej i Służby Celnej z Polski, Ukrainy i Mołdawii. Koordynatorem spotkania była mjr SG Jolanta **SOBIESIEK** – funkcjonariuszka kętrzyńskiej szkoły SG.

18.-22.04.2011 Pierwsza edycja treningu TRUS-K

W Centrum Szkolenia SG odbył się trening TRUS-K, który ukierunkowany jest na poznawanie reakcji i zachowań funkcjonariuszy w sytuacjach konfliktowych oraz na pracę nad zmianą negatywnych wzorców komunikacyjnych. W trakcie treningu uczestnicy

budowali własną samoświadomość, co niewątpliwie wpłynie na efektywniejszą obserwację samego siebie i dzięki temu umożliwi korektę niepożądanych niektórych własnych zachowań.

18.-22.04.2011 Kurs nt. rozpoznawania i przeciwdziałania terroryzmowi

W dniach 18.22 kwietnia 2011 r. odbyła się kolejna edycja kursu doskonalącego z zakresu zadań kadry kierowniczej Placówek Straży Granicznej w rozpoznawaniu i przeciwdziałaniu terroryzmowi.

28.04.2011 Wyróżnienie Komendanta CS SG Medalem PTTK „Za pomoc i współpracę”

Podczas miesięcznej odprawy kadry kierowniczej Centrum Szkolenia Straży Granicznej Prezes Koła PTTK „Bażanty” działającego przy naszej szkole, ppłk SG Wojciech **ZAWADZKI** oraz Sekretarz Koła mł. chor. SG Paweł **GUZ** wręczyli w imieniu Prezesa Zarządu Głównego PTTK p. Lecha **DROŹDŹYŃSKIEGO** i Przewodniczącego Komisji Środowiskowej Zarządu Głównego PTTK p. Ryszarda **KUNCE** Medal PTTK „Za pomoc i współpracę” Komendantowi Centrum Szkolenia SG płk. SG Andrzejowi **RYTWIŃSKIEMU**.

01.05.2011 „Lotnicza Majówka”

Na lotnisku w Wilamowie odbyła się „Lotnicza Majówka z Wojskiem”. Impreza organizowana jest w rocznicę wstąpienia Polski do Unii Europejskiej, ale również nawiązuje do Święta Flagi i Święta Konstytucji 3 Maja. Impreza oficjalnie otwiera sezon imprez na podkętrzyńskim lotnisku w Wilamowie.

- 02.05.2011** **Święto Flagi RP**
W uroczystym poniesieniu flagi na maszt i odegraniem hymnu narodowego społeczność Centrum Szkolenia Straży Granicznej w Kętrzynie uczciła obchody Dnia Flagi Rzeczypospolitej Polskiej. Dzień 2 maja jest obchodzony również jako Dzień Polonii i Polaków za Granicą.
- 05.05.2011** **Grand Prix o Puchar Komendanta CS SG – strzelectwo**
W ramach Grand Prix o Puchar Komendanta Centrum Szkolenia Straży Granicznej odbyły się zawody strzeleckie słuchaczy Szkolenia Podstawowego.
- 05.-06.05.2011** **Konferencja Naukowa w Tomaszowie Lubelskim**
W Tomaszowie Lubelskim odbyła się Konferencja Naukowa „Straż Graniczna – XX lecie. Geneza powstania, droga przemian, założenia wieloletniej koncepcji funkcjonowania”. Patronat Honorowy Konferencji objęli: Rektor Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, Wojewoda Lubelski, Marszałek Województwa Lubelskiego, Komendant Główny Straży Granicznej, Przewodniczący Krajowej Komisji Wykonawczej Niezależnego Samorządnego Związku Funkcjonariuszy Straży Granicznej w Warszawie.
- 09.-13.05.2011** **Szkolenie specjalistyczne nt. kynologii służbowej**
W Centrum Szkolenia SG odbyło się szkolenie specjalistyczne „Ochrona Lotnictwa Cywilnego dla funkcjonariuszy i pracowników Straży Granicznej odpowiedzialnych za kynologię służbową”. Szkolenie przeprowadził Zespół Bezpieczeństwa w Komunikacji i Zespół Metodyki Kształcenia.

- 09.-13.05.2011 Kolejna edycja kursu doskonalącego analizy kryminalnej**
W Centrum Szkolenia Straży Granicznej zakończyła się kolejna edycja kursu doskonalącego z zastosowania analizy kryminalnej w pracy operacyjno-śledczej.
- 09.-13.05.2011 Kolejne szkolenie dla lotewskich funkcjonariuszy**
W Centrum Szkolenia SG w Kętrzynie odbyło się drugie szkolenie w zakresie „Przeprowadzania wydaień drogą lotniczą”, w którym uczestniczyli funkcjonariusze Państwowej Straży Granicznej Łotwy.
- 09.-14.05.2011 Kurs doskonalący SERE**
W Warszawie przy współudziale funkcjonariuszy Sztabu KGSG oraz funkcjonariusza Nadwiślańskiego OSG, Centrum Szkolenia SG w osobie ppor. SG Arkadiusza **JEZIERSKIEGO** po raz pierwszy przeprowadziło kurs doskonalący "SERE" dla personelu narażonego na izolację – poziom A.
- 09.-20.05.2011 Szkolenie strzeleckie dla służby celnej z Gdyni**
W Centrum Szkolenia SG w Kętrzynie prowadzony był kurs doskonalący skierowany do funkcjonariuszy Służby Celnej pt. „Podstawowe szkolenie strzeleckie”. Szkolenie było realizowane w przez Zespół Szkolenia Strzeleckiego Zakładu Działań Interwencyjnych, którego instruktorzy przeprowadzili zajęcia z 18. funkcjonariuszami Izby Celnej w Gdyni.
- 11.05.2011 Gratulacje od Marszałka Województwa Warmińsko-Mazurskiego**
Marszałek Województwa Warmińsko-Mazurskiego p. Jacek **PROTAS** złożył gratulacje funkcjonariuszom Centrum Szkolenia Straży Granicznej w Kętrzynie wyróżnionym Srebrną Honorową Odznaką Zarządu Głównego PTTK.

14.05.2011 Obchody 20. rocznicy powołania Straży Granicznej w Gdańsku

W Gdańsku odbyły się centralne obchody 20. rocznicy powstania Straży Granicznej. W uroczystości uczestniczył Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej Bronisław **KOMOROWSKI**, który objął honorowym patronatem obchody jubileuszu oraz Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji Jerzy **MILLER**. Uroczystości rozpoczęły się Mszą Świętą w Bazylice Mariackiej, którą odprawił Metropolita Gdański Arcybiskup Sławoj Leszek **GŁÓDŹ**. Przez cały dzień na Targu Węglowym, w specjalnie zorganizowanym miasteczku Straży Granicznej, funkcjonowały stoiska informacyjno-promocyjne, na których zaprezentowane zostało umundurowanie funkcjonariuszy SG oraz sprzęt wykorzystywany w codziennej służbie. W miasteczku można było zasięgnąć wiedzy na tematy związane z historią formacji oraz uzyskać informacje kadrowe.

15.05.2011 Bieg Zwycięstwa w Gołdapi

W Gołdapi odbył się XXXV Bieg Zwycięstwa, w którym wzięła udział sztafeta Centrum Szkolenia Straży Granicznej w Kętrzynie.

Na starcie biegu oprócz zawodników CS SG stanęli także reprezentanci Straży Pożarnej, Wojska Polskiego, uczniowie szkół ponadgimnazjalnych oraz biegacze z cywilnych klubów sportowych. Podobnie jak w roku poprzednim sztafeta CS SG zajęła I miejsce, zdobywając tym samym Puchar Dowódcy JW. 4808 w Gołdapi.

15.-21.05.2011 Szkolenie w Chmielnickim

W Chmielnickim (Ukraina) odbyło się szkolenie „Wspólna granica – wspólny język – u progu EURO 2012”. Centrum Szkolenia Straży Granicznej w Kę-

trzyźnie reprezentowała chor. SG Marzena **KOROLKO**, która występowała w charakterze lektora języka angielskiego. W szkoleniu wzięli udział przedstawiciele Straży Granicznej, Służby Celnej i Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji z Ukrainy i Mołdawii.

16.05.2011

Święto Straży Granicznej w Kętrzynie

W 20. rocznicę powstania Straży Granicznej funkcjonariusze obu kętrzyńskich jednostek naszej formacji Warmińsko-Mazurskiego Oddziału SG i Centrum Szkolenia Straży Granicznej na uroczystej zbiórce obchodzili swoje święto. Na Placu Marszałka Józefa Piłsudskiego w asyście zaproszonych gości Wojewody Warmińsko-Mazurskiego p. Mariana **PODZIEWSKIEGO**, Wicemarszałka Województwa Warmińsko-Mazurskiego Jarosława **SŁOMY**, szefów służb poszanowania prawa regionu Warmii i Mazur, władz samorządowych. Pełnomocnika Granicznego FR Odcinka Kaliningradzkiego płk Siergieja **FIODOROWICZA ANTIPIENKO** oraz byłych komendantów przy akompaniamencie Orkiestry Wojskowej z Giżycka funkcjonariusze Straży Granicznej odebrali odznaczenia i awanse. W poszczególnych korpusach wręczono mianowania na wyższe stopnie w Straży Granicznej. W korpusie oficerskim awansowanych zostało 24 funkcjonariuszy, natomiast w korpusie chorążych 69 oraz 86 podoficerów.

17.05.2011

Święto SG w Białymstoku

W Białymstoku z okazji 20-lecia utworzenia Straży Granicznej i 30-lecia Związku Żołnierzy Wojska Polskiego odbyły się uroczystości Święta SG. Wśród wielu oficjalnych gości w uroczystościach udział wzięli żołnierze Korpusu Ochrony Pogranicza w osobie porucznika Sergiusza **GIERASIMIUKA**, Wojsk

Ochrony Pogranicza i Wojska Polskiego. W czasie uroczystości Koło Nr 1 Związku Żołnierzy Wojska Polskiego im. Bohaterów Ziemi Białostockiej przy Podlaskim Oddziale SG otrzymało sztandar ufundowany przez mjr. w st. spocz. Walentego **CIERESZKO** – sapersa, byłego żołnierza WOP.

17.05.2011 Techniki radzenia sobie ze stresem w codziennej pracy

W Centrum Szkolenia Straży Granicznej odbyło się szkolenie nt. „Nowoczesne techniki radzenia sobie ze stresem w codziennej pracy” przeznaczone dla pracowników i funkcjonariuszy kętrzyńskiej szkoły Straży Granicznej. Zajęcia prowadziły Aleksandra **BRY-SACZ** – psycholog, specjalista psychoterapii uzależnień oraz Gizela **ŚWIĘTOJAŃSKA** – resocjalizator, specjalista psychoterapii uzależnień z Poradni Terapii Uzależnień w Giżycku.

17.-19.05.2011 Kurs doskonalący „Dowódcy doprowadzeń operacji powrotowych”

Centrum Szkolenia SG w Kętrzynie odbył się kurs doskonalący „Dowódcy doprowadzeń operacji powrotowych”. Uczestniczyli w nim funkcjonariusze Nadwiślańskiego i Karpackiego Oddziału Straży Granicznej, a także Zarządu do Spraw Cudzoziemców Komendy Głównej Straży Granicznej oraz Sztabu Komendanta Głównego Straży Granicznej.

19.-20.05.2011 Seminarium historyczne w COSSG w Koszalinie

W Koszalinie odbyło się Seminarium Historyczne „Straż Graniczna w dwudziestoleciu 1991-2011” pod patronatem gen. bryg. SG Leszka **ELASA** Komendanta Głównego Straży Granicznej. Organizatorem seminarium był Centralny Ośrodek Szkolenia Straży Granicznej w Koszalinie.

20.-24.05.2011 Kurs SERE poziom B

Na zaproszenie płk. Tomasza Łyska Szefa Oddziału Rozpoznania Zarządu Rozpoznania i Walki Elektronicznej G.2 Wojsk Lądowych, funkcjonariusze Straży Granicznej wspierali szkolenie żołnierzy rozpoznania i funkcjonariuszy Biura Ochrony Rządu w zakresie SERE. Na poligonie w Jaworzu koło Drawska Pomorskiego, w maju br. żołnierze rozpoznania Wojsk Lądowych, funkcjonariusze Biura Ochrony Rządu kształtowali swoje charaktery w ćwiczeniu pod nazwą SERE poziom B.

21.05.2011 Biathlon Policyjny w Szczytnie

W Wyższej Szkole Policji w Szczytnie odbyły się Otwarte Mistrzostwa Policji w Biathlonie Policyjnym o Puchar Komendanta Głównego Policji. Udział w imprezie wzięli zawodnicy Policji, Straży Granicznej, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Biura Ochrony Rządu, Służby Więziennej, Żandarmerii Wojskowej oraz wyższych szkół oficerskich Sił Zbrojnych RP.

21.05.2011 I Turniej Koszykówki Służb Mundurowych

Na terenie Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji w Kętrzynie odbył się I Turniej Koszykówki Ulicznej Służb Mundurowych o Puchar Dyrektora Okręgowego Służby Więziennej w Olsztynie.

W zawodach wzięły udział reprezentacje jednostek penitencjarnych okręgu olsztyńskiego, przedstawiciele służb mundurowych resortu Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz dwa zespoły reprezentujące Urząd Miasta w Kętrzynie. Ogółem w zawodach uczestniczyło dwanaście drużyn.

23.05.2011 Akcja krwiodawstwa „Straż Graniczna – Matkom” w CS SG

W Centrum Szkolenia Straży Granicznej w Kętrzynie odbyła się akcja krwiodawstwa organizowana w ramach obchodów 20. rocznicy powstania Straży Granicznej. Akcja pod hasłem „Straż Graniczna – Matkom” była prowadzona w Publicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej działającym przy Warmińsko-Mazurskim Oddziale SG w Kętrzynie przez pracowników terenowego oddziału z Giżycka Regionalnego Centrum Krwiodawstwa i Krwiolecznictwa w Olsztynie.

23.-24.05.2011 Warsztaty nt. pierwszej pomocy

Centrum Szkolenia Straży Granicznej w Kętrzynie było organizatorem warsztatów „Pierwszej pomocy” i „Kwalifikowanej pierwszej pomocy”, w których uczestniczyli przedstawiciele Akademii „Medline”, Policji, Państwowej Straży Pożarnej, jednostek organizacyjnych i ośrodków szkolenia Straży Granicznej oraz Komendy Głównej Straży Granicznej.

26.-27.05.2011 Konferencja EURO 2012

W Centrum Szkolenia Straży Granicznej zorganizowało konferencję naukową, której głównymi tematami były organizacja kontroli granicznej podczas EURO 2012, działania prewencyjno-porządkowe, rozpoznawanie i przeciwdziałanie terroryzmowi oraz współpraca krajowa i zagraniczna. Konferencja zorganizowana była we współpracy z Agencją FRONTEX oraz Wydziałami Prawa: Uniwersytetu w Białymstoku i Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, a także Wyższą Szkołą Policji w Szczytnie. Patronat nad konferencją sprawowali: Przewodniczący Komitetu ds. Bezpieczeństwa Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej UEFA EURO 2012, Podse-

kreতার Stanu w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji p. Adam **RAPACKI**, Minister Sportu i Turystyki p. Adam **GIERSZ**, Szef Biura Bezpieczeństwa Narodowego p. Stanisław **KOZIEJ** i Komendant Główny Straży Granicznej gen. bryg. SG Leszek **ELAS**. Patronat merytoryczny nad konferencją objęła Spółka PL.2012.

26.05.2011

Koncert Orkiestry MOSG w Kętrzynie

W dniu konferencji w kętrzyńskim Amfiteatrze z okazji 20. Rocznicy powstania Straży Granicznej dla mieszkańców Kętrzyna i wszystkich sympatyków naszej formacji zagrała Orkiestra Morskiego Oddziału SG z Gdańska. Kapelmistrzem orkiestry jest kpt. SG Jarosław **RYWALSKI**, tamburmajorem st. sierż. SG Tomasz **WINCZEWSKI**. Należy podkreślić, że Orkiestra Morskiego Oddziału SG jest obok Orkiestry Reprezentacyjnej SG jedną z dwóch orkiestr istniejących w Straży Granicznej.

26.-27.05.2011

Konferencja Służb Granicznych w Kazachstanie

W m. Almaty w Kazachstanie odbyła się konferencja z udziałem przedstawicieli instytucji szkoleniowych służb granicznych Republik Kazachstanu, Kirgistanu, Tadżykistanu, Uzbekistanu, Węgier, Polski, a także przedstawicieli Środkowoazjatyckiego Regionalnego Centrum Informacji i Koordynacji ds. Kontroli Narkotyków i Prekursorów oraz Euroazjatyckiej Wspólnoty Gospodarczej.

**30.05-
-03.06.2011**

Seminarium TRUS-P

W CS SG w Kętrzynie odbywał się kurs pt. „Trening Rozwoju Umiejętności Społecznych” na poziomie podstawowym (TRUS-P). Uczestnikami kursu byli funkcjonariusze Warmińsko-Mazurskiego i Podlaskiego OSG.

- 30.05-
-10.06.2011** **Kurs specjalistyczny „Postępowanie graniczne”**
W Centrum Szkolenia Straży Granicznej w Kętrzynie realizowany był kurs specjalistyczny z zakresu „Postępowania granicznego realizowanego przez Straż Graniczną wobec cudzoziemców”.
- 31.05-
-01.06.2011** **Seminarium „Posługiwanie się pałką teleskopową”**
W Centrum Szkolenia SG w Kętrzynie zrealizowano seminarium „Posługiwanie się pałką teleskopową”. W seminarium uczestniczyli funkcjonariusze Straży Granicznej, Służby Więziennej, Policji, Służby Celnej, Inspekcji Transportu Drogowego oraz żołnierze Wojska Polskiego. Prowadzącymi seminarium byli Master Jan **NYCEK** – Prezes Polskiej Federacji Combat Kalaki – VII Dan oraz Artur **KAROL** – instruktor klasy A Combat Kalaki Eskrima – IV Dan.
- 01.-03.06.2011** **Kurs doskonalący „Postępowanie mandatowe”**
Zespół Prawa Materialnego Zakładu Prawa CSSG przeprowadził kurs doskonalący pt. „Postępowanie mandatowe”. Szkolenie było skierowane do funkcjonariuszy posiadających uprawnienia do nakładania grzywnien w drodze mandatów karnych.
- 03.06.2011** **Pożegnanie oficera odchodzącego na emeryturę**
Po 21 latach służby z mundurem pożegnał się się st. chor. sztab SG Jarosław **KĄDZIELA** – specjalista Zespołu Nadzoru i Kontroli w Kierownictwie Centrum Szkolenia Straży Granicznej. Funkcjonariusza w imieniu społeczności naszej szkoły pożegnali Komendanci Centrum Szkolenia Straży Granicznej płk SG Andrzej **RYTWIŃSKI** i ppłk SG Dariusz **LUTYŃSKI**.
- 04.06.2011** **Jubileusz Wydziału Prawa i Administracji UWM w Olsztynie**
W Olsztynie odbył się jubileuszowy piknik naukowy, w którym uczestniczyli funkcjonariusze Centrum

Szkolenia SG w Kętrzynie. Wykładowcy zaprezentowali sprzęt techniczny wykorzystywany w procesie dydaktycznym realizowanym przez kętrzyńską szkołę. Na stoisku Centrum Szkolenia SG można było zapoznać się z najnowocześniejszymi urządzeniami do weryfikacji autentyczności dokumentów i narkotestami, sprzętem pirotechnicznym, ale także poznać historię szkoły i zasięgnąć informacji kadrowych.

06.-09.06.2011 Warsztaty nt. zarządzania granicami w Centrum Szkolenia SG

W Centrum Szkolenia SG w Kętrzynie prowadzone były międzynarodowe warsztaty pod nazwą „Wybrane komponenty narodowych modeli zintegrowanego zarządzania granicami w różnych Państwach Członkowskich Unii Europejskiej”. W trakcie warsztatów omówiono komponenty narodowych modeli Zintegrowanego Zarządzania Granicami w różnych Państwach Członkowskich UE oraz mechanizm działania Zespołów Szybkiej Interwencji RABIT (Rapid Border Intervention Teams) jako narzędzia Zintegrowanego Zarządzania Granicami.

06.-09.06.2011 Kurs doskonalący "Taktyka i techniki interwencji wobec osób wydalanych drogą lotniczą"

W Centrum Szkolenia SG w Kętrzynie zrealizowano kurs doskonalący pt. „Taktyka i techniki interwencji wobec osób wydalanych drogą lotniczą”. Zajęcia prowadzono w obiektach szkoły, w specjalnie zaadaptowanym (na wzór samolotu) obiekcie szkoleniowym.

06.-09.06.2011 Warsztaty IBM w Centrum Szkolenia SG

W Centrum Szkolenia Straży Granicznej w Kętrzynie trwały międzynarodowe warsztaty pod nazwą „Wybrane komponenty narodowych modeli zintegrowa-

nego zarządzania granicami w różnych Państwach Członkowskich Unii Europejskiej”. W warsztatach uczestniczyli przedstawiciele Komendy Głównej Straży Granicznej z gen. bryg SG Markiem **ADAMCZYKIEM** na czele, Europejskiej Agencji Zarządzania Współpracą Operacyjną na Granicach Zewnętrznych Państw Członkowskich Unii Europejskiej Frontex, którą reprezentował Jeff **SCHLENTZ** oraz eksperci z Finlandii, Rumunii, Estonii, Łotwy, Bułgarii, Litwy i Grecji. Fińską Straż Graniczną i Przybrzeżną reprezentował Zastępca Dyrektora Akademii Straży Granicznej i Przybrzeżnej płk Janne **MATTILA**.

06.-17.06.2011 Analiza strategiczna i ryzyka wg modelu CIRAM – III edycja

W Centrum Szkolenia Straży Granicznej 9-osobowa grupa funkcjonariuszy z poziomu strategicznego, operacyjnego i taktycznego uczestniczyła w szkoleniu specjalistycznym „Analiza strategiczna i ryzyka według Wspólnego Zintegrowanego Modelu Analizy Ryzyka (CIRAM)”. Słuchacze zapoznani zostali z zaleceniami i wzorcowymi rozwiązaniami w zakresie analizy ryzyka, określonymi w schengenśkim katalogu „Kontrola na granicach zewnętrznych, powroty i readmisja”.

07.06.2011 Zakończenie kursu języka angielskiego poziom A1

W dniu 7 czerwca 2011 r. odbyło się uroczyste zakończenie Kursu doskonalącego z języka angielskiego (poziom A1), którego uczestnikami byli przedstawiciele Policji, Straży Pożarnej oraz Straży Granicznej. Kurs realizowany był przez kadrę kętrzyńskiej szkoły Straży Granicznej – lektorów Zakładu Humanistycznego od 18 stycznia do 2 czerwca 2011 roku i zakończył się egzaminem.

- 09.06.2011** **Pożegnanie oficera z mundurem**
Po 25 latach służby w formacjach granicznych służbę w Centrum Szkolenia SG zakończył zasłużony dla naszej szkoły mjr SG Mariusz **KIELC**. Pożegnania odchodzącego na emeryturę funkcjonariusza dokonali Komendanci Centrum Szkolenia SG płk SG Andrzej **RYTWIŃSKI** oraz ppłk SG Dariusz **LUTYŃSKI** w obecności kadry kierowniczej naszej szkoły.
- 13.-14.06.2011** **Wizyta Studentów z Piotrkowa Trybunalskiego**
W siedzibie kętrzyńskiej szkoły Straży Granicznej przebywała 26-osobowa grupa studentów Uniwersytetu Humanistyczno-Przyrodniczego Jana Kochanowskiego w Kielcach – Filia w Piotrkowie Trybunalskim. Wizyta w Centrum Szkolenia SG miała na celu poznanie specyfiki służby w Straży Granicznej.
- 17.06.2011** **Uroczyste pożegnanie oficerów odchodzących na emeryturę**
Po 31 latach służby w formacjach granicznych z mundurem pożegnał się pułkownik SG Jan **SZCZERBA** – kierownik Zespołu Analiz Zakładu Organizacji Dydaktyki. Po 25 latach służby w formacjach granicznych z mundurem pożegnał się ppłk SG Mikołaj **KISŁY** – kierownik Zakładu Prawa. Uroczyste pożegnanie oficerów odchodzących na emeryturę odbyło się w siedzibie Centrum Szkolenia SG. Oficerów pożegnał Komendant CS SG płk SG Andrzej **RYTWIŃSKI** oraz funkcjonariusze i pracownicy kętrzyńskiej szkoły Straży Granicznej.
- 17.06.2011** **Szkolenie specjalistyczne z zakresu działań minersko-pirotechnicznych**
W Centrum Szkolenia Straży Granicznej zakończyło się szkolenie specjalistyczne z zakresu działań minersko-pirotechnicznych. Po sześciu tygodniach szkole-

nia 15 funkcjonariuszy Straży Granicznej oraz żołnierzy WP uzyskało uprawnienia do samodzielnego prowadzenia działań minersko-pirotechnicznych w Straży Granicznej. Szkolenie odbywało się na obiektach Centrum Szkolenia Straży Granicznej oraz bazy poligonowej Ośrodka Szkoleń Poligonowych Wojsk Lądowych w Orzyszu.

19.-25.06.2011 **40. Ogólnopolski Rajd Górski „Szlakami Obrońców Granic”**

W dniach 19-25 czerwca 2011 r. odbył się jubileuszowy 40. Ogólnopolski Rajd Górski „Szlakami Obrońców Granic” Bieszczady 2011 r. Bazą rajdu był Hotel Górski w Ustrzykach Górnych.

25.06.2011 **Triathlon Policyjny w Środzie Wielkopolskiej**

W Środzie Wielkopolskiej odbył się XI Międzynarodowy Triathlon Policyjny im. Lecha Józefiaka, nad którym honorowy patronat objął Komendant Główny Policji.

Udział w imprezie wzięli zawodnicy z Polski, Ukrainy i Węgier, reprezentujący Policję, Straż Graniczną, Straż Pożarną oraz Siły Zbrojne. Reprezentant Centrum Szkolenia Straży Granicznej w Kętrzynie, ppor. SG Piotr **WITKOWSKI** okazał się najlepszym zawodnikiem Straży Granicznej oraz zajął II miejsce w klasyfikacji służb mundurowych, zdobywając tym samym srebrny medal imprezy.

27.-30.06.2011 **Kurs doskonalący z zakresu zarządzania kryzysowego w aspekcie zagrożeń terrorystycznych**

W dniach 27-30 czerwca 2011 r. przeprowadzona została kolejna edycja kursu doskonalącego z zakresu zarządzania kryzysowego w aspekcie zagrożeń terrorystycznych.

- 27.-30.06.2011** **Szkolenie dla trenerów i moderatorów Focal Points**
Wykładowcy CSSG w Kętrzynie kpt. SG Iwona **MARCZUK**, ppor. SG Iwona **FRANKOWSKA** oraz ppor. SG Paweł **KOROWAJ** na zaproszenie Agencji FRONTEX przeprowadzili szkolenie dla trenerów i moderatorów Focal Points (granica powietrzna) pt. „Joint Operation Focal Points – guests officers training – air borders train the trainers’ works hop”. Szkolenie odbyło się w Baden w Austrii.
- 27.06.-** **IX Warsztaty Kryminalistyczne**
-01.07.2011 W Zakładzie Kryminalistyki Centrum Szkolenia SG odbyły się IX Warsztaty Kryminalistyczne. Uczestnikami warsztatów byli członkowie Koła Naukowego Prawa Karnego Studentów Uniwersytetu Warszawskiego „Temida” wraz z opiekunem naukowym p. prof. dr hab. Ewą **GRUŻĄ**.
- 27.06.-** **Trening „Prowadzenie pościgów pojazdami**
-01.07.2011 **uprzywilejowanymi”**
W Centrum Szkolenia odbyła się kolejna edycja kursu doskonalącego „Prowadzenie pościgów pojazdami uprzywilejowanymi”. W szkoleniu uczestniczyło 11 funkcjonariuszy z Podlaskiego OSG i Warmińsko-Mazurskiego OSG. Zajęcia prowadził kpt. SG Leszek **MAKSYMOWICZ**.
- 27.06.-** **Kurs doskonalący z zastosowania analizy krymi-**
-01.07.2011 **nalnej w pracy operacyjno-śledczej**
W Centrum Szkolenia SG odbyła się kolejna edycja kursu doskonalącego z Zastosowania analizy kryminalnej w pracy operacyjno-śledczej. W szkoleniu uczestniczyło 12 funkcjonariuszy naszej formacji. Celem tego przedsięwzięcia było opanowanie podstawowych umiejętności z obsługi dostępnych programów analitycznych, a także umiejętności analitycznego myślenia.

**27.06.-
-08.07.2011**

Strzeleckie Szkolenie Podstawowe dla Celników z Olsztyna

Zespół Szkolenia Strzeleckiego Zakładu Działań Interwencyjnych prowadził zajęcia w ramach kursu doskonalącego z zakresu podstawowego szkolenia strzeleckiego z funkcjonariuszami Izby Celnej w Olsztynie. Była to kolejna edycja szkolenia, w której udział wzięło 20 osób. Zajęcia zorganizowano w obiektach Centrum Szkolenia SG, przy współudziale pracowników Zakładu Technicznego Zabezpieczenia Granicy.

30.06.2011

Zakończenie realizacji projektu z FGZ

Centrum Szkolenia Straży Granicznej zakończyło realizację projektu nr FGZ-09-3132 pod tytułem „Zabezpieczenie szkoleń specjalistycznych z zakresu działań minersko-pirotechnicznych dla funkcjonariuszy realizujących zadania w bezpośredniej ochronie granicy państwowej” współfinansowanego ze środków Funduszu Granic Zewnętrznych.